СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА V ● БРОЈ 51 ● ФЕБРУАР 2020. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

УСВОЈЕНА ДЕКЛАРАЦИЈА О ПОШТОВАЊУ ОБАВЕЗА ИЗ АНЕКСА Г

Нема политичке воље за спровођење обавеза из Уговора о сукцесији

БУРНА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

УСВОЈЕН ЗАКОН О ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА, ЦИВИЛНИХ ИНВАЛИДА РАТА И ЧЛАНОВА ЊИХОВИХ ПОРОДИЦА

Линта гласао против доношења Закона, јер крајишким борцима није признат ратни стаж за читаво вријеме рата

» Закон не признаје више од 50.000 бораца Српске војске Крајине и Министарства унутрашњих послова Републике Српске Крајине који су били учесници у борбеним дејствима након 27. априла 1992. године, све до 12. новембра 1997. године када је подручје Источне Славоније, Барање и Западног Срема враћено Хрватској

» Миодраг Линта једини је од 250 народних посланика који је у Скупштини Србије поднио амандмане којима се штите права бораца и цивилних инвалида рата бивше РСК

» НЕМА ПРЕДАЈЕ: Линта најавио наставак борбе за признање ратног стажа крајишким борцима *(Опширније на 5.страни)*

70 ИЗЛАГАЧА - 100 ШТАНДОВА - ВИШЕ ОД 5.000 ПОСЈЕТИЛАЦА

2. САЈАМ ЗАВИЧАЈА У НОВОМ САДУ

УПРИЛИЧЕН ШЕСТИ ПРИЈЕМ ПОВОДОМ ДАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

28 година од доношења првог Устава Републике Српске

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ђоровић*

ЗБОГОМ КОМАНДАНТЕ

Пред одлазак у штампу овог броја Српског кола у коме је најважнија тема статус крајишких бораца, који и након четврт вијека чекају да их матица призна, затекла ме је вијест о смрти ратног команданта Невесињске бригаде пуковника Новице Гушића. Српски уџбеници историје не помињу Митровданске битке 1992. и 1994. године које су сачувале српску Херцеговину и слободарско Невесиње, а симбол те одбране био је управо пуковник Гушић. Овај српски војсковођа је од првог дана свог битисања осјетио сву суровост рата. Рођен је као ратно сироче трећег дана по Малој Госпојини 1941. године у јуначком селу Братач. Отац од кога је, поред бројних врлина и генетских предиспозиција, наслиједио и име, погинуо је дан уочи Видовдана 1941. године бранећи Невесиње од непријатеља.

И мајка Даринка је хтјела на борбену линију, али је Бог сачувао да обави много важнији задатак и на свијет донесе близанце Новицу и Тому. Пола вијека након рођења судбина је изазвала Новицу да слично као и његов отац са својим народом брани Невесиње од истог непријатеља.

Док је савременика препричаваће се његов антологијски говор у рејону Чобановог поља

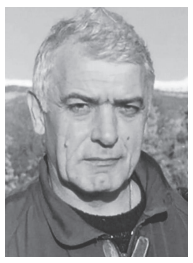

када је заустави обезглављени народ и војску који су се неконтролисано повлачили. Нашао је начин да људе мотивише и умјесто бјежања или остајања код кућа народ је одлучио да стане у строј и пружи отпор многобројнијем непријатељу. Вријеме ће показати да је то била једна од преломних тачака за коначни исход рата. Пред каквим се изазовом тада нашао командант Гушић са својом војском најбоље свједочи податак о испаљених 20.000 непријатељских граната.

На Видовдан 1993. године командант Гушић је од стране тадашњег предсједника Републике Српске одликован Орденом Милоша Обилића. Бриљантна официрска каријера окончана је у августу 1994. године, када је пуковник Гушић изненада пензионисан.

Захваљујући Удружењу Невесињаца у Београду сваке године у Цркви Светог Саве на Врачару о Митровдану организује се помен за пале борце Невесињске бригаде. Том приликом би се командант Гушић присјећао ратних дана никад не коментаришући рано пензионисање.

Наше хероје не смијемо да заборавимо. Историја је показала да се Херцеговином увијек трговало, тако би било и овога пута да сами борци нису одлучили другачије. Као њихов командант могу са поносом да истакнем да никад ниједан метак са наше стране није испаљен нечасно. Били смо препуштени сами себи и знали смо, будемо ли чекали помоћ, слободу нећемо дочекати.

На прошлогодишњем помену примајући за живота своје посљедње признање *Златну плакету Слободне Херцеговине* позвао је земљаке да се враћају Херцеговини и Невесињу изражавајући бојазан да у стварности не заживи Шантићев стих "пусто ли ћеш остати Невесиње равно..." Након 24 година командант Гушић се заувијек враћа својој Херцеговини.

Вратимо се почетку овог текста. Онима који одлучују о правима бораца у ушима би требало да одзвањају завјетне ријечи команданта Гушића: ***Не буде ли се сачувало достојанство бораца неће се сачувати ни држава коју су створили.***

Збогом команданте, никада те нећемо заворавити!

СРПСКОКОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ђекић, Драгана Шиповац, Сњежана Станишић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Пешић, Драган Башовић, Ратко Бубало (правни савјети), Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www. ssr.org.rs**
Тираж: **13.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Борба а. д.* ,** Београд
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогла је Покрајинска влада Војводине

ЛИНТА ПРИМИО ДЕЛЕГАЦИЈУ ОДБОРА ЗА РЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

» Мирјана Драгаш, Миодраг Линта, Александар Марковић, Блажа Кнежевић, Горица Дуркелић и Вера Поповић

За Србију важан развој веза са сународницима у региону

Чланови Одбора за дијаспору и Србе у региону на челу са предсједником Миодрагом Линтом састали су се 4. фебруара 2020. године у Дому народне скупштине са делегацијом Одбора за европске интеграције и регионалну сарадњу Народне скупштине Републике Српске, која борави у званичној посјети Републици Србији, а коју предводи предсједник Одбора Игор Црнадак.

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта указао је да је међупарламентарна сарадња битна карика регионалне стабилности, те изразио увјерење да треба наставити са праксом размјене искустава и мишљења о свим питањима значајним за српски народ на овим просторима. Он је истакао да се Одбор, између осталог, бави очувањем веза Срба у региону и поштовањем њихових права, очувањем етницитета и културног идентитета нашег народа, као и стварањем услова за повратак избјеглих Срба у мјеста претходног пребивалишта и заштиту њихових права.

– Одбор за дијаспору и Србе у региону настоји да својим активностима, а у оквиру својих надлежности, допринесе ефикаснијем рјешавању проблема нашег народа на овим просторима, при чему бих посебно истакао значај културе сјећања. Настојимо да подстичемо надлежне државне органе извршне власти да што већу пажњу посвете овом изузетно важном националном питању – нагласио је Линта.

Према његовим ријечима, предсједник Србије Александар Вучић направио је велики искорак када је ријеч о помоћи српском народу у региону, подсјетивши да су 63 општине у Републици Српској добиле одређену врсту помоћи наше земље. Линта се осврнуо и на недавно одржану сједницу Комисије за сарадњу два парламента, напоменувши да је важно да се та сарадња учврсти и прошири, као и да се договоре заједничке активности.

– Питање положаја и перспективе Срба у региону све више добија на значају, а наш задатак је да се усмјеримо на политику јачања културног и духовног јединства српског народа на овим просторима – поручио је Линта.

Предсједник Одбора за европске интеграције и регионалну сарадњу Народне скупштине Републике Српске Игор Црнадак рекао је да су дипломатски односи Републике Србије и Републике Српске на изузетно високом нивоу, те додао да је организовањем прве сједнице Комисије за сарадњу два парламента начињен важан корак за даље унапређење односа.

– Нама је веома значајна подршка коју Србија пружа Републици Српској у борби да очува оно што је предвиђено Дејтонским мировним споразумом и на томе смо веома захвални – подвукао је Црнадак.

Састанку је присуствовала и замјеница предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону Мирјана Драгаш, као и чланови Александар Марковић, Александар Чотрић и Блажа Кнежевић. Посланици су дали приједлоге о могућим облицима будуће сарадње, истичући да су међународни сусрети и размјена информација, изналажење метода и средстава за остваривање заједничких циљева, као и тражење међународних пријатеља од посебног значаја за српски народ.

ЛИНТА ИНИЦИРАО СУСРЕТ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА СА ПРЕДСТАВНИЦИМА НАДЛЕЖНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

У Комесаријату одржан састанак да избјегличке породице у Инђији стекну право откупа станова

На иницијативу народног посланика Миодрага Линте у четвртак 13. фебруара 2020. године у просторијама Републичког Комесаријата за избеглице и миграције одржан је састанак са представницима 68 избјегличких породица које станују у стамбеном објекту који се налази у Улици краља Петра Првог (тзв. жута зграда) у општини Инђија и представника Комесаријата. На састанку су били присутни: народни посланик Миодраг Линта, представници Комесаријата Светлана Велимировић, замјеник комесара и сарадници, Оливера Николић, Данијела Павловић и Радмило Дедовић.

» Славко Борак, Миланко Латиновић, Ратомир Иваниш, Драган Родић и Миодраг Линта

У име представника станара били у присутни управник зграде Драган Родић, Ратомир Иваниш, Славко Борак и Миланко Латиновић.

Ово је још један у низу радних састанка на тему могућности коначног рјешавања права откупа станова и локала који се налазе у склопу објекта. С обзиром на дугогодишњу проблематику нагомиланих тешкоћа, оцјена присутних јесте да се у посљедње вријеме доста тога урадило и помјерило према коначном рјешењу. Уписано је коначно и право својине земљишта у корист Републике Србије на којем се објекат налази, што је до сада представљало препреку за даљње активности. Сљедећи корак је озакоњење, за које је Комесаријат спреман да сноси предвиђене трошкове поступка, истакли су представници Комесаријата.

Наредни задатак се односио на управника зграде да ступи у контакт са свим власницима станова и локала зграде.

По ријечима управника зграде Драгана Родића у згради се налази око 150 пословних дијелова. Од тога 68 који припадају избјеглим лицима, 65 се односи на пословне локале и 17 осталих међу којима је 8 спорних власника са којима до сада није остварен директни контакт. У кратком времену треба и њих пронаћи, уз помоћ пореске управе и електродистрибуције. Након приближних процјена укупне површине, коју ће урадити Стамбена заједница, сљедећи корак би се односио на расписивање јавног позива и израду пројекта изведеног стања. Сам тај поступак трајао би око 6 мјесеци.

Ово је био један од кључног проблема да се може доћи до коначног рјешења откупа. Све наведене радње потребно је убрзати до сљедећег састанка у мјесецу марту, закључили су присутни на овом састанку.

НСРС УСВОЈИЛА ЗАКЉУЧКЕ О АНТИДЕЈТОНСКОМ ДЈЕЛОВАЊУ УСТАВНОГ СУДА БИХ

ДОДИК: УСТАВНИ СУД БИХ ВРИЈЕЂА ИНТЕЛИГЕНЦИЈУ

Народна скупштина Републике Српске усвојила је „Информацију у вези са антидејтонским дјеловањем Уставног суда БиХ" у осам закључака, о чему су посланици и лидери странака расправљали прије тога на вишесатној сједници.

У закључцима се наводи да се обавезују све „институције Републике Српске да не прихватају и не проводе било какве будуће антидејтонске и недемократске одлуке високог представника и Уставног суда Босне и Херцеговине".

Милорад Додик српски члан Предсједништва Босне и Херцеговине, обраћање заступницима у Скупштини почео је изјавом „Goodbye BiH, welcome RS exit".

– Мислим да је непотребно понављати како се урушава суверенитет, како се намеће, како се праве флоскуле, изигравање Устава како нам вријеђају интелигенцију када доносе одлуку о имовини, а сада нешто сасвим друго. Овај пут је Уставни суд отишао даље тиме што је одлучујући о уставности једног закона или једног члана себи дао за право да квалификује титулара и доноси одлуку пребацујући имовину на БиХ, којој то не припада – рекао је Додик.

Мирко Шаровић, предсједник Српске демократске странке (СДС), рекао је да мисли да ће то питање тешко бити ријешено без дипломатије.

Бранислав Бореновић, предсједник Партије демократског прогреса (ПДП), рекао је да су одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине за сваку осуду. Према његовим ријечима, огроман утицај на Уставни суд има Странка демократске акције (СДА).

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић, након уводног излагања на посебној сједници Парламента Српске, прочитала је осам закључака у вези са антидејтонским дјеловањем Уставног суда БиХ које су усагласили и потписали предсједници СНСД-а Милорад Додик, СДС-а Мирко Шаровић, ПДП-а Бранислав Бореновић, ДЕМОС-а Недељко Чубриловић, СП-а Петар Ђокић, НДП-а Драган Чавић, Уједињене Српске Ненад Стевандић и вршилац дужности предсједника ДНС-а Ненад Нешић.

» Српски члан Предсједништва Босне и Херцеговине Милорад Додик

ЗАКЉУЧЦИ

1. Народна скупштина Републике Српске потврђује приврженост Републике Српске Општем оквирном споразуму за мир у БиХ, посебно изворном тексту Устава БиХ као Анекса 4.
2. Народна скупштина Републике Српске обавезује представнике Републике Српске у институцијама БиХ да предложе у Парламентарној скупштини БиХ усвајање Закона о престанку мандата страних судија и избору домаћих судија у Уставном суду БиХ.
3. Народна скупштина Републике Српске задужује Владу Републике Српске да настави раније започете преговоре са Владом Федерације БиХ са циљем дефинисања граничне линије између Републике Српске и Федерације БиХ, а у складу са Анексом 2 Општег оквирног споразума за мир у БиХ.
4. Народна скупштина Републике Српске обавезује представнике Републике Српске у институцијама БиХ да обуставе доношење било каквих одлука у органима БиХ до усвајања Закона о престанку мандата страних судија и избору домаћих судија у Уставном суду БиХ и његовог ступања на снагу.
5. Народна скупштина Републике Српске наглашава да је Република Српска страна потписница свих анекса Општег оквирног споразума за мир у БиХ, самим тим и Анекса 4 који је Устав БиХ.
6. Народна скупштина Републике Српске потврђује да су високи представници и Уставни суд БиХ кршили Дејтонски споразум и Устав БиХ и на тај начин измијенили политички систем супротно Општем оквирном споразуму за мир у БиХ, а који је уговор међународноправног карактера.
7. Народна скупштина Републике Српске обавезује све институције Републике Српске да не прихватају и не проводе било какве будуће антидејтонске и недемократске одлуке Високог представника и Уставног суда БиХ.
8. Народна скупштина Републике Српске тражи да представници Републике Српске у заједничким органима БиХ обавијесте Народну скупштину о провођењу ових закључака у року од 60 дана.

РАДИОАКТИВНИ ОТПАД УГРОЗИЋЕ ЖИВОТ 250.000 СТАНОВНИКА КОЈИ ЖИВЕ У СЛИВУ УНЕ

Срамна одлука Сабора – касарна Черкезовац у Двору на Уни локација за одлагање отпада

Хрватски сабор дао је сагласност за трећу ревизију програма, према којем касарна Черкезовац у Двору остаје преферентна локација за одлагање радиоактивног отпада Нуклеарне електране *Кршко*.

Документ је био у процедури од 23. јануара, расправа је одржана 6. фебруара, а гласање 28. фебруара.

Трећа ревизија предвиђа стратегију брзе разградње електране с растављањем и уклањањем дијелова, система и конструкција одмах по престанку рада постројења 2043. године.

У оквиру Програма надоградње безбедности Нуклеарне електране *Кршко*, за ову годину планирана је изградња сувог складишта истрошеног нуклеарног горива.

Словенија и Хрватска, као власници Нуклеарне електране *Кршко*, подржале су изградњу сувог складишта у које ће се радиоактивни отпад одлагати до 2043. године, до када ће радити електрана. Подјела постојећег оперативног радиоактивног отпада у складишту Нуклеарне електране *Кршко*, као и његово преузимање и уклањање с ове локације, почеће 2023. године.

У дијелу везаном за збрињавање отпада у Хрватској, одређени су датуми за два циља из Стратегије збрињавања радиоактивног отпада за период до 2025. године, успостављање националног складишта и успостављање дугорочног складишта.

У Стратегији се предвиђа успостављање Центра за збрињавање радиоактивног отпада, а као референтна локација и даље је назначена касарна Черкезовац у општини Двор. У документу који је подржао Хрватски сабор, наведено је да ће се хрватска половина радиоактивног отпада паковати у бетонске контејнере који ће се похранити у дугорочно складиште које ће почети с радом 2023. године, а касније ће се одлагати у одговарајуће одлагалиште које ће се успоставити у Хрватској и почети с радом 2051. године.

Фонд за финансирање разградње Нуклеарне електране *Кршко* из Загреба је назначио да је ове године за активности оснивања центра за збрињавање радиоактивног отпада предвиђено више од два милиона евра.

Планирано одлагалиште радиоактивног отпада је на Трговској гори у хрватској општини Двор, у непосредној близини Новог Града у Републици Српској, што је око 900 метара од заштићеног подручја – Парка природе *Уна*, што би угрожавало више од 250.000 становника у сливу ове ријеке.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit. rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Промјена презимена након развода брака у Србији код надлежних органа у Хрватској

● **Рођена сам 1989. године у Хрватској. Брак сам закључила 2013. године у Србији. Тај брак је разведен 2017. године пред надлежним судом у Републици Србији. У тренутку развода тог брака ја сам имала удато презиме, које сам узела приликом закључења тога брака и на то презиме сам подигла моје хрватске и српске личне документе. По разводу тог брака, одлучила сам да се вратим на своје дјевојачко презиме и тај поступак сам провела пред надлежним органима Републике Србије и потом подигла моје нове личне документе Републике Србије на моје дјевојачко презиме. У тренутку закључења тога брака, ја сам посједовала држављанство Хрватске и држављанство Србије. На мој захтјев да ми се и у Хрватској, поновно издају моји лични документи на моје дјевојачко презиме, добила сам одговор да то не могу урадити док ми надлежни органи у Хрватској, у поступку који се треба провести пред тим органима у Хрватској, не донесу одговарајуће одлуке којим се усваја такав мој захтјев. Моја питања су пред којим органима у Хрватској се треба провести тај поступак и на који начин ?**

Да бисте у Хрватској, чија сте такође држављанка, могли извршити повратак на Ваше дјевојачко презиме, потребно је да подузмете сљедеће правне радње:

– Требате најприје поднијети приједлог код општинског суда у Хрватској да призна пресуду суда из Србије о разводу Вашег брака. Уз приједлог који се подноси надлежном општинском суду у Хрватској, за признавање те судске одлуке, потребно је приложити пресуду о разводу Вашег брака, са печатом правоснажности и са приједводом исте на хрватски језик, Ваш вјенчани лист, Ваш извод из матичне књиге рођених, фотокопију Ваше личне карте или пасоша, овјерену пуномоћ за пријем Ваших писмена у том судском поступку, на особу која има пребивалиште у Хрватској и адресу Вашег бившег супруга, у сврху уручења позива, којим му се даје могућност да судјелује у том судском поступку.

– Када рјешење надлежног хрватског суда, којим признаје ту одлуку суда из Србије као да је исту донио надлежни суд у Хрватској, постане правоснажно, врши се упис те чињенице у Вашој матичној књизи рођених и књигама вјенчаних, код матичног уреда у мјесту Вашег рођења.

– Након тога се од надлежне службе општих послова, надлежне за мјесто вашег посљедњег пребивалишта у Републици Хрватској, тражи да донесе рјешење, којим се одобрава ваша промјена удатог презимена, на ваше дјевојачко презиме. Уз захтјев за покретање тог поступка пред надлежним управним органом, потребно је да приложите, фотокопију Ваше личне карте или пасоша, фотокопију Ваше домовнице, фотокопију Вашег извода из матичне књиге рођених, фотокопију рјешења хрватског суда о признању пресуде о разводу брака коју је донио српски суд, молбу у којој ћете образложити разлоге промјене Вашег презимена, фотокопију одлуке о одобрењу промјене Вашег презимена од надлежног органа из Србије и таксу у износу од 35 куна. Када то рјешење, које донесе надлежни орган Хрватске постане правоснажно, тада можете затражити издавање Ваше домовнице и родног листа на Ваше дјевојачко презиме.

ПРИПРЕМИО ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког* радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком *и од 16 до 20 сати.*
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ОДРЖАНА МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА КОЈОЈ ЈЕ УСВОЈЕНА ДЕКЛАРАЦИЈА О ПОШТОВАЊУ ОБАВЕЗА ИЗ АНЕКСА Г УГОВОРА О СУКЦЕСИЈИ

ПОЛИТИКА ИЗНАД ПРАВА: Нема воље за спровођење обавеза из Уговора о сукцесији

У циљу ефикасније примјене Анекса Г, дослиједног поштовања Међународног уговорног права, елиминисања дискриминације, стриктне примјене важећег законодавства и унапређивања добросусједских односа Удружење правника Србије, Институт за упоредно право, Удружење оштећених правних лица су 7. фебруара 2020. у Хотелу М у Београду организовали међународну конференцију на којој су разговарали на ову тему. Заједно са учесницима конференције усвојили су Декларацију о поштовању обавеза из Анекса Г, а у расправи се наметнуо закључак да се рјешавање сукцесије не рјешава јер је политика надјачала право.

Бечки споразум о питањима сукцесије, закључен под покровитељством ЕУ, који је ступио на снагу 2004. године, као историјски документ ратификован у свим сувереним државама насталим распадом СФРЈ, представља својеврсни тријумф и круну настојања да се на миран и цивилизован начин разријеше међусобни државни и грађанско-правни, имовински и други легитимни интереси свих заинтересованих субјеката. Непоштовањем Споразумом преузетих међународних обавеза грубо се игнорише и сопствени, али и државни суверенитет других потписница ратификованог споразума.

МИОДРАГ ОРЛИЋ: КОНСТАНТНЕ ПОВРЕДЕ ИМОВИНСКИХ ПРАВА СРБА

Предсједник Удружења правника Србије проф. др Миодраг Орлић је рекао да се према грађанима Србије и припадницима српског народа у новоствореним државама назиру разни, али константни облици повреде имовинских права са истом оном осионошћу са којом је у периоду послије Другог свјетског рата одузимано право код свих грађана.

– Треба да подржимо ову иницијативу која је покренута и дамо подршку свим настојањима, али и да систематски и дубоко проучавамо и пратимо токове у Европском праву, нарочито праксу Европског суда за људска права и праксу Европског суда правде у Луксембургу, али и хрватског права.

СУЛЕЈМАН ТАБАКОВИЋ: ЗАШТО ЈЕ СРБИЈА ЋУТАЛА?

Правник из Загреба мр. спц Сулејман Табаковић је заједно са колегиницом доц. др Вандом Божић написао платформу *За окончање ратног периода на просторима бивше државе СФРЈ са провођењем ратификираног споразума о питањима сукцесије с анексима А–Г* , уз посебан осврт на Анекс Г. Ову платформу су приложили на овој конференцији.

Између осталог у њој су нагласили: „Уговором је предвиђено да државе сљедбенице морају одредбе Уговора проводити у доброј вјери у складу с Повељом Уједињених народа и у складу с међународним правом. На Уговор не могу се стављати резерве."

– У декларацији смо апострофирали да сви анекси од А до Г не траже билатерални споразум – спроводе се директно. Када се ради о ратном злочину и пљачки над цивилним становништвом нема застаре – рекао је Табаковић. Он је оцијенио да нема ефекта од обраћања суда у Стразбуру јер он „штити институције система против грађана".

Према његовим ријечима, рјешење би могло бити у подношењу масовних захтјева за упис у земљишне књиге, као и подношење тужбе у Вашингтону, јер би према његовом тумачењу, сваки англосаксонски правник стриктно поштовао датум 31.12.1990. године. Табаковић је оцијенио да се десила пљачка јер су политички и црквени естаблишменти били „у дилу". Као примјер је навео Макарску у којој није било рата, а у којој је нестала грунтовница, као и да су на подручју Загреба покупљене четири књиге из грунтовнице.

ВУКАДИНОВИЋ: РЕЦИПРОЦИТЕТ НЕ ПОСТОЈИ

Академик Радомир Вукадиновић предсједник Удружења за европско право је рекао да није спорно да је међународни споразум ратификован, оно што јесте спорно је да нема директно дејство.

Он наводи да се судови у Србији питају зашто би наставили са поступцима и признали директно дејство, ако то Хрватска не ради. Реципроцитет не постоји. Члан 16 и став 2. Устава даје основа судовима да даље примјењују директно дејство, али ефекти би били у економском смислу поражавајући. Вукадиновић предлаже да се помоћ тражи у праву Европске уније.

НЕМА ПРАВДЕ У СТРАЗБУРУ

Предсједник удружења *Одузета имовина* Зоран Ристић је рекао да се ова организација не може помирити са чињеницом да је Хрватска прешла параграф 23 поглавља. Удружење је основано са тенденцијом да иду са политизацијом питања пред Комитет за права човјека који је дио организације УН.

– Обратили смо се и Комитету за права човјека у Женеви. Тамо смо се бавили питањем дискриминације. Обрадили смо тзв. индивидуалне представке, али до данас нису ријешени – рекао је Ристић.

Он је додао да су ипак успјели да наметну да се у Женеви над Хрватском отвори мониторинг.

Рајна Андрић је испричала генезу случаја акционарског друштва *Младост туристи* који је изгубљен у Стразбуру.

– Суд у Стразбуру се није упустио у расправљање, Представку је прогласио неприхватљивом, јер је закључио да је Хрватска закључила конвенцију након што је својим законом одузела имовину. Потпуно је занемарена чињеница да штетне посљедице трају, као и да је неопходан услов за примјену Анекса Г закључење билатералног споразума између Хрватске и Србије.

Љубодраг Пљакић дугогодишњи судија Врховног суда Србије оцијенио је да је мјерило демократичности једне земље колико она води рачуна о грађанским правима.

– Хрватска је прије уласка у ЕУ морала потпуно, а не само дјелимично испунити поглавља 23 и 24.

Предраг Трифуновић, бивши судија Касационог суда Србије сматра да се држава мора активније укључити у рјешавање овог проблема и инсистирати на прихватању билатералног споразума. Он је навео примјер из судске праксе кроз који се може закључити да се суштина крије у чињеници да је за упис права својине нужна савјесност стицалаца.

ДРАГОСЛАВ СЛОВИЋ: УЛАГАЊА У ХРВАТСКУ 10,3 МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА

Проф. др Драгослав Словић економиста и правник наводи да постоји проблематичан случај на релацији Србије и Хрватске када су се многа друштва, а посебно хотели, користећи један законски пропис, тада Закон о удруженом раду, донијели одлуке да се удруже. Према његовим ријечима, за разлику од Хрватске и Словеније која су имала значајно мања улагања Србија је у вријеме заједничке државе у хрватско приморје уложила 10,3 милијарде долара.

Он је скренуо пажњу и на неке наслијеђене проблеме.

– Својевремено у заједничкој држави предузетници у Србији нису могли да имају камион већи од пет тона. Сналажљивији су се досјетили да већа теретна возила региструју у тада либералнијој Словенији. Тако је имовина која је фактички стварала капитал у Србији номинално вођена у Словенији.

ВИЛИЈАМ МОНТГОМЕРИ: ПОЛИТИЧАРИ СЕ ОКРЕЋУ „КАКО ВЈЕТАР ДУВА"

Вилијам Монтгомери један од креатора и учесника у формирању Уговора о сукцесији нагласио је да се овај проблем мора ријешити комбинацијом закона и политике. Он је оцијенио да без примјене свих одредби из Анекса Г неће бити трајног мира на овим просторима, док политичари према ситуацијама прилагођавају своје ставове.

– Питам се због чега српска држава није реаговала или изложила Хрватску притиску према спољњим факторима, као и према Влади у Загребу да би се ствари почеле рјешавати. Покажите ми један говор српског представника у Комисији за сукцесију којима би се штитили интереси српских грађана и предузећа на тим састанцима – рекао је Монтгомери.

ЛИНТА: ЦИЉ ХРВАТСКЕ ЈЕ ЛЕГАЛИЗОВАЊЕ ОТИМАЧИНЕ СРПСКЕ ИМОВИНЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцијенио је да без трајног рјешавања питања сукцесије није могуће говорити о нормализацији односа на простору бивше Југославије.

– Када је Бечки уговор ступио на снагу 2004. године, одмах неколико мјесеци касније, Државно одвјетништво Републике Хрватске донијело је Правилник који је упутило свим судовима да се директно не примјењује Анекс Г, него је потребно потписати билатерални споразум. Наши судови су већ почели 2004, 2005, 2006. да директно примјењују Анекс Г, али када су видјели да се Хрватска јасно држи става да не жели директну примјену, и Србија је стала са примјеном. Велики проблем представља став Европског суда да све оно што се десило прије ратификације Европске конвенције у Хрватској, а Хрватски сабор је ратификовао конвенцију 1997, да се неће разматрати. Као да људска права важе од одређеног датума. Сви смо овдје констатовали да се посљедице осјете до данашњег дана. Након што је на том састанку усвојен концепт билатералног споразума Влада Србије послала је 31. децембра 2009. нацрт споразума Хрватској, очекујући да ће она одреаговати на тај нацрт, ипак се пет година залагала за потписивање билатералног споразума. Тадашњи министар Динкић ми је 2012. године рекао да је наша Влада упутила четири ургенције тражећи званичан став Владе Хрватске о садржају нацрта. Наравно, ни на једну Влада Хрватске није одговорила, и наша Влада након три и по године средином 2013. године доноси одлуку да повуче Нацрт из Загреба, и да се неформално врати на концепт директне примјене Анекса Г. Стратешки циљ Хрватске јесте, не само отимачина имовине српских физичких и правних лица, него легализација те отимачине. И да у ниједном случају ни по коју цијену неће пристати на спровођење Анекса Г Бечког споразума. У том смислу је потпуно погрешна одлука Високог касационог суда из 2018. године да се Србија и даље залаже за потписивање билатералног споразума. Ово није само правно питање, већ политичко питање. Никада Хрватска неће пристати ни на директну примјену, ни на билатерални споразум, ако не буде снажних притисака из западних центара моћи.

ЈАСМИНКА ОБУЋИНА: НЕМА ФАКТИЧКОГ РЕЦИПРОЦИТЕТА

Јасминка Обућина предсједница Високог апелационог суда у Београду осврнула се на став Србије по питању реципроцитета.

– На инсистирање привредних судова тражено да се достави изјашњење Министарства правде које је гласило да постоји реципроцитет у признању међусобних одлука. Одлуке привредних судова подржао је и Привредни апелациони суд и Врховни касациони суд све док нам те одлуке нису биле поништене од Уставног суда и након тога долази до одређене правне несигурности. У свим судским поступцима гдје су наша привредна друштва изгубила спорове пред хрватским судовима и гдје су обавезани од стране хрватских судова да плате трошкове поступка, нису дозвољена извршења нити наплата. Захтјеви које су наша привредна друштва упутила били су стварно правни захтјеви, захтјеви за враћање имовине, непокретности, остваривање стварних права. С обзиром да нема реципроцитета, Привредни суд је стао иза становишта да ако нема реципроцитета у признању главне ствари и остваривању права, онда не можемо признати ни њихове одлуке којима та наша права нису остварена.

Обућина је истакла да се слаже са већ неколико пута реченим да је питање сукцесије политичко, а тек онда правно питање.

РАДМИЛА НИКШИЋ: ТРАЖИТИ ЗАШТИТУ ОД ЕУ И УН

Радмила Никшић је имала идеју да се поред платформе коју су написали Сулејман Табаковић и Ванда Божић, и декларације коју су потписали учесници конференције, прилозима имплементирају и закључци са конференција коју су организовали Удружења пензионера из Хрватске, кровне организације избјегле популације као и Комесаријат за избјеглице.

– Конференције су имале научни домен и значајне су јер нуде одговоре на отворена питања у примјени споразума у питањима сукцесије, поготово анекса Г и анекса Е који се тичу приватне својине и стечених права и пензија. Упутили смо Влади Србије приједлог да се направи национална стратегија која ће се бавити питањем анекса Г, приватном својином и стеченим правима. До данас нема никакве реакције. Зато се слажем да се мора интервенисати према ЕУ за њене чланице (Хрватска и Словенија), као и према УН који је депозитар овог споразума.

ТЕКСТ И ФОТО: ДРАГАНА БОКУН

УСВОЈЕН ЗАКОН О ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА, ЦИВИЛНИХ ИНВАЛИДА РАТА И ЧЛАНОВА ЊИХОВИХ ПОРОДИЦА

Линта гласао против доношења Закона, јер крајишким борцима није признат ратни стаж за читаво вријеме рата

Предсједник Савеза Срба из региона и народни посланик Миодраг Линта дана 29. фебруара гласао је против усвајања Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица.

Главни разлог због чега је Линта гласао против наведеног закона јесте чињеница да није прихваћен његов амандман којим је тражио да се свим припадницима војске и полиције Републике Српске Крајине призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању.

"Зар су крајишки борци гори од нациста које је признала Њемачка или усташа које је признала Хрватска?"

МИОДРАГ ЛИНТА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ 6. МАРТ 2020. ГОДИНЕ

- Испада да су крајишки борци гори од нациста и усташа, јер Њемачка исплаћује пензије нацистима од 1951. године, а Хрватска преживјелим усташама од 1993. године.
- Поставља се питање с ким су командовали крајишки официри и подофицири којима је признат ратни стаж за читаво вријеме рата, а њиховим борцима није.
- Хрватска је признала припаднике ХВО из комшијске БиХ и у потпуности их изједначила у правима са припадницима Хрватске војске. Србија и даље не признаје припаднике војске Српске Крајине.

КОМПЛЕТАН ГОВОР МИОДРАГА ЛИНТЕ ИЗ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ МОЖЕТЕ ВИДЈЕТИ НА САЈТУ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА (WWW.SSR.ORG.RS)

ДИСКРИМИНИСАНО 50.000 КРАЈИШКИХ БОРАЦА

Приједлог Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица дискриминише и не признаје преко 50.000 бораца Српске војске Крајине и Министарства унутрашњих послова Републике Српске Крајине који су били учесници у борбеним дејствима након 27. априла 1992. године, па све до 12. новембра 1997. године када је подручје Источне Славоније, Барање и Западног Срема враћено Хрватској.

Линта је током расправе о приједлогу наведеног закона у своја два говора 25. и 27. фебруара истакао да је крајишким официрима и подофицирима признат ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању, а њиховим борцима није признат ратни стаж послије 27. априла 1992. године.

ЊЕМАЧКА И ХРВАТСКА ПРИЗНАЛИ СВОЈЕ БОРЦЕ

Линта је посебно истакао да је Хрватска 2017. године признала у свом закону све припаднике Хрватског вијећа одбране из Босне и Херцеговине и у потпуности их изједначила са припадницима Хрватске војске. Он је нагласио да је Хрватска још 1993. године измјенама и допунама Закона о пензионом и инвалидском осигурању преживјелим усташама и домобранима признала ратни стаж у двоструком трајању за почињени геноцид над српским народом у Независној Држави Хрватској 1941–1945. године и исплаћује им пензије.

> **Линта је једини је од 250 посланика који је поднио амандмане којима се штите права бораца и цивилних инвалида рата бивше РСК**

Линта је навео и примјер Њемачке која је још 1951. године донијела закон којим је омогућила да припадници Хитлерове војске и СС јединица добију пензије коју примају већ скоро 7 деценија.

Хрватска није никога питала када је донијела одлуку да призна припаднике Хрватског вијећа одбране из Босне и Херцеговине и преживјеле усташке и домобранске злочинце.

Од присутних 139, за закон је гласало 130, против су била 2 (од којих је један био Линта) уздржана 2, а није гласало 5 посланика. Гласању нису присуствовали посланици Српске радикалне странке, као ни посланици из других посланичких клубова опозиције. **РСК**

БОРБА ЗА ВОЈНЕ ИНВАЛИДЕ И ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ

Линта је гласао против усвајања Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица и због разлога јер нису прихваћена остала три његова амандмана. Он је првим амандманом тражио да 12 цивилних инвалида рата из Крајине поново примају личну инвалиднину. Наведена лица су личну инвалиднину примала од 2000. до 2013. године када је укинута савезна уредба која је регулисала то питање.

Линта је другим амандманом тражио да десетак супруга палих крајишких бораца, које су склопиле нови брак или заснували ванбрачну заједницу, добију поново право на породичну инвалиднину. Он је трећим амандманом тражио да 7–8 Крајишника поново примају личне или породичне инвалиднине које су им незаконито укинуте због повратка у Хрватску или одласка у треће земље.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА ОДГОВОРИО НА САОПШТЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ УДРУЖЕЊА У КОМЕ ЈЕ ИЗНИЈЕТА НЕИСТИНА ДА ЈЕ ГЛАСАО ЗА ЗАКОН

Злонамјерницима који су покушали да ме дискредитују и оцрне код Крајишника суштински није ни стало до бораца Војске РСК

Поштовани Крајишници и пријатељи Крајишника,

До мене су дошли дописи малог дијела представника избјегличких удружења (Ненад Абрамовић и други) у којима шире лажну и злонамјерну оптужбу да сам тобоже гласао за Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица у суботу 29. фебруара 2020. године.

Поменути представници удружења и други појединци наведену лажну оптужбу шире путем друштвених мрежа и слањем мејлова.

НАЈОБИЧНИЈЕ ИЗМИШЉОТИНЕ

Овим путем јавно кажем да је у питању велика лаж и измишљотина с циљем да се компромитујем, облатим и оцрним код Крајишника као човјек који је јавно критиковао приједлог закона, а онда тобоже гласао за његово усвајање. Са пуном одговорношћу тврдим да сам гласао против усвајања Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица о чему постоје конкретни докази.

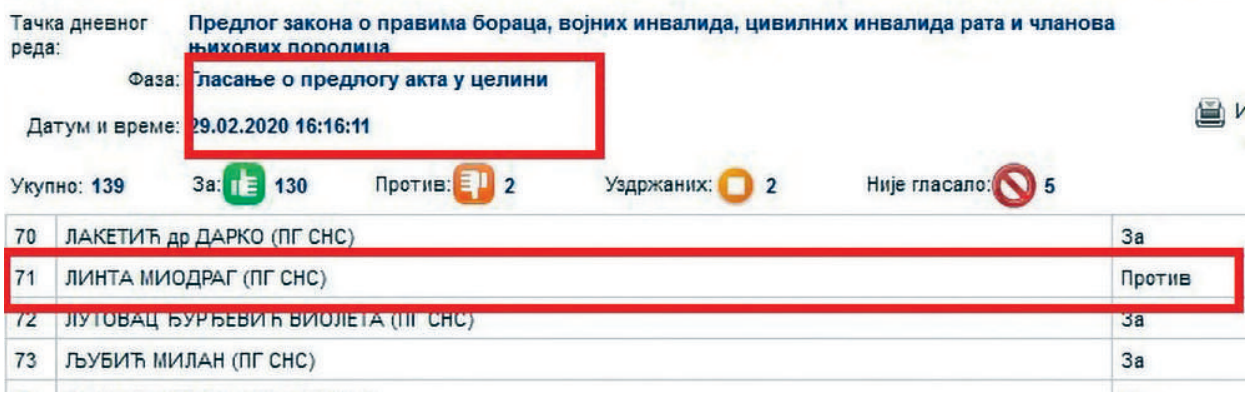

Тачка дневног реда: Предлог закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица

Фаза: Гласање о предлогу акта у целини

Датум и време: 29.02.2020 16:16:11

Укупно: 139 За: 130 Против: 2 Уздржаних: 2 Није гласало: 5

70	ЛАКЕТИЋ др ДАРКО (ПГ СНС)	За
71	ЛИНТА МИОДРАГ (ПГ СНС)	Против
72	ЛУТОВАЦ ЂУРЂЕВИЋ ВИОЛЕТА (ПГ СНС)	За
73	ЉУБИЋ МИЛАН (ПГ СНС)	За

» АКО ЛАЖЕ КОЗА НЕ ЛАЖЕ РОГ! Доказ да је Линта штитио интересе Крајишника и гласао против Закона о борцима

НЕМА ПРЕДАЈЕ – БОРБА СЕ НАСТАВЉА

Линта је поручио да неће одсутати од борбе да се исправи велика неправда према Крајишницима.

Он је истакао да ће се залагати за измјену Закона којим би коначно крајишким борцима био признат ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању.

ЗАШТО САМ ГЛАСАО ПРОТИВ

Главни разлог због чега сам гласао против наведеног закона у цјелини јесте чињеница да није прихваћен мој амандман којим сам тражио да се свим припадницима војске и полиције Републике Српске Крајине призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању, као и остала три амандмана којима сам тражио законско регулисање проблема више категорија Крајишника.

Према члану 166. Пословника Народне скупштине у дану за гласање прво се усваја приједлог закона у начелу, а затим се одлучује о поднијетим амандманима.

ЗАПИСНИК ПОТВРЂУЈЕ КО ГОВОРИ ИСТИНУ

Након завршеног гласања о амандманима Народна скупштина на крају усваја закон у цјелини и он након објаве у Службеном гласнику ступа на снагу.

На слици (лијево) јасно се види да су два гласа била против усвајања закона о правима бораца (један од њих је мој).

Желим да захвалим Ратку Личини који је у свом одговору Ненаду Абрамовићу објаснио злонамјерницима процедуру гласања и послао доказе који потврђују да сам гласао против закона.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

ЦЕНТРАЛНА ТЕМА 16. И 18. СЈЕДНИЦЕ ОДБОРА ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

РЈЕШАВАЊЕ ПИТАЊА НЕСТАЛИХ ЛИЦА – ПРЕДУСЛОВ ПОМИРЕЊА У РЕГИОНУ

» Душко Челић, Драган Пјевач, Маја Васовић, Радиша Грујић, Мирјана Драгаш, Блажа Кнежевић, Вељко Одаловић, Миодраг Линта, Мирјана Мараш, Љиљана Радиновић, Слободанка Колџић, Драгана Ђукић, Драган Вељковић, Јадранка Јовановић, Милимир Вујадиновић и Иван Бауер

Одбор за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије одржао је 21. фебруара 2020. године сједницу посвећену рјешавању питања несталих лица као услов помирења у региону.

Предсједник Одбора Миодраг Линта истакао је, на почетку сједнице да је то питање најважније хуманитарно питање, без чијег праведног рјешавања није могуће говорити о нормализацији односа, а камоли помирењу у региону Западног Балкана. Линта је нагласио да је рјешавање питања несталих лица на простору бивше СФРЈ у општем застоју и напоменуо да је ова сједница Одбора замишљена како би се видјело да ли је у посљедњих шест мјесеци било напретка у рјешавању овог питања.

ОДАЛОВИЋ: ПОТРЕБАН ПРИТИСАК МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Вељко Одаловић, генерални секретар Министарства иностраних послова и предсједник Комисије за нестала лица истакао је да је од 35 хиљада несталих на подручју бивше Југославије разријешена судбина њих 25 хиљада, али да више од десет хиљада није, и да су од тог броја једна трећина лица српске националности.

– Закључно са јануаром мјесецом 2020. године, на простору бивше Југославије је још 10.035 несталих лица по евиденцији Међународног комитета Црвеног крста. Од тога је 6.414 лица нестало у Босни и Херцеговини, 1.646 лица је на простору Косова и Метохије и 1.975 на територији Републике Хрватске. Од овог броја у Републици Српској се 1.660 лица, по њиховој евиденцији, води као нестало и 97 наших држављана, махом војника које ми тражимо по простору Босне и Херцеговине – рекао је Одаловић. Он је навео да се у Хрватској тражи још 1.975 несталих лица, од чега је више од хиљаду српске националности.

Као важан податак Одаловић је навео чињеницу да се на оперативној листи коју је 2013. године Србија предала Хрватској налазе 675 имена за која не постоје потпуне информације.

– Тражили смо од хрватске стране да изврши провјере на терену. То су лица која нису ушла у званичну евиденцију – рекао је Одаловић.

Он је истакао да су надлежности за тражење несталих лица јасно дефинисане.

– Република Србија поступа крајње одговорно уз пуну координацију свих државних органа. Код других није такав случај – рекао је Одаловић.

Он је истакао да су многа тијела ексхумирана и да их има у Приштини, Загребу, Сарајеву, али да нема воље ни притиска међународне заједнице да се та тијела идентификују. Одаловић је истакао да већина несталих су била обична цивилна лица, а истакао је и проблем отварања архива што је до сада учинила једино Србија.

– Имамо конкретне локације, захтјеве, гробна мјеста за која сви знамо, а која још нису претражена. Нема одговора на питање гдје се налазе архиве које су водиле хрватске оружане снаге, муслимани у БиХ или тзв. ОВК. Свједоци смо завјере ћутања и неспремности да се на било који начин њихови извори који би могли да помогну у расвјетљавању ових проблема ставе на располагање – рекао је Одаловић додајући да и међународни фактор има своје архиве и да се нада да ће и оне бити једнако отворене за све жртве у ратовима деведесетих.

ЧЕЛИЋ: НЕОПХОДНА ЗАКОНСКА РЈЕШЕЊА

Предсједник Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше Југославије др Душко Челић је навео да ова организација окупља 60 удружења породица убијених и несталих са простора бивше СФРЈ и да се њихово незадовољство огледа у томе што Србија нема закон о несталим лицима и не препознаје категорију несталих лица и њихових породица. Челић је истакао да је Координација припремила модел законског рјешења о несталим лицима и правима њихових породица и упутили га Кабинету предсједника и Комисији за нестала лица. Кооординација је предложила да се законски ријеше све правне празнине, наглашавајући да се нестало лице сматра живим све док се не утврди његов други статус поткријепљен конкретним чињеницама (утврђена смрт). Нагласио је да се законски мора ријешити како да породица управља материјалном имовином несталих, али и да се осим материјалне мора имати у виду и морална сатисфакција према несталима.

Осим доношења закона, Координација тражи да држава, а посебно медији, учине нешто више на култури памћења, а не да се о несталим говори само 30. августа када се обиљежава Дан несталих лица.

ДРАГАНА ЂУКИЋ: ГЛАС СРПСКИХ ЖРТАВА МОРА СЕ ВИШЕ ЧУТИ

Предсједница Удружења породица несталих и погинулих лица Суза из Београда, Драгана Ђукић је нагласила да је најтеже онима који имају директну комуникацију са породицама несталих.

– Посебно је то тешко објаснити мајкама несталих, којих је нажалост све мање, да се испуни је њихова посљедња жеља да сахране посмртне остатке својих најмилијих – рекла је Ђукићева.

Она се залаже да се глас српских жртава мора више чути и да та промоција, поготово на дипломатском пољу, мора бити много израженија. Навела је као примјер да је њено Удружење за 22 године постојања имало само једну прилику, давне 2005. године, да о српским жртвама говори у америчком Конгресу и никада више. Зато не чуди да су се поједини конгресмени нашли у чуду када су чули о српским жртвама јер њима је сервирана другачија прича, закључила је Ђукићева.

У име овог Удружења у дискусију се укључила и Љиљана Радиновић наводећи конкретне примјере са којима се сусретала родбина жртава приликом тражења истине. Навела је примјер Невенке Добрић чије је дијете убијено у колони у августу 1995. године. Тужила је Републику Хрватску и изгубила процес и сада јој се пријети да ће јој, уколико не плати судске трошкове, бити одузета имовина у Хрватској.

Слободанка Колџић из Удружења родитеља и породица ухапшених, заробљених и несталих лица је апеловала на државне институције да у међународној јавности и организацијама, инсистирају на рјешавању оваквих случајева и затражила већу укљученост Војске у допуни података о несталим лицима и околностима њиховог нестанка, али и одговорност појединих старјешина.

МИЛИМИР ВУЈАДИНОВИЋ: ОВО ЈЕ И ПОЛИТИЧКО, А НЕ САМО ХУМАНИТАРНО ПИТАЊЕ

Подршку Удружењима и Комисији за нестала лица пружио је и народни посланик Милимир Вујадиновић, наглашавајући да ово није само хуманитарно већ и политичко питање.

Посланик Драган Вељковић истакао је да након свега онога што је чуо на Одбору произилази да је само Србија адекватно одговорила обавези која је пред њу стављена, док ће се, уколико се настави овим темпом, питање несталих у земљама региона рјешавати деценијама.

Мирјана Драгаш, замјеница предсједника Одбора је истакла да Србија не смије одустати од процеса рјешавања судбине несталих лица док се не пронађе и достојно сахрани свака жртва.

ЛИНТА: ЗАСТОЈ У ПРОЦЕСУ НЕСТАЛИХ СРБА

Закључујући сједницу предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцијенио је да је на простору бивше СФРЈ општи застој у процесу тражења несталих Срба, а као разлог за то навео непостојање политичке воље у дијелу међународне заједнице и код власти у Загребу, Сарајеву и Приштини.

– Циљ је да се оправда лажна и бесмислена теза да су Срби деведесетих година прошлог вијека тобоже били агресори и злочинци, а Хрвати, Бошњаци и Албанци, тобоже жртве и ослободиоци. Јасно је да Комисија за нестала лица у Хрватској и Институт за нестала лица у БиХ, ништа не раде на тражењу несталих Срба већ се искључиво баве тражењем несталих Хрвата и Бошњака. Српске жртве се прећуткују, умањују и маргинализују, а хрватске, бошњачке и албанске жртве се преувеличавају – закључио је Линта.

Он и остали чланови Одбора дали су пуну подршку иницијативи да се у што краћем временском року усвоји закон о правима цивилних жртава и несталим лицима. Линта је нагласио да је питање несталих лица најважније хуманитарно питање, али и важно политичко питање без чијег праведног рјешења није могуће говорити о нормализацији односа, а камоли о успостави повјерења и помирењу међу народима који живе у региону Западног Балкана. На крају сједнице, чланови Одбора за дијаспору и Србе у региону, једногласно су усвојили 13 закључака који ће бити достављени свим релевантним државним институцијама.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ШТА РАДИ ТУЖИЛАШТВО ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ У СРБИЈИ?

На питање Миодрага Линте, да ли је тачно да је Тужилаштво за ратне злочине у Србији подигло 17 хиљада оптужница и да се преко 80 процената односило на Србе који су починили злочине, а да је мали број покренут против Хрвата, Бошњака и Албанаца, чији је циљ био да између осталог стварају етнички чисте државе, буде подигнуто само 20 процената оптужби, Одаловић је одговорио да се по том питању могло урадити много више. Поменуо је Гњиланску групу која је пуштена 2001. године, а постојали су докази против њих. Навео је да су познати злочини који су се дешавали у и около „жуте куће". Набрајајући многе примјере Одаловић је навео и проналазача земних остатака осам чланова породице Петровић пронађених у бункеру поред Ђаковице гдје су отац, мајка и троје малољетне српске дјеце породице Шутаковић убијени метком у главу.
– Очито да је правда селективна и да се све жртве једнако не третирају, али да је српско Тужилаштво за ратне злочине могло да уради више је непобитна чињеница, тим прије, што им је и сама Комисија за нестала лица током ексхумација достављала одређене податке – сматра Одаловић.

ЗАКЉУЧЦИ ОДБОРА

- Одбор подржава рад Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, као и заједничко дјеловање Републике Србије и Републике Српске.
- Одбор сматра да је за рјешавање овог питања изузетно значајна сарадња државних институција и удружења породица несталих лица и жртава ратова, као и публиковање утврђених чињеница на стране језике како би се омогућило свједочење о српским жртвама ван граница бивше Југославије са циљем подизања свијести јавности да су и Срби у региону жртве.
- Важно је успостављање јединствене евиденције српских жртава, страдалих, на простору бивше Југославије у оружаним сукобима као и достојна меморализација.
- Одбор је оцијенио да би било потребно укључити Комисије за нестала лица Владе Републике Србије и Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Републике Српске као и удружења породица жртава се за припрему обиљежавања 5. августа – Дана сјећања на српске жртве.
- Одбор подржава подстицање друштвене солидарности са жртвама и породицама жртава, изражена је и потреба за већом медијском подршком институцијама власти и удружењима која документују и истичу равноправност српских жртава и која шире дух толеранције, помирења и разумијевања.
- У циљу системског рјешавања питања несталих лица, Одбор подржава активности на припреми и доношењу Закона о принудно несталим лицима.
- Потребно је наставити рад на допуни законског оквира ради остваривања права жртава и породица жртава, односно несталих и породица несталих, будући да је Србија још 2011. године ратификовала Међународну конвенцију о заштити свих лица од присилних нестанака и тиме се обавезала да регулише њихов положај.
- Упућен је апел да надлежни државни органи још активније раде на прикупљању података ради процесуирања ратних злочина над српским жртвама, као и да се учине максимални напори за подизање нивоа интересовања међународних институција за рјешавање питања несталих лица. Одбор је такође подржао све активности на спријечавању политичке злоупотребе питања несталих лица и осудио најаве укопа неидентификованих посмртних остатака у било који меморијални центар или гробницу до завршетка поступка идентификације.

НА КАФИ СА... МИЛОМ ПРИНЦИПОМ, ПОТОМКОМ СРПСКОГ ВЈЕСНИКА СЛОБОДЕ

Да су комунисти вољели Гаврила, не би му запалили родну кућу

» Горан Лучић и Миле Принцип

РАЗГОВАРАО: ГОРАН ЛУЧИЋ

Недалеко од историјске кафане *Златна моруна* на Зеленом венцу у Београду, ту гдје су се у освит свјетске тарапане састајали и опремали чланови Младе Босне, срео сам се са живим потомком из јуначке куће Принципа од Грахова. И само презиме Принцип, њихови стари задобише по витешкој одважности, јер бјеху „il principe", што на племство личаху.

Гаврило Миле Принцип, како сам вели, Гаврилов је праунук по бочној мушкој линији, а директни по вјери у његове идеале и његову мисију. Он је пјесник и чувар родне куће Гаврила Принципа у Обљају. За ту жртву стражара на огњишту Видовданског хероја примио је Орден Светог Петра Другог – Ловћенског Тајновица, Митрополије црногорско-приморске, а из руку Његовог Високопреосвештенства Митрополита Амфилохија Радовића. Објавио је четири збирке пјесама.

Гаврило Миле Принцип је скоро боравио у Београду, стигавши управо из Грахова, из кога и славни Гаврило крену у живот. Вјечни живот.

● **Реците нам нешто о породици Принцип и њеном поријеклу?**

– Ја сам Гаврило Миле Принцип, родом из села Обљај код Босанског Грахова. Један сам од потомака великог српског сина Гаврила Принципа. Не директни, наравно, јер он није био ожењен и није имао дјеце. Он је мени прадјед-стриц. Наиме, била су три брата, а од та три брата један је Петар Пепо Принцип, Гаврилов отац, који је мени чукундјед. Ми Принципи смо најприје дошли из села Додоша у Црној Гори у мјесто Полачу код Книна, а гдје је у то вријеме била граница Млетачке републике, Аустро-угарског царства и Отоманског султаната. Ту су моји Јовићевићи били помоћна турска војска, такозвани маторолози; чували су границу од упада Аустроугара и Млетака. То је била тромеђа, а уз њу су биле карауле или како их је народ звао „чеке". Ту су добили ново презиме Чеко. По Тодору Чеку, који је био један од главних устаника 1875. године, заједно са војводом Голубом Бабићем и Петром Мркоњићем (краљем Петром Првим), послије смо добили ново презиме Принцип. Чим би било примирја Тодор је јахао по Книну обучен у црногорску народну ношњу. Гледајући га тако гиздавог док пије рујно вино Аустро-угари су га називали „принцом од Босне", а Италијани су га говорили il principe (принчипе). У српском језику не постоји презиме Принцип, то је само израз за начело, а наш предак Тодор овај надимак узима за своје званично презиме. Послије смо се преселили у Обљај код Грахова.

● **Памти ли се нешто занимљиво о Гавриловом рођењу?**

– Гаврило се родио 26. јула 1894. године. Е сад, то је велика прича и требало би је споменути. Његовим родитељима, Петру и Марији, Нани, умирала су дјеца, већ шесторо су били изгубили. Прво им се родио син Јово, па је за њим умрло шесторо дјеце, а она су сахрањивана у једну некрштену долину изван гробља. Када се родио Гаврило, Пепо се уплашио да ће и њега некрштеног изгубити те је пожурио преко поља у село Билбије по проту Илију Билбију. То је био чувени свештеник и један од главних устаника у Црнопоточкој буни. У Билбијама не затиче проту Илију већ његовог сина Милана, који је био млади свештеник. Дошли су у Обљај и отац Милан је крстио новорођенче. Рекао је тада Петру, ево пошто је дијете рођено на славу Сабора светог архангела Гаврила, добро је да понесе архангелско име, а да му оно буде на заштиту и спасење. И зачудо било је, дијете је преживјело.

● **Гаврило је имао млађег брата Николу, који је такође мученички пострадао.**

– Послије Гаврила родио се трећи син, Никола. Он је завршио студије медицине у Грацу и постао љекар специјалиста за уво, грло и нос. Радио је у Чапљини, у Херцеговини. Њега су усташе ухапсиле у Чапљини 5. маја 1941. кад је кренуо код брата Јова у Сарајево да прославе Светог Георгија, нашу крсну славу. Одвели су га на Јадовно, тамо сасјекли и бацили у јаму. Од Николе је остао син Слободан, касније чувени партизански народни херој, Слободан Принцип Сељо. Он је био политички комесар неке сарајевске бригаде, а убијен је од партизана управо зато што је био Гаврилов потомак. Званична верзија каже да је умро од тифуса.

● **Да ли је истина да у Обљају постоји стијена у коју је млади Гаврило урезао своје иницијале?**

– Истина је, постоји стијена на којој су уклесана ћирилична слова Г.П. и година 1909. Постоји и причао о томе од Иле Чеке и Шпира Марића, а који су са Гаврилом чували стоку. Било је љето и кад су се вратили кући Гаврило је наједном узео длијето и чекић и почео да клеше стијену. Они су га зачуђено питали, Гавро јеси ли полудио, шта то радиш?! Он им је рекао, ово ће можда једног дана некоме бити за сјећање! Ту је био и један лик, који је такође уцртао Гаврило, међутим због промрзлина тај дио камена се одвојио. Камен је био иза куће, а када је прављена ограда ова стијена је пренесена и уграђена у зид, гдје се и данас налази. Хвала Богу ми Принципи то чувамо као своју реликвију. А онда је дошло вријеме да Гаврило пође у Сарајево. Отац Петар одвео га је пјешке до првог воза у Бугојно. Брат Јово му је препоручивао да упише војну школу, но он је то одбио. Потом је у избору била трговачка школу, но када је видио да тамо има много лопово рекао је оцу да га шаље у гимназију или да га враћа у Обљај. И тако се уписао у гимназију.

● **Принцип се завјетовао на гробу Херцеговца Богдана Жерајића да ће га осветити и наставити његову жртву за слободу.**

– Жерајић је њему био идол, али за разлику од Богдана који је пуцао у свог владара, намјесника за Босну и Херцеговину, Маријана Варешанина, Гаврило је пуцао у завојевача, и то је класични примјер тираноубиства. Гаврило још није био пунољетан, тако да се то није могло тумачити као атентат. Зато су шуцкори прогонили свештеника Милана Билбију да преправи датум Гавриловог рођења. Одвели су га у кулу Старца Вујадина у Лијевну, ту су га најприје молили да датум преиначи, онда су га потплаћивали великим новцем, па кад ни то није помогло, мучили су га, пребијали, палили му браду, сјекли га… Измученог, али не и побјеђеног, вратили су га у Црни Луг гдје је службовао, ту је од посљедица умро, ту је и сахрањен. Прије двије године благословом нашег владике Сергија, отац Милан Билбија је проглашен за свештеномученика. Оглашен је светим за епархију Бихаћко-петровачку, а чека се дозвола Светог Синода да га прослави цијела Српска Црква. Мошти свештеномученика Милана Билбије су извађене из гроба, опране, опојане и налазе се у кивоту испред олтара Цркве Светих апостола Петра и Павла у Грахову.

● **Гаврила прате разне приче и митови, а неки су штетни и злуради.**

– О Гаврилу се од првог часа стварала митоманија, као о колосу, о диву. И јесте див, јер да се сви ми Принципи попнемо један другом на рамена, он је од свих нас виши за главу. Не треба нам већи херој од њега. Проносе се митови да је на затворском зиду писао својом крвљу. То су лажи. Он јесте на затворској порцији писао једним малим ексером, а који му се забио у пету док је шетао по затворском кругу. Када се вратио у ћелију сачувао је тај ексер и на затворској порцији написао оне чувене стихове. Тако су затвореници комуницирали и размијењивали затворске новине. Чувар би порције случајно замијенио и када би затвореник примио туђу порцију видио би поруку, мисао или стихове. Гаврилу је најтеже падало то што му нису дали да чита и пише. Подмећу му да је на суђењу рекао да је за циљ имао политичко уједињење Југославије. Замислите ту сулудост, а Југославија је настала тек 1918. године. Њему подмећу не само југословенство већ и то да се изјашњавао као Србо-Хрват. Е, то је највећа лаж од свега! Чиста комунистичка подметачина! Јер да су комунисти вољели Гаврила Принципа не би дрварски партизани 1942. по наређењу Славка Родића и Милутина Мораче запалили Гаврилову родну кућу.

● **Зашто су комунисти палили Принципову кућу?**

– То се десило након што је кроз Обљај прошао четнички командант Петар Баћовић са херцеговачким четницима. Војвода Баћовић је пожелио да се слика са Маријом Наном Принцип, Гавриловом мајком. Она је још за Гавриловог живота постала славна. Четници су јој фотографију касније доставили, а да би јој остала за успомену. Иначе, у том крају ниједно српско уво не би опстало да није било четника Војводе Ђујића и италијанских војника. Кад су комунисти ушли у село, претресом куће пронашли су фотографију. То им је био довољан разлог да Гаврилову кућу проглесе за четнички штаб и да је запале. Гаврилова мајка је из запаљене куће успјела да спасе икону Светог Ђурђа, Петров орден са Солунског фронта, јер Гаврилов отац и дјед су били Солунци, и један покривач. То је све што је остало од њихове куће те 1942. године.

● **Какво је тренутно стање у Грахову?**

– Народ српски који се вратио преживљава. Вратило би га се и више да имају основне животне услове, сва инфраструктура је потпуно уништена. Послије рата ниједна кућа у Грахову није имала крова, па смо у шали говорили да је Грахово кабриолет-град. Од 11 творница не ради ниједна, па народ нема гдје да ради, од чега да заради. Ови што воде кантоналну власт озваничили су своје лоповлуке и своје људе довели на кључна мјеста. Ми тамо имамо огромну борбу и једно огромно завјештање да морамо опстати. Иако нас је више од 90% Србин је тамо грађанин петог реда, јер немамо здраву политичку залеђину. На примјер, љекар из Дрвара долази у Грахово сваки трећи дан, на по два сата. Дође један љекар опште праксе, а зна се да је у Грахову просјек старости 70 година. На преглед дође 30 људи, а он за два сата прегледа њих 15, остали се врате кући. Осим духа и Бога, кога имамо изобилно, Грахово је најсиромашнија општина на подручју Босне и Херцеговине.

● **Они који желе да посјете Обљај и родну кућу Гаврила Принципа коме могу да се јаве?**

– Добро би било да долазе ходочасници, екскурзије и сви добронамјерни људи. Кућа је стално отворена, а и ја сам стално ту.

● **У чему Ви као Гаврилов потомак налазите вјеру, гдје видите свјетло и излаз спасења?**

– Најприје, видим спас у Господу Исусу Христу, који нам једини може показати куда и како, у ком смјеру дјеловати, а да би били исправни. Над наш род, српски, надвио се бјелосвјетски колац и конопац, који сатире све што постоји, руковођен Ватиканом, најмањом државом на свијету, гдје званично није рођено ниједно дијете, а сва зла свијета из њега излазе. Наш спас и наша срећа је у нашој саборности, у слијеђењу наших великана, а којих имамо и у духовности, и у култури, и у војинству. Будемо ли слиједили њихов свијетли пут имаћемо и свој, изаћи ћемо из овог вишедеценијског тунела, а опстати као Срби, гдје год били. Ово исповиједам с једном жељом и молитвом да никад не заборавимо свој камен темељац и узлет у свијет са тог камена. Ево кршне Херцеговине, она то најбоље позна. У њој је рођен Владимир Гаћиновић, идејни творац Младе Босне, а кога је Гаврило читао и поштовао. Дакле, само саборност, Црква и свете духовне и културне вриједности великог српскога народа, да бисмо били и остали велики.

ЧУВАР ГАВРИЛОВОГ ФИЛЏАНА

Има један лијеп детаљ о Гавриловом боравку у Сарајеву. Наиме, 1910. када је из Сарајева дошао кући, донио је мајци филџан са отиснутом српском тробојком. Она је тај филџан чувала читавог живота, а умрла је на Светог Саву 1945. у кући стрица Пера у Грахову. Филџан је узео мој отац, ено га и данас у нашој кући. Иначе, Гаврилова кућа је паљена у сва три рата, а филџан је опстајао кроз све невоље. Понекад у шали кажем, док је Гавриловог филџана биће и нас Принципа, а у Обљају ће се пити српска кафа.

» Према ријечима Миле Принципа партизани су 1942. по наређењу Славка Родића и Милутина Мораче запалили Гаврилову кућу, јер се четнички командант војвода Петар Баћовић фотографисао са његовом мајком Маријом

У БЕОГРАДУ УПРИЛИЧЕН ШЕСТИ ПРИЈЕМ ПОВОДОМ ДАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

» Млађен Цицовић

» Жељка Цвијановић

» Милорад Додик

» Александар Вулин

» Владика Стефан

28 година од доношења првог Устава РС

У Београду је 28. фебруара, одржан свечани пријем поводом 9. јануара – Дана Републике Српске и 28 година од проглашења првог Устава Републике Српске.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић истакла да је у протеклих 28 година од доношења првог Устава Српске стало много искушења, али и лијепих ствари и остварених резултата.

ЦВИЈАНОВИЋ: НЕ ЖЕЛИМО НИШТА ТУЂЕ

– Оно што је непромијењено јесте свијест о важности њеног постојања и одлучност да се Република Српска даље развија и јача – рекла је Цвијановићева и подсјетила на бројне проблеме са којима се РС свакодневно суочава.

– Не желимо ништа што је туђе, али нећемо дозволити да нам се одузима оно што је наше – нагласила је предсједница Цвијановић и додала да многи домаћи и страни политички актери у БиХ, али и изван ње, Републици Српској покушавају оспорити права која су јој Уставом загарантована.

– Њихови покушаји су лишени сваког логичког, моралног и правног основа, толико да нам се понекада чини да БиХ егзистира у паралелној стварности у којој су разум и истина окренути наглавачке – рекла је предсједница Цвијановић.

Она је нагласила да је могуће чак и то да се бошњачки политичари заклињу у суверену и независну БиХ, а да истовремено позивају високог представника и амбасадоре да се непрестано мијешају у њене унутрашње послове и да интервенишу на штету једног, а често и два конститутивна народа.

– С друге стране, имамо Уставни суд БиХ који пресуђује без правног утемељења и у којем сједе троје страних судија који у пракси представљају гласачку машинерију за остваривање бошњачких политичких циљева – подсјетила је предсједница Српске.

У оваквим околностима, нагласила је предсједница Републике, Република Српска је принуђена да се свим расположивим правним и политичким средствима бори за свој интегритет и своју уставну позицију.

– Желимо мир, желимо сарадњу и дијалог са свима у БиХ, али ћемо на сваки удар према Републици Српској узвратити снажним и одлучним институционалним одговором.

Предсједница Републике је нагласила да је Србија једини прави ослонац који има Република Српска.

– Због тога сам захвална државном руководству на челу са предсједником Вучићем на подршци и конкретним пројектима који су уз помоћ Србије реализовани на подручју Републике Српске – рекла је предсједница Републике оцјенивши да односи Српске и Србије увелико превазилазе оне формалне који су дефинисани Споразумом о специјалним паралелним везама.

ДОДИК: ЗАГЛЕДАНИ У СРБИЈУ

Српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик рекао је у обраћању да је Република Српска доказ слободе и жеље српског народа да живи у миру и зато су стални атаци на њу и нагласио да је Српска успјела да очува своје вриједности, које настоје да узурпирају и отму од потписивања Дејтонског мировног споразума.

– И данашњи међународни управници у БиХ покушавају да направе само једну націју. У БиХ имамо Уставни суд, окупацијски суд за Србе који одлучује према својим правилима и покушава Републику Српску подвести својим правилима према којима Српске тамо нема. Зато је наша борба пуна поноса – рекао је српски члан Предсједништва БиХ .

Додик је рекао да Република Српска не жели сукоб, већ само своју уставну позицију у оквиру БиХ и захвалио свима што су се окупили да поново заједно буде обиљежен Дан Републике Српске и 28 година од доношења првог Устава Српске.

Српски члан Предсједништва БиХ је нагласио да су Срби тада схватили да ће, уколико не одбране своју територију и не створе државу изгубити своју слободу. Он је истакао да је Србима у БиХ важно да је Србија јака и зато су загледани у њу.

– Зато сам захвалан Србији што разумије и што хоће да нас чује. Данас више него икада се морамо окупити око Србије и водити рачуна о нашим интересима, окупити се око Републике Српске и њеног руководства, око наших права која су стечена – напомену је српски члан Предсједништва БиХ.

Додик је нагласио да су Срби једини народ на Балкану који има потенцијал за јаку државу.

– Ми ћемо то и постићи. Ово је вијек наше интеграције у сваком смислу. Нека живе Република Српска, Србија и српски народ гдје год се налазио – поручио је Додик.

ВУЛИН: НЕМАМО ПРАВО НА НЕСЛОГУ

Изасланик предсједника Србије Александар Вулин рекао је у обраћању да Србија никада неће оћутати ниједну увреду упућену Републици Српској, те да се мора поштовати Српска, ако се жели успјешна, мирна и поштована БиХ.

– Народ који је претрпио јасеновачки геноцид, доживио Јадовно, Пребиловце, *Бљесак, Олују*, подрињске покоље, јаме безданице у Мркоњићу, народ који још пребројава мртве по сарајевским брдима, који још не зна како се зову они који су му стријељали дјецу по Гораждеву, нити они који су му убили двогодишњег Данила Цокића – нема право на неслогу, нејединство и да заборави иједног Србина гдје год да живи.

– Само сабрани око своје Србије и свог Београда и када доносимо јединствене одлуке можемо бити сигурни да ћемо трајати – напомену је Вулин.

Епископ ремезијански Стефан је истакао да је животна визија патријарха српског Иринеја да српски народ буде јединствен.

– Много људи у историји Срба и Српске православне цркве (СПЦ) је било са великим визијама и енергијом, али су, нажалост, „врло брзо својим живом, а често сујетом и гордошћу, то знали и да упропасте. Знајући колико нам је важно јединство, наш патријарх и Свети синод преносе благослов на све овдје присутне – рекао је епископ Стефан.

ЦИЦОВИЋ: БИХ ЈЕ НЕМОГУЋА БЕЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Домаћин скупа шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић рекао је да пријем поводом 9. јануара Дана Републике Српске и 28 година од усвајања првог Устава Српске, види као увијек нови сусрет Србије и Српске и драгих гостију.

Цицовић је истакао да је Република Српска, усвајањем свог првог Устава, показала чврсто опредјељење да живи у правно уређеном систему слободе и стваралаштва.

– Насиље над Уставом БиХ не престаје ни данас, него се још и појачава, као да многи нису или неће да буду свјесни да је БиХ могућа само на принципима изворног Дејтонског споразума – сачињена од два ентитета и три конститутивна народа. Такође, не схватају или неће да схвате да је наша одбрана права Републике Српске истовремено и одбрана постојања БиХ – нагласио је Цицовић.

Он је напоменуо да је Република Српска добровољно унијела у БиХ дио своје државности, те да ни послије четврт вијека не престају напади на њену земљу, народ и политику слободе и сарадње.

Цицовић је навео да су ови годишњи пријеми увијек и прилика да Представништво гостима поклони неко издање у форми књиге којом жели да допринесе расвјетљавању истине о позицији и положају Републике Српске у оквиру Дејтонске структуре БиХ.

– Ове године смо из Дејтонског споразума издвојили само Анекс 4, Устав БиХ, у жељи да покажемо колико је тај Устав уистину најзначајнији дио тог значајног међународног мировног споразума – рекао је Цицовић.

Свечани пријем почео је интонирањем химни Републике Српске и Србије *Моја Република* и *Боже правде*. Химне су извели вокални умјетници Мања Шукало, сопран, и Васа Стајкић, баритон, уз пратњу Гудачког састав Бањалучке филхармоније. У умјетничком дијелу програма наступила је и млада вокална умјетница Ања Вукилш из Бањалуке. Програм је водила драмска умјетница Биљана Ђуровић.

Пријему су присуствовали предсједник Скупштине Србије Маја Гојковић, предсједник Скупштине Републике Српске Недељко Чубриловић, предсједник Владе Републике Српске Радован Вишковић, министар саобраћаја и веза Републике Српске Ђорђе Поповић, за просторно уређење, грађевинарство и екологију Сребренка Голић, енергетике и рударства Петар Ђокић, трговине и туризма Сузана Гашић, рада и борачко-инвалидске заштите Душко Милуновић, за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Срђан Рајчевић, за европске интеграције и међународну сарадњу Златан Клокић, финансија Зора Видовић, привреде и предузетништва Вјекослав Петричевић, као и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Србије Зоран Ђорђевић потпредсједници скупштина Републике Српске и Србије, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, посланици Српске и Србије, представници дипломатског кора у Београду, културни и јавни радници, академици, генерали војске и полиције, истакнути привредници и друге истакнуте личности из јавног живота Републике Српске и Србије.

РЕДАКЦИЈА СРПСКОГ КОЛА

ЛИНТА: 1. МАРТ ОЗНАЧАВА ПОЧЕТАК ПРОГОНА СРБА

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да 1. март означава почетак рата у БиХ и свирепи прогон српског народа у Федерацији БиХ. Прослава 1. марта, који је проглашен за тзв. дан независности у Федерацији БиХ, представља дубоку увреду за српске жртве које се прешућују, умањују и негирају а наредбодавци и извршиоци злочина над Србима још увијек нису кажњени и питање је када ће се то десити. Линта је подсјетио да је први масовни злочин у БиХ извршен над Србима у Сијековцу код Брода а убиство српског свата Николе Гардовића испред Старе православне цркве на Башчаршији је била јасна порука српском народу у БиХ да му пријети понављање геноцида из времена НДХ. Да су српске жртве маргинализоване и гурнуте под тепих потврђује чињеница да је дошло до потпуног застоја у процесу тражења несталих Срба и потпуног застоја у кажњавању бошњачких и хрватских злочинаца након формирања Института за нестала лица БиХ 2008. године.

Линта је истакао да није могуће да се успостави трајни мир и заједнички живот међу народима у БиХ све док се не пронађу све српске жртве и њихова тијела предају породицама да их достојанствено сахране, а наредбодавци и извршиоци злочина над Србима изведу пред лице правде. У БиХ је 29. фебруара и 1. марта 1992. године одржан референдум на којем је 62,7 одсто муслиманских и хрватских бирача гласало за независност БиХ и излазак из тадашње СФРЈ.У Федерацији БиХ се 1. март обиљежава се као "дан независности", док Срби овај датум доживљавају као дан када је донесена нелегитимна одлука муслиманског и хрватског народа против српских интереса. Првог марта 1992. године испред Старе православне цркве на Башчаршији, у центру Сарајева, убијен је и српски сват Никола Гардовић и спаљена српска застава, што је наговијестило грађански рат у бившој БиХ.

МОЛЕБАН И ЛИТИЈА У ХРАМУ РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Подгорица се преселила у Сремску Каменицу

Велики број грађана одазвао се позиву Епархије сремске и Управе парохије сремскокаменичке и лединачке да присуствују молебану у Храму рођења Пресвете Богородице и литији главним улицама Сремске Каменице да би пружили подршку српском народу и Српској православној цркви за очување светиња у Црној Гори и борби против спорног Закона о слободи вјероисповијести који је донијела та држава.

Међу окупљенима био је и предсједник Покрајинске владе Игор Мировић, као и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић. Молебан је служио протојереј Гавро Милановић, а међу гостима је био и ректор Богословије Светог Петра Цетињског протојереј-ставрофор Гојко Перовић, кога су грађани поздравили громогласним аплаузом.

– Подгорица се преселила у Сремску Каменицу, која је показала најљепше војвођанско лице. Пуно ми је срце када видим порту Храма рођења Пресвете Богородице испуњену братском љубављу – рекао је отац Гојко Перовић.

» Отац Гојко Перовић и владика Василије на молебану у Сремској Каменици

Он је подсјетио да није први пут да свештенство с Цетиња прелази Дунав и Саву да би тражило благослов и помоћ за своју невољу. Први пут је то било када су Турци разорили цетињски манастир, други пут када је укинута Пећка патријаршија.

– Ево сад трећи пут, трагом бројних Црногораца који у Сремску Каменицу долазе када их заболи срце, и ја данас дођох у име свештенства Митрополије црногорско-приморске и СПЦ у Црној Гори, јер боли нас и срце и душа пошто је тамо братско неразумијевање и једни другима правимо проблеме – закључио је Перовић, напоменувши да је Црногорце наша држава увијек братски дочекивала и давала благослов.

Епископ сремски Василије је рекао да се молимо да их Бог сабере, окупи и спаси васцијели српски народ.

– Ево момента када нам свети оци поручују на стогодишњицу уједињења Српске цркве – да се и ми ујединимо у Господу, и онда нас нико и нигдје у читавом свијету не може разјединити, нити разбити, нити то може учинити било која овоземаљска политика.

У програму су учествовали појачка група Стара Србија и народни гуслар Миљан Вујовић из Врбаса.

Часни крст на челу колоне носио је кошаркаш Дарко Миличић. Пјеване су духовне пјесме, кликтало се Светоме Сави, громогласно се узвикивало: „Не дамо свето!"

» Предсједник Покрајинске владе Игор Мировић и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић међу вјерницима

СПОРНИ ЗАКОН - ВОДОДЈЕЛНИЦА ИЗМЕЂУ „БРОЗОВСКЕ" И „ЊЕГОШЕВСКЕ" ЦРНЕ ГОРЕ

ДВА ДОЖИВЉАЈА ЦРНОГОРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Хтјели ми то да признамо или не, овај Закон о слободи вјероисповијести постао је, сасвим неочекивано и мимо намјере законописаца, својеврсна вододјелница између двије, ајмо тако рећи, идеологије – између два доживљаја црногорске заједнице, њеног идентитета и институција које тај идентитет конституишу, између два тумачења њене историје и карактера који та историја оцртава, између два дискурса, два идејна корпуса, или, ако вам је тако драже, између двије Црне Горе – „брозовске "и „његошевске".

Називе, наравно, не треба схватити буквално – нити је „брозовска" Црна Гора нужно комунистичка, нити је „његошевска" Црна Гора сводива на лик и дјело Рада Томова. Тито и Његош у овој причи фигуришу више као метонимије два историјска пројекта, која су понудила различите одговоре на иста питања – што смо то ми, Црногорци?

Шта нас дефинише као заједницу? Јесмо ли, у првом реду, „српска Спарта" или „некадашња чланица СФРЈ"? На којим институцијама почива тај наш заједнички идентитет?

На „братству и јединству" (које смо, након пада Берлинског зида, преименовали у „мултикултурализам и мултиетнички склад") или на саборности под покровитељством Цркве (које се некада исказивало зборовањем, а данас кроз литије и молебане)? На Партији, или на Митрополији? Има ли то наше „грађанство " неки дубљи основ, или свој легитимитет у потпуности црпи из сопствене уговорне природе? Схватамо ли секуларизам као слободу религије, или као слободу од религије – као заштиту религиозног израза у јавној сфери, или као цензуру религиозног израза ван граница манастира?

Питања ове врсте најјасније показују разлику између та два наша аутохтона свјетоназора, „брозовске" и „његошевске" Црне Горе.

Ми одавно имамо један нездрав и крајње неразуман однос према свим подјелама које се не дају свести на социо-економску класу – откако су нас титоистички историографи убиједили да су до крвопролића 90-их довеле националистичке и вјерске страсти (а не, рецимо, ауторитарна агресија иманентна Брозовом режиму), ми подјеле које нису класне врсте третирамо као некакву опасну патологију, коју ваља искорјенити („превазићи") прије него ли Чеховљева пушка опали.

Међутим, идеолошки ровови који нису сводиви на класни конфликт постоје у свакој развијеној земљи – у УК-у (око Брегзита), у САД-у (око Трампа) и у великој већини европских земаља (око ЕУ/имиграције/мултикултурализма/суверености).

У сваком од тих друштава води се културкампф чије непосредне теме одређује домаћи контекст, док је лајтмотив један те исти. И баш као што се данас, у развијеном свијету, кроз тај културкампф редефинише подјела на љевицу и десницу – не као прије, кроз однос према систему социјалне заштите, већ кроз однос према глобализацији и суверености – тако се и подјела на „брозовску" и „његошевску" Црну Гору полако артикулише као наша верзија приче о љевици и десници.

Зашто је то важно? Па зато што су, будимо искрени, „брозовска" и „његошевска" Црна Гора одавно два непоричива идеолошка, културна и дневно-политичка пола нашег друштва – само смо се, све ове године, претварали да то није тако, да је „брозовска" Црна Гора „нормална", а ова друга „патолошка": нецивилизована, вулгарна, малоумна, крезуба.

Ових дана, та хегемонска слика, коју „брозовска" Црна Гора деценијама пласира, постаје све мање убједљива – литије су показале та „његошевска" Црна Гора изгледа и како звучи. И замислите – изгледа и звучи пристојно, урбано, породично и мирно.

Упоредите говоре са литије и оне са недавно одржаног патриотско-комитско-државотворног скупа у Никшићу, па реците искрено – гдје су шовинисти који пјене од мржње? Гдје су овјештале мумије који бију битке из Другог свјетског рата? Гдје су рушитељи, а гдје бранитељи? Ко је ту „нормалан"?

Подјела на „његошевску" и „брозовску" Црну Гору је чињеница која, сама по себи, није ни позитивна ни негативна – на нама је да је прихватимо и да, ако већ бирамо страну, покушамо да допринесемо квалитету дискурса са којим смо се идентификовали.

ФЕЂА ПАВЛОВИЋ

ДЈЕЦА БРАНЕ СВЕТИЊЕ: НА ЗЛАТИЦИ ПУСТИЛИ 400 БАЛОНА У ЗНАКУ ТРОБОЈКЕ!

Дјеца и њихови родитељи су у подгоричком насељу Златица, на мјесту гдје су комунални полицајци прекречили тробојку прошлог мјесеца, у знак помирења и љубави, пустили 400 бијелих, плавих и црвених балона.
Дјечаци и дјевојчице су на крају поклониле по један балон и комуналним полицајцима који чувају зид, на коме се налазила нацртана тробојка.
На тај симболичан начин, дјеца су хтјела да пошаљу поруку мира и толеранције у Црној Гори, али и да искажу свој став, иако су још мали, да и они на овај цивилизован начин бране светиње.

ХОДОЧАСНИЦИ - ПЈЕШКЕ ИЗ БЕОГРАДА, СТИГЛИ ДО ЦРНЕ ГОРЕ

Више стотина грађана дочекало је ходочаснике Огњена Мараша и Милоша Ајковића, који су са још двојицом младића из Србије кренули на пут дуг 500 километара у знак протеста против антицрквеног Закона о слободи вјероисповијести.
Они су 11. фебруара, од београдског Храма Светог Саве, почели да пјешаче ка Храму Христовог Васкрсења у Подгорици, у жељи да, како су навели, личним примјером покажу спремност „да у духу православља, миром, слогом и достојанством, бране светиње".

ЦРНОГОРСКИ ФАШИЗАМ: СРБЕ НА ВРБЕ МОЖЕ, ТРОБОЈКА НИКАКО

Црногорски фашизам усмјерен према српском народу у Црној Гори свакодневно добија на интензитету. Тако је на Табији у Сутомору исписана порука која позива на линч Срба, односно – „Србе на врбе".
Ни послије 24 сата, службе под контролом Демократске партије социјалиста нису уклониле овај усташки натпис. Међутим, муњевитом брзином су реаговали када је овај исти зид био украшен тробојком, односно бојама заставе краља Николе. Лицемјерство Министарства културе тада је достигло врхунац, из разлога што су чин сликања тробојке окарактерисали као „скрнављење културне баштине". Међутим, „заборавили" су да помену да је подлога за тробојку био већ постојећи графит на овим зидинама, и да нико од надлежних није реаговао. Акција цртања тробојке или како се још популарно назива „графит – револуција", представља једну од најмасовнијих, али и естетски најупечатљивијих „урбаних акција" у историји Црне Горе.

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ИВАНА НЕГРИШОРЦА КОЈА ГОВОРИ О КРИЗИ ЦРНОГОРСКОГ ИДЕНТИТЕТА

ИСТРАГА ПРЕДАКА КАО ОДБРАНА СВЕТИЊА

У Српском народном позоришту у Новом Саду је 5. фебруара 2020. године представљена књига Ивана Негришорца (Драгана Станића) *Истрага предака* која је наговијестила одбрану светиња и освјетљава српско питање у Црној Гори. О књизи су говорили Његово преосвештенство епископ новосадски и бачки, сомборски и сегедински доктор Иринеј, академик Матија Бећковић, пјесник и управник библиотеке Матице српске Селимир Радуловић и аутор књиге Иван Негришорац.

Монографија *Истрага предака*, искушења колективног и индивидуалног опстанка Ивана Негришорца је збирка текстова који су настајали различитим поводима од 1992. године до данас, као покушај да се конституише што потпунија слика о језичкој, књижевној, научној и културној ситуацији у Црној Гори. У центру пажње је питање кризе идентитета Црногораца од Другог свјетског рата која се дефинише на изразитој антисрпској позицији упркос политичким ставовима и опредјељењима оних који су конституисали историјску Црну Гору.

– Истрага предака значи да морамо да уђуткамо Његоша, Светог Петра Цетињског, Василија Острошког, Марка Миљанова и све људе који су конституисали историјску Црну Гору. Ако једна држава себе замишља да ће у просперитетни дио историје ући на такав начин, онда је братски рећи: „Ви сте на погрешном путу" – сматра Иван Негришорац.

» Владика Иринеј, Матија Бећковић, Селимир Радуловић и аутор Иван Негришорац (Драган Станић)

Епископ бачки Иринеј истакао је да је наслов књиге која је писана бриљантним стилом, комбинујући поезију и есеј, дат према главној теми и представља алузију на Његошеву истрагу потурица. Књига проговара о Светосављу, Косову и Метохији, као и о историјским приликама унутар Карловачке митрополије.

– Истрага предака коју предузима данашњи слој који влада Црном Гором, не завршава се истрагом предака, већ духовним и колективним самоубиством тих који покушавају да изврше истрагу предака. Преци су неуништиви, они живе у вјечности. Претке не може нико искоријенити као да их никад није било. Не може се почети на ничему, као да не постоје преци, а управо то се покушава. То је нешто што је наручено споља, а извођачи су домаћи – нагласио је епископ бачки Иринеј.

О књизи *Истрага предака* Матија Бећковић је говорио у духу повезивања прошлости и актуелних дешавања у Црној Гори.

– *Истрага предака* је истрага памћења и предања, потирање истине и имена, писма и језика, а то значи истрагу потомака и претварање Црне Горе у голу ледину, без моралних заслуга и светиња. Идеја о национализацији Црне Горе није ни српска ни црногорска, та је идеја обликована у центрима моћи изван српских простора, а срачуната је с намјером да се цјелина српског народа руинира тамо гдје је у прошлости била најчвршћа. Истрага предака је посљедња, али није прва истрага у Црној Гори. Почело је са истрагом потурица која је и мотив Горског вијенца. Историја за ту истрагу не зна, али поезија зна више од историје. Његош је уочио значај и дубину теме и предвидио оно што ће бити. Та истрага потурица, требало је да се настави истрагом посрбица у Црној Гори. Антисрбизам је домаћи антисемитизам. Нема нигдје да је нека партија основала цркву. Међутим, на ту идеју је дошла владајућа неокомунистичка црногорска партија и донијела закон којим се отимају храмови и конфискује имовина Српске православне цркве. Они који нису Срби ни вјерници, дошли су на оригиналну и бестидну идеју да су њихови српски манастири. Тако су дирнули у нешто што нису смјели. Као одговор на такав чин, вјерни народ свете црногорско-приморске митрополије и друге епархије Српске православне цркве потегао је оружје које се без највеће невоље не потеже и устао масовније него и у једном устанку икад раније да брани своју цркву и своје богомоље.

О свом виђењу књиге *Истрага предака* говорио је Селимир Радуловић и објаснио да је ријеч о књизи која својим анализијским обасјањима, увидима и предвиђањима обеспокоје, али и утврђује, вјеродостојношћу и увјерљивошћу, начин на који аутор приступа проблемима интегралног српства и цјелине српске културе и књижевности. *Истрага предака* као растресита монографска студија удара у саме темеље црногорског и српског памћења. Радуловић је нагласио да се данас, у некада најтврђем упоришту Српства, доносе одлуке које противрече основном духу Црне Горе и Црногораца и на тај начин примјером техника манипулације споља преобликује њихова свеколика свијест.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ПУКОВНИКА ЛУКЕ НИКОЛИЋА *РАТНА ДЕЈСТВА УЖИЧКЕ ВОЈСКЕ 1914. ГОДИНЕ*

У Дому Војске Србије 4. фебруара представљена је књига Луке Николића *Ратна дејства Ужичке војске 1914. године* у издању РТС Издаваштва, Представништва Републике Српске у Србији и ИК *Прометеј*.

Ово дјело говори о ратним операцијама Ужичке војске у биткама на Церу, Трнави и Колубари, током 1914. године. Приказујући дејства Ужичке војске које су се одвијале на помоћном правцу операција које је изводила српска војска књига осликава улогу коју је Ужичка војска имала у заштити лијевог крила српских армија.

На промоцији су говорили рецензенти професор др Милош Ковић, Милисав Секулић, генерал у пензији, и аутор.

» Милош Ковић, Лука Николић и Милисав Секулић

КОВИЋ: ИЗА СВАКОГ БРОЈА ПОГИНУЛИХ СТОЈЕ ЖИВОТИ И ТРАГИЧНЕ СУДБИНЕ

Као битан сегмент проф. др Милош Ковић наводи у својој рецензији да ова књига није само темељан преглед ратних операција, већ да је писана са пуном свијешћу о томе да иза сваког броја погинулих стоје животи и трагичне судбине.

– Оно што је посебан прилог у овој књизи су спискови погинулих, рањених, болесних. Књига Луке Николића је отимање од заборава, одавање поште имену и презимену. Сви носимо на души гријех и одговорност због стања у коме се налазе споменици наших јунака из Првог свјетског рата.

Од сада нећемо моћи да пишемо историју Срба у Првом свјетском рату бавећи се искључиво Србијом или искључиво Црном Гором. Онај број од 1.247.000 страдалих који нам смањују, односи се само на Србију.

– Тај број не обухвата Србе из Босне, Херцеговине, Лике, Баније, Срема, Баната, Бачке и Барање. Историја Срба у Првом свјетском рату мораће да буде писана интегрално, као историја српског народа – рекао је Ковић и додао да ће бити потребно поред војних страдања, обухватити страдале српске цивиле у бруталним злочинима и геноциду 1914. године над српским народом источно и западно од Дрине.

У књизи је искоришћена и документација, заоставштина, пуковника Милутиновића официра од каријере, и сведочење о мање познатим околностима под којим је погинуо мајор Коста Тодоровић, командант Златиборског одреда у саставу Ужичке војске.

СЕКУЛИЋ: АУТОРОВ СПОМЕНИК СТРАДАЛИМ РАТНИЦИМА

Милисав Секулић истиче велике заслуге аутора књиге на реконструкцији војних гробаља у Тунису.

– Враћајући на надгробна обиљежја имена 1.413 српских ратника који су били изгубљени за сва времена, Лука Николић се на најбољи начин одужио, не само свом дједу, већ и сваком од оних 2.622 српска ратника, чија су имена од тада засијала пуним сјајем. Лука је ту борбу наставио писањем ове књиге *Ратна дејства Ужичке војске у 1914.* години, која представља ауторов споменик страдалим ратницима.

ИЗА ЦИФАРА ОТКРИВАЈУ СЕ СВИ БОЛОВИ И ПАТЊЕ

Аутор наводи да је књигу писао у славу ратника Ужичке војске и са великом дозом емоција због тога што је у овом рату изгинула готово цијела мушка популација његове породице.

На првим страницама књиге аутор наводи одломак из списа пуковника Драгутина Милутиновића *Моје командовање Шумадијском дивизијом 2. позива Народне војске*: „Уопште узев, у рату се све своди на цифре. Ту се не води рачуна да ли је когод отац породице, син хранилац или јединац, несуђени будући и вјерни супруг. У дневним извјештајима само се налазе кратке нотице у којима се назначује да је у току дана било толико мртвих, несталих или рањених. А иза тих цифара откривају се сви болови и патње, све сузе које су проузроковане њима…"

– Инспирацију да напишем ову књигу нашао сам у чињеници да је Ужичка војска представљала формацију Српске војске нивоа армије, дакле формацију стратегијског значаја, а да до данас није написана цјеловита монографија о ратним дејствима једне тако важне формације. Инспирација је поникла и из околности да су се ратна дејства одвијала на ширем простору мога завичаја, гдје се још увијек оцртавају ровови ратних попришта, а да је за житеље тога краја и потомке оних који су војевали у Ужичкој војсци, све то остало готово непознато, забиљежено само у фрагментима – рекао је Николић.

ДРАГАНА БОКУН

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Лука Николић рођен је 1954. године у Заовинама код Бајине Баште. Завршио је Средњу војну школу Копнене војске у Сарајеву, а затим и Војну академију Копнене војске у Београду.

Радио је као новинар, уредник и одговорни уредник листа *Војник*. Професионални пут водио га је стазама на којима је био непосредни учесник збивања и свједок најтежих трагедија српског народа током минулих ратова.

Током грађанског рата у Југославији, од 1991. до 1995. године, обављао је дужност предсједника Комисије за идентификацију погинулих Прве армије при Војномедицинској академији у Београду. Након завршетка ратних сукоба, обављао је дужност начелника Дома гарде у Топчидеру и пензионисан је у чину потпуковника 1996. године.

По избијању НАТО агресије на Савезну Републику Југославију, добровољно се пријавио на дужност коју је обављао у претходним ратним дејствима.

Озбиљнијим научним радом почео се бавити по пензионисању и до сада је објавио монографију *Србијо, мајко и мађехо*, а учествовао је на неколико симпозијума и објавио двадесетак научних радова.

У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА ЧЕДОМИРА ВИШЊИЋА *КОРДУНАШКИ ПРОЦЕС*

Заборављени српски хероји Вељко Кораћ и Илија Жегарац заслужују правду

У малој сали Дома Војске Србије 21. фебруара 2020. године представљена је књига Чедомира Вишњића *Кордунашки процес*.

Поред аутора, о књизи су говорили историчар проф. др Чедомир Антић, проф. др Александар Поповић, модератор скупа социолог Петар Лађевић, а присутне је у име једног од организатора – Музеја жртава геноцида поздравио историчар Бојан Арбутина.

» Проф. др Александар Поповић, Петар Лађевић, Чедомир Вишњић и проф. др Чедомир Антић

Књига *Кордунашки процес* представља значајан допринос разјашњењу страдања српског народа на Кордуну у ратним у Независној Држави Хрватској и поратним годинама у Југославији. Ријеч је о првој књизи из ауторове трилогије коју још чине наслови *Партизанско љетовање* и *Време спорта и разоноде* које су посвећене Србима у Хрватској.

ОСУЂЕНИ ЗБОГ „САРАДЊЕ СА НЕПРИЈАТЕЉИМА"

У монтираном судском процесу на смрт је осуђено петоро Срба са Кордуна, учесника Народноослободилачког рата зато што су се залагали за аутономију Срба у Хрватској и њихово веће учешће у власти у складу са размјерама њиховог страдања и борбе у Другом свјетском рату.

Због „сарадње са непријатељима и четницима" пресуда суда у Горњем Будачком била је неумољива. На смрт су 14. јула 1944. осуђени: Вељко Кораћ, члан Народноослободилачког одбора (НОО) Кордуна, Љубо Вујичић, члан котарског НОО Слуња, Илија Жегарац, шеф партизанске штампарије, Милан Момчиловић, официр Плашчанског партизанског одреда и партизан Марко Мркић. На вишегодишњи принудни рад и губитак грађанских и политичких права осуђени су: Драгић Бунчић, Душан Балчин, Милица Вујчић, Милић Напијало, Милан Напијало, Јово Балчин и Љубо Мартиновић.

Сви догађаји везани за овај процес описани су у Вишњићевој књизи. Поред докумената и свједочења књига садржи и стенограм суђења – оптужницу, закључак и образложење пресуде, као и одломке из Дневника убијеног Вељка Кораћа.

– Вриједност Вишњићевих дјела огледа се у томе што је први пут у српској историографији Хрватске проговорено о најконкретнијим питањима положаја Срба, међутим, истовремено аутор намеће питање како су Срби свој идентитет у појединим периодима двадесетог стољећа врло лако предавали неком другом – рекао је Петар Лађевић.

ТЕМА ВАЖНА ЗА ЦЈЕЛОКУПНУ ИСТОРИЈУ СРПСКОГ НАРОДА

Историчар проф. др Чедомир Антић је истакао да је Кордунашки процес важан не само за Србе у Хрватској, него и за Србе уопште. Он је изразио захвалност аутору што је у тешко вријеме започео озбиљан посао.

– Обично памтимо великане наше историје из времена националног тријумфа, али много је теже национално дјеловати у условима општег пораза – рекао је Антић.

Он је као посебно вриједну истакао методологију Вишњићевог рада, која врло темељно обрађује теме кроз социолошки, политиколошки и историјски угао.

– У три велика поглавља која носе наслове библијског значења *Раскриће, Страдање* и *Патња* описана је српска трагедија у НДХ, а потом и недоумица у којој се нашао наш народ у послијератној Југославији – рекао је Антић осврћући се и на још једно ауторово дјело *Партизанско љетовање: Хрватска и Срби 1945–1950*.

– У уводу ове књиге, за који мислим да је један од најбољих у нашој историографији, Вишњић на три примјера описује расположење у Хрватској 1941. године уочи рата. На основу архивских докумената који се односе на једног старца, студента и дјевојчице приказане су страшне струје које су постојале у друштвеним дубинама. То је утицало на протагонисте које некад сматрамо одговорним и кривим, а некад заслужним за нешто чијој мудрости и памети углавном придајемо велики значај, или недостатку приписујемо велики неуспјех – рекао је Антић.

Он је објаснио колика је важност вишеслојне анализе коју доноси ова књига.

– Ако не буде нађен неки бољи и детаљнији извор, што мислим да је све мање могуће, ова књига спада у оне за које можемо рећи да је све исцрпљено. Захваљујући опрезности аутора не можемо оспорити његове непретенциозне закључке – рекао је Антић.

Он се на крају „као читалац и као Србин" захвалио Српској књижевној задрузи што је објавила ово дјело.

– Србија, која се много огријешила о Србе у Хрватској, дужна је да, као отаџбина свих Срба, у складу са својим Уставом и међународним уговорима, води пансрпску политику – закључио је Антић.

ПАРАЛЕЛЕ СА ДАНАШЊИМ СТАЊЕМ У ЦРНОЈ ГОРИ

Велики ауторов пријатељ и покровитељ овог издања проф. др Александар Поповић је током свог излагања са великим поносом истакао да је и сам Србин из Хрватске – старином Славонац. Он је примијетио да читаоци, који су ових дана читали књигу *Кордунашки процес*, не могу да не уоче паралелу са актуелним дешавањима у Црној Гори.

– Људи који су осуђени у Горњем Будачком изабрали су дужност. То су јунаци које је Вишњић спасао за нашу националну историју. Они су били потпуно изгубљени у историји и сјећању људи који су лагано одлазили на онај свијет. На исти начин нестајала је црква у Црној Гори прије доласка митрополита Амфилохија у Црну Гору – рекао је Поповић напомињући да је прво издање ове књиге објавило СКД *Просвјета* из Загреба још 1997. године.

– Нажалост, добар број књига које је *Просвјета* издала, осим нама – Србима из Хрватске, углавном је непознат и сакривен од шире српске јавности. Зато је веома важно што је ово дјело у Србији објавила озбиљна издавачка кућа каква је Српска књижевна задруга – рекао је Поповић који као ауторов пријатељ није хтио ни да крије субјективизам.

– Све је мање аутора попут Вишњића који су спремни, не само да копају по архивама, него и да проналазе свједоке. Сјећање код свједока може да изблиједи, али изучавање историје мора се поткријепити документима. Зашто је то важно? Поредећи данашњу ситуацију у Црној Гори примјетно је да медији у Хрватској, чак и они који би требало да буду наклоњенији Србима пласирају ноторну неистину да је аутокефалност тзв. цркве у Црној Гори укинута 1918. године. Међутим, они који то тврде, немају документе, а управо је то поље на коме је Вишњић најјачи – рекао је Поповић.

Он се осврнуо и на судбине преживјелих актера Кордунашког процеса попут браниоца Милутина Чика Кошарића и тужиоца Станка Опачића Ћанице, закључујући да хидра која их није убила 1944, дочекала их је 1950. и 1971. године.

– Интереси Срба у Хрватској некад тактички могу да буду нешто другачији од интереса званичног Београда, ма ко био на власти у Београду, међутим, тужне су подјеле код самосталаца о којима аутор узгред пише – рекао је Поповић закључујући да преостаје нада да „нас – Србе из Хрватске, остатак националног корпуса никада неће заборавити".

ДОКУМЕНТИ ОСТАВЉЕНИ ЗА „ДРУГА ЈАНКА"

Аутор Чедомир Вишњић захвалио се претходницима на лијепим и топлим ријечима, а посебно Слободану Жегарцу, сину осуђеног Илије Жегарца, који је са ћерком и унуцима присуствовао промоцији књиге у Дому Војске Србије.

Вишњић је рекао да је истраживање за рад на овој књизи започето ратне 1994, а завршено 1996. године што јасно указује на мотивацију.

– Истражујући у то вријеме имао сам двије сретне околности. Као Дубравац знао сам Ђура Затезала који је дио околности Кордунашког процеса описао у својој књизи *Четврта конференција КПХ за округ Карловац 1945*. Отишао сам у Хрватски државни архив 1994. године са потврдом Српског културног друштва *Просвјета* које је било обновљено. Тамошњи равнатељ ми је рекао да дођем сутра. Путовао сам влаком, што је био животно ризичан пут. Исплатило се, јер сам нашао истражне материјале процеса који су омогућили да се ова прича реконструише. Папири су били заведени као архивско градиво. Документи су стајали у сефу у бијелој кошуљици на којој је писало „за друга Јанка" – рекао је Вишњић који сматра да је материјал заправо био намијењен Моши Пијади, иако је постојао један ниже рангирани истражни официр Јанко.

Вишњић је рекао да је упознао добар дио актера Кордунашког процеса у чему му је помогла покојна госпођа Олујевић, сестра Вељка Кораћа, а Архив Окружног комитета Карловац оцијенио је као најбоље сачувану ратну грађу Комунистичке партије Југославије и Комунистичке партије Хрватске.

СВЈЕДОЧЕЊЕ НИКИЦЕ КОПРИВНИЦЕ

Као важног свједока Вишњић помиње Никицу Копривницу који је у то вријеме био дијете.

– Он је тај који је видио сламку у Вељковој коси, шпагом свезане хлаче… Видио је да су везани телефонском жицом и да их одводе. Та сцена, телефонском жицом везаних најбољих људи који иду на стријељање је једна од најтежих сцена коју сам у литератури, и у животу видио, срео, и прочитао – рекао је Вишњић.

Он је поменуо и име Саве Златића који је у рату био грешан, али се поштено покајао и окајао онолико колико је могао ријечју и дјелом.

Вишњић се осврнуо и на Драгића Бунчића, једног од оних који су се чудом спасли.

– Бунчић је био један од већих грешника, врло млад. Рекао је да су се фашисти према интелигенцији боље односили од комуниста, што је само по себи било довољно за стријељање. Ипак, неким чудом се извукао. Затекао сам га у Загорју. Био је судац. Никад нећу заборавити поглед тада већ непокретног човјека који је стално плакао, а изнад његовог кревета стоје сабрана дјела Троцког, Српски књижевни гласник из периода до 1914. године, дјела Михаила Шолохова, Добрице Ћосића…. Врло карактеристичан избор литературе је говорио о љевичарско-националној мјешавини којој је припадала већина нашег народа – рекао је Вишњић наглашавајући потребу за људском правдом.

– Историчар увијек мора да се потруди да све разумије. Комунистичка партија 1944. године чистила је терен и спремала се за преузимање власти. Ликвидирали су потенцијалне непријатеље не само у том тренутку, него и у перспективи – објаснио је Вишњић.

Он је истакао да се у овом случају морају напоменути четири ствари: људска правда, литерарна правда, повратак историје српског народа и интеграција ове теме у полифону српску културу и традицију.

КОРАЋ И ЖЕГАРАЦ ЗАСЛУЖИЛИ УЛИЦЕ СА СВОЈИМ ИМЕНОМ

Вишњић сматра да гдје год живе Кордунаши морала би да постоји улица са именима Вељка Кораћа и Илије Жегарца.

– На вријеме су осјетили шта се Србима спрема. Супротставили су се већини, јер су видјели страдање свог народа и о томе свједочили. Вељкове странице о дјеци која умиру од болести на Кордуну су драматичне и заслужују да се нађу у читанкама историје и српског језика – закључио је Вишњић.

Сњежана Чича, водитељка централне књижаре Срба у Хрватској, је на крају прочитала пресуду из Горњег Будачког, а Петар Лађевић је прочитао одломке из Дневника Вељка Кораћа.

Лађевић је посебно захвалио Мили Шапићу на помоћи око организације ове промоције.

Међу окупљенима били су директор Српске књижевне задруге Драган Лакићевић, директор Музеја жртава геноцида Вељко Ђурић Мишина, као и велики број представника српских завичајних клубова са простора Хрватске.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» Промоцији су присуствовали потомци Илије Жегарца

» Ђорђе Милићевић, Душко Ћутило, Огњен Бијелић, Смиљка Јовановић и Срђан Кружевић

У НОВОМ САДУ ОДРЖАН 2. САЈАМ ЗАВИЧАЈА

Други Сајам завичаја под називом *Завичај кроз привреду, туризам и културу* одржан је 22. фебруара 2020. године у Новом Саду, у Мастер центру Новосадског сајма. Као и прошле године, сајам је организовао Фонд за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима уз подршку Покрајинске владе. На сајму се представило преко 70 излагача, на 100 штандова, које је обишло преко пет хиљада посјетилаца.

На церемонији отварања Сајма завичаја говорили су потпредсједник Покрајинске владе Ђорђе Милићевић, замјеник градоначелника Новог Сада Срђан Кружевић и директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило, а уприличен је и богат културно-умјетнички програм. Потпредсједник Покрајинске владе Ђорђе Милићевић је истакао да Покрајинска влада свим средствима помаже очување културе и традиције наших сународника, оних који живе у Републици Србији и оних који живе у другим државама.

– Други по реду Сајам завичаја је манифестација која промовише нашу традицију, културу, обичаје, језик и писмо како оних људи који су се у Србију доселили претходних година и деценија из разних крајева бивше државе, тако и културу, традицију и обичаје наших сународника који су остали на својим огњиштима у државама из нашег региона. Покрајинска влада свим својим средствима и могућностима им помаже кроз разне видове помоћи и у области културе, образовања, науке, као и у њиховом економском оснаживању. Наставићемо са оваквом подршком избјегличким и расељеничким породицама, али и са подршком нашим сународницима у државама у региону – рекао је Милићевић.

Замјеник градоначелника Новог Сада Срђан Кружевић изразио је задовољство због тога што је Нови Сад домаћин једног оваквог догађаја.

– Традиција, култура и привреда су области које нас најбоље могу повезати са регионом. Ми као људи који водимо Нови Сад, поред тога што смо успјели да доведемо двије велике титуле Новом Саду: престоницу културе и омладинску престоницу Европе и што смо успјели да инфраструктурално унаприједимо град, изузетно нам је задовољство да будемо домаћини догађаја који чува и баштини нашу традицију и обичаје – рекао је Кружевић.

Директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило није крио задовољство због организације другог по реду Сајма завичаја на којем се окупио велики број завичајних удружења, институција, појединаца, али и свих људи који могу на прави начин да представе и презентују свој завичај.

Ћутило је истакао да је жеља да се кроз овакву манифестацију сачувају од заборава све оне љепоте које су људи донијели из свог завичаја. Такође, сајам пружа могућност да се људи који се нису раније знали упознају, успоставе сарадњу и унаприједе је.

У културно-умјетничком дијелу програма наступило је преко 300 учесника из Србије и региона. На штандовима је своје обичаје, културу и традицију представило и презентовало преко 70 завичајних удружења, појединаца и институција из Републике Србије, Републике Хрватске, Републике Српске, Федерације БиХ и Косова и Метохије.

Циљ овакве манифестације је да представници локалних заједница осјете важност припадања истом корпусу народа, као и јединственом и духовно недјељивом српском простору.

На Сајму завичаја посјетиоци су имали прилику да се упознају са завичајним удружењима, њиховим активностима, дјелатностима, рукотворинама, алатима и предметима из завичаја, народним ношњама, као и гастрономском понудом.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Драгана Шиповац, Драгана Бокун, Сњежана Ракић, Зорица Влајинић, Милан Гомирац и Сњежана Станишић

ЗУ *САВА МРКАЉ* ПРЕДСТАВИЛО *БАШТИНУ КРАЈИШКИХ СРБА*

Завичајно удружење *Сава Мркаљ* другим представљањем на Сајму завичаја исказало је на који начин ово удружење чува традицију, културу и обичаје српског народа. Ове године поносно је представљена збирка пјесама *Мермер и олово* Небојше Деветака и књига којом се ЗУ *Сава Мркаљ* посебно поноси, *Баштина крајишких Срба*.

Вриједност ове књиге најбоље објашњава др Светлана Шеатовић у својој рецензији у којој истиче важан допринос који је овај зборник радова дао у проучавању културне, језичке и књижевне баштине овог дијела српског народа. *Баштина крајишких Срба* садржи прилоге из области историје, језика, фолклора, књижевности, традиционалног пјевања и сакралне баштине. Сваки текст у књизи даје општу слику о баштини крајишких Срба.

Издања Завичајног удружења *Сава Мркаљ* показатељ су његовог залагања да се крајеви из којих долазе крајишки Срби не препусте забораву и да се јасно и без страха говори о егзодусу српског народа из Крајине.

Темељан и студиозан приступ стручних лица сакупљању баштине Срба са простора Крајине, даје добар примјер залагања за очување историје, културе, традиције и обичаја српског народа, због чега је Завичајно удружење *Сава Мркаљ* заслужено добило свој простор на 2. Сајму завичаја.

» Завичајно удружење "Мостови на Дрини" из Сремске Митровице, представило се гуслама, домаћим производима, ракијом, џемовима, али и вуненим чарапама и сликама

БРАТСКИ ЗАВИЧАЈНИ КЛУБОВИ ИЗ ЂУРЂЕВА

Сајам завичаја својим присуством увеличало је и Завичајно удружење *Крушево Брдо* са сједиштем у Ђурђеву. Од предсједника удружења Јерка Марића сазнали смо да људи који су чланови овог Завичајног удружења долазе из Котор Вароши и да су у Ђурђеву настањени. Ту су и њихова братска удружења: Завичајно удружење *Угодовићана* из Титела и Завичајно удружење *Теслићани*, регистровано у Ђурђеву. Такође, ту су и људи са простора Озрена и Требаве који слушају шаргију и виолину и имају исти начин живота и обичаје. Чланови наведених удружења представили су се са шаргијом и виолином, а представили су и алате и предмете који су се користили у њиховом завичају.

» Сретен Родић, Петар Вучковић, Ђорђе Чуде, Жељко Бурсаћ, Мићо Мрђа, Милан Паић, Миленко Карановић и Саво Мрђа

КРАЈИШНИЦИ ИЗ БАНАТСКОГ ВЕЛИКОГ СЕЛА

Крајишници који сада живе у Банатском Великом Селу представили су сва удружења која постоје у овом селу. Ту су били пчелари, ловци, риболовци, спортисти, сликари, иконописци, људи који његују традицију и обичаје игром, пјесмом и свирањем инструмената. Један од представника је Јован Ступар чија је специјалност „Крајишки вишебој". За „Крајишки вишебој" Ступар истиче да служи за очување традиције спорта који укључује бацање камена с рамена, обарање руку, скок у вис, потезање конопа, скок у даљ. Такође, Милан Вашалић, каже да је чувар традиције који свира око 12 инструмената, а највећа љубав су му дипле, тамбура самица. Свира са бројним умјетницима и радо је виђен гост на свим зборовањима крајишког народа у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Србији. Из Банатског Великог Села представило се Удружење пчелара *Матица*, које се бави скупљањем прополиса и полена и производњом меда. Од предсједника овог удружења Мирка Кнежевића сазнали смо да удружење броји око 50 чланова из Банатског Великог Села и околних села. Имају доста младих чланова који су кренули да се баве пчелама и истакао је да у данашње вријеме није лако бавити се овом дјелатношћу због тешких услова и честих тровања пчела.

» Милан Вашалић са сином Видом

ЖЕНЕ ВЕОМА АКТИВНЕ

Удружење жена *Доситеј* из Зрењанина и Удружење жена *Видовдан* из Банатског Карађорђева на другом Сајму завичаја представили су своје рукотворине и гастрономске производе. Чланице Удружења жена *Доситеј* поносно су представиле вез, резбарена нојева јаја, огрлице, брошеве од керамике и велики избор колача. Као што кажу, идеје и инспирација долазе из главе, срца и душе, раде са вољом и жељом и тиме се поносе. Учествују на такмичењима на којима добијају бројна признања. Такође, сликају на свили и сатену, осликавају мараме, ешарпе и раде слике, јастучнице и свечане хаљине. Жене из УЖ *Доситеј* и УЖ *Видовдан* редовне су учеснице свих манифестација и такмичења у којима се све ангажују и добијају разна признања. На сајму се представило и Заједничко вијеће општина из Вуковара на којем се презентовало гастропонудом, док су у културно-умјетничком дијелу програма учествовали Чувари традиције барањских Срба из Белог Манастира.

» Удружење жена *Видовдан* из Банатског Карађорђева

КУД *ЈАЊ* СТРОЈИЦЕ ГОСТИ ЗЕМЉАКА ИЗ ФУТОГА

Миленко Ђукић, руководилац КУД *Јањ* Стројице није крио задовољство што су земљаци из области Јањ редовни гости на оваквим манифестацијама у Новом Саду.

– Велика ми је част и задовољство бити на Сајму завичаја у Новом Саду. Дошли смо као представници Јања, као представници општине Шипово и као представници западног дијела Републике Српске. Спремни смо да покажемо шта знамо и шта умијемо. Присутни смо на свим манифестацијама које се организују у Новом Саду. Долазимо овдје са посебном емоцијом јер је овдје велики број људи који су се доселили из Јања. Културно-умјетничко друштво *Јањ* Стројице интензивно сарађује са Завичајним удружењем Јањана из Футога и редовни су гости на манифестацијама које организују Јањани из Футога. Такође, Јањани из свих крајева свијета долазе на манифестације које организује КУД *Јањ* Стројице, а то су Јањски сабор и Јањски вишебој.

ДРВАР И ДРЕЊИНЕ

Општину Дрвар представили су људи из ове општине производима од дрењине, која је карактеристична за ово подручје. Учешће на сајму узела су и дјеца из КУД-а *Гаврило Принцип* које његује традицију играња, пјевања и обичаја краја из којег долазе.

» Јелена Дешић, Жељко Папак, Душица Рунић и Сузана Јовић

ОГЊИШТЕ ОКУПЉА ГУБИНСКУ ПАРОХИЈУ

Удружење *Огњиште* представило је природне љепоте села подно Динаре. Милован Маљковић, из овог удружења објаснио нам је да је Удружење *Огњиште* регистровано за рурални развој и помоћ сеоском становништву са сједиштем у Ливну.

У селима које обухвата *Огњиште* има око 40 људи и ово удружење помаже тим људима. Сви учествују у изградњи конака у Губину како би људи који воле завичај имали гдје да дођу и одсједну.

Огњиште представља сва села губинске парохије, а то су села Доњи Рујани, Чапразлије, Прово, Губин, Сајковићи и Казановци. Свако село има своје удружење, а *Огњиште* окупља сва та удружења.

Поред наведених удружења, на Сајму су се представили општина Рибник Удружење Врбљанаца Темерин, Удружење Срба Херцеговаца из Новог Сада, Савез Крајишких удружења, Удружење *Змијање* Кађ, Удружење *Огњена Марија Ливањска*, Регионални ББ Радио, Удружење чувара традиције *Виторог* Челарево, Завичајно удружење *Петар Кочић* Апатин, Крајишки културни историјски центар, Завичајни клуб Кордуноша, *Славонија у срцу*, Удружење Крајишника *Крајина* Врбас, Културна заједница Крајине и други.

НЕВЕСИЊЦИ ПРЕДСТАВИЛИ НАЈСТАРИЈУ ОЛИМПИЈАДУ НА СВИЈЕТУ

На сајму свој штанд је имала и Туристичка организација Невесиња која је објединила оно што је традиционално и модерно. Млади људи који су презентовали општину Невесиње као најзначајније за ово подручје истакли су Невесињску олимпијаду, најпознатију манифестацију у Невесињу која има традицију дужу од модерних олимпијских игара. Поред олимпијаде, понос Невесиња представља планина Вележ која нуди неисцрпан број планинарских и алпинистичких стаза које омогућавају да се до врха планине дође са различитих страна. На сјеверној баријери до сада су испуњена 62 различита алпинистичка смјера. Поред природног богатства, представљени су домаћи специјалитети кајмак, сир и пршута.

КОРЕНИ – ВЕЗА МАТИЦЕ И ДИЈАСПОРЕ

Удружење матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* представило се на Сајму завичаја, али и проширило свој рад.

Наиме, истог дана одржана је оснивачка скупштина Покрајинског савеза Удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени*. За предсједника удружења изабран је др Бранислав Блажић, за предсједника Покрајинске скупштине Милан Гутић, а замјеник је др Здравко Ждрале.

Усвојени су нормативни акти и статут као основни документ. У марту текуће године планирано је оснивање Републичког савеза удружења *Корени* у Београду, са сједиштем у Новом Саду.

БАНИЈЦИ СА СЈЕВЕРА БАЧКЕ

На штанду Завичајног удружења *Банија* Жељко Тинтор предсједник управног одбора из Суботице истакао је да ово удружење ради на очувању културе, обичаја и традиције српског народа са Баније. Активности које су њихов симбол су банијска прела и до сада су организовали 11 банијских прела, покренули су фестивал банијских пјесама *Ој, Банијо, родна грудо моја*. Поред наведеног, издали су књиге *Банијски рјечник, Прилози истини, Банија–сабрана дјела* и *Био сам вођа устанка на Банији*. На другом Сајму завичаја представили су се банијском гастрономијом, сувенирима, као и предметима који су се користили на Банији.

» Раде Диздар, Дара Симић, Бранка Тинтор и Жељко Тинтор.

» СРПСКО КОЛО СПАЈА ЗЕМЉАКЕ: Павле Лужајић, Новак Вукојевић, Саша Леро и Боривоје Вукајловић

ПРОМОВИСАНА КЊИГА АКАДЕМИКА ВАСИЛИЈА КРЕСТИЋА

На Сајму завичаја промовисана је књига *О проблемима духовног јединства српског народа* Василија Крестића у организацији Удружења за одбрану Ћирилице *Добрица Ерић* и Удружења *Крајишки привредник*. Ова књига симболичног наслова има за циљ да укаже на проблеме јединства српског народа како би они били уклоњени или ублажени. Књига представља дјело о проблемима духовног јединства српског народа, вјечно актуелне и никад затворене теме. Од др Софије Божић, вишег научног сарадника Института за новију историју, сазнали смо да је професор Крестић један од најпризнатијих историчара нашег времена и један од највећих ауторитета на пољу историјских наука. Иако никада није био заинтересован за активно учешће у политици, он је своја стручна знања кад год је било потребно стављао у службу државе и нације. Увјерен да је то његово право, али и дужност и обавеза, професор Крестић је упорно бдио над судбином свог народа. Међу активностима професора Крестића на ширем друштвеном плану, истиче се његово учешће као експерта, а не као политичке личности у преговорима вођеним са европским амбасадорима у вријеме разарања Југославије.

О самој књизи др Софија Божић је истакла да је ово једна драгоцјена књига по порукама које упућује.

Миодраг Којић, потпредсједник Удружења за одбрану Ћирилице *Добрица Ерић* истакао је да књига на сажет и директан начин говори о томе који су то проблеми да се Срби стално разједињују и не могу сложити. Према ријечима Којића, академик Василије Крестић својим цјелокупним научно-истраживачким радом покушава да на основу вишевјековног страдања и историјског искуства српског народа уобличи метод и начин на који би препознавали национална искушења и проблеме, као и положај српског народа у савременом свијету.

» Душан Бајић, др Софија Божић, Миодраг Којић и Мирко Радаковић

АТРАКТИВАН ШТАНД УДРУЖЕЊА СРБА ХЕРЦЕГОВАЦА ИЗ НОВОГ САДА

На штанду Удружења Срба Херцеговаца и пријатеља у Србији били су изложени аутентични херцеговачки производи попут сира из мјешине, кајмака, меда, сока од боровнице, херцеговачких вина итд. Такође, посјетиоци су могли да виде херцеговачке ношње, слике и портрете херцеговачких устаника, као и да чују звуке гусала из струна Петра Шишовића. Присутни су били предсједник Удружења др Божидар Миловић као и чланови ИО Милимир Ковачевић, Станислав Шишић и Видак Тодоровић.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

12.

Колонија Војвода Бојовић настала је 500 метара од Српске Црње, уз саму југословенско-румунску границу. Била је познатија као Ново Село до 10. новембра 1930. године када је колонија преименована у насеље Војвода Бојовић.

Према попису из 1931. године колонија је имала 971 становника и била је дио општине Немачка Црња. Послије формирања општине Војвода Степа у периоду 1935–1938. године Војвода Бојовић био је дио поменуте општине да би од 1938. године постао дио општине Српска Црња у чијој се близини насеље налазило. Услијед близине Српске и Немачке Црње колонија није постала засебно насеље, нити је створила посебан локални идентитет већ је послије Другог свјетског рата урасла у насеље Српска Црња као његов интегрални дио.

» Кућа Ђуре Јакшића у Српској Црњи

СИНТЕЗА РАЗЛИЧИТИХ НАСЕЉЕНИЧКИХ ГРУПА

Колонија Војвода Бојовић настала је као специфична синтеза различитих насељеничких група. Њену основу чинили су мјесни аграрни интресенти из Српске Црње којима је надјељена земља велепосједника Андрије Чекоњића и српски ратни ветерани – добровољци из Српске Црње (укупно их је било 38), затим српски ратни ветерани – добровољци из банатских села у Румунији као и оптанти из тих насеља који су се преселили у Краљевину СХС, као и добровољци српске и црногорске војске из Црне Горе, Херцеговине и Босне који су чинили мањи дио ове заједнице.

Са подручја српских банатских села која су разграничењем остала у румунском дијелу Баната у колонију Војвода Бојовић насељено је 11 добровољаца и 14 оптаната. Српска земљорадничка задруга из Српске Црње 1. јула 1921. године у свом допису навела је да „имају 17 добровољаца који станују у Румунији и дају земљу на поле и под закуп и не раде је сами.” Међутим, рођење дјетета на мајуру Мали Сигет у близини Српске и Немачке Црње 7. августа 1921. године чији су родитељи из села Варјаша и Сараволе у румунском Банату указују на присуство ове досељеничке групе. На мајуру Велики Сигет, у близини Српске и Немачке Црње живјели су такође оптанти из Румуније касније насељени у колонију Војвода Бојовић. Дио оптаната из Румуније претходно насељен на другим мјестима пресељавао се касније у колонију Војвода Бојовић да би живио заједно са својим земљацима. Тако је 14. јула 1934. године Бошко Савић, оптант из Српског Светог Мартона продао кућу Илији Павковићу добровољцу из Јошана код Удбине у Немањиној бр.70 у Војвода Степи и иселио се у колонију Војвода Бојовић јер је „кућу хтио поставити у близини својих ранијих сељака”. Гена Стојшин(ић) оптант из Ченеја 1928. године прешао је из колоније Банатско Карађорђево у колонију Војвода Степа, а 28. априла 1932. године преселио се из колоније Војвода Степа у колонију Војвода Бојовић на поткућницу Милана Миланова.

Године 1924. на простор мајура Мале Пиваре досељени су колонисти из Црне Горе (Никшић), којима међутим услијед недостатка земљишта земља није била надјељена, па је тих 15 породица, заједно са 38 породица из Банатског Душановца гдје је земља била неквалитетна и подводна премјештено у јесен 1928. године на мајур Горњак, код Вуковара, на велепосјед Јакоба Елца. Међутим, 24. априла 1929. године велепосједник је добио поменуто земљиште као супермаксимум за одржавање ергеле и добровољци су морали да се селе. Упркос отпору 31. октобра 1931. године 25 породица са мајура Горњак пресељено је у колонију Војвода Бојовић и колонија је тада добила свој завршни облик.

Јосиф Лепојевић добровољац из Јабланца, код Новске, 24. априла 1933. године упутио је писмо аграрној заједници на Горњаку код Вуковара у којој је навео: „Били смо под парницом што се та земља морала вратити велепосједнику као супермаксимум. Из тог разлога нисмо подијелили грађу док се не види шта ће најпослије бити. Крајем 1931. наша ствар се свршила тако да смо премјештени са велепосједа Елца у Вуковару на велепосјед Чекоњића у Црњу, Банат. Одмах је слиједила наша евакуација са пустаре Горњак.

Ја сам зимовао у сусједној општини Негославци и кренуо сам за Банат у прољеће 1932. године. Грађу нисмо повезли него смо је оставили на Горњаку да све одједанпут одвеземо у Банат, у љето када буде добар пут за превоз од Горњака до станице Негославци. Када смо овдје дошли сви смо се скупили и договорили да овластимо једно лице које ће грађу преузети и довести до Црње, а то је Васо Јовановић. Васо Јовановић је довезао грађу октобра 1932.”

На списку од 20 породица по документу среза Јаша Томић од 3. марта 1932. године које оскудијевају у храни у колонији Војвода Бојовић било је и седам породица са 51 чланом које су се „прошле јесени доселиле из Срема, куће још нису подигли.” Међу њима била је дванаесточлана породица 55. годишњег Милана Радака из Драксенића, код Босанске Дубице, осмочлане породице двојице 44. годишњака Стојан Будимира и Николе Брбавца из Драксенића, шесточлана породица 58. годишњег Јована Ераковића из Бањана, код Никшића.

ЗИДАЈУ СЕ СРПСКА СЕЛА

Тројица добровољаца из Херцеговине (Ђорђије Николић, Дулићи, Гацко, Спасоје Радовић и Вуко Томашевић, Крушевица, Требиње) пошто су привремено били надјељени земљом у оближњој мађарској општини Тоба, а тамо је прекинута колонизације и земљиште је остало општини, 22. септембра 1931. године преселили су се у колонију Војвода Бојовић.

„Од 1921. године зидају се унаоколо српска села” написао је у Летопису Српске православне црквене општине Српска Црња протојереј Жарко. Стакић 14. јуна 1922. године описујући почетак процеса градње нових насеља на велепосједу Андрије Чекоњића (35.000 к. ј.) у Банату Ново Село, Александрово. Насељавају се одаје чистим Србима... Одмах, близу Немачке Црње, на три дужи од села дограђивано је Ново Село 1921. и 1922. године...

„Ново Село, које је недалеко од Српске Црње, добило је мјесто за цркву, гробље и за школу” 7. јуна 1924. године записао је протојереј Стакић. „Гробље им је до данас неосвећено, јер сарањују још и сад своје мртве у гробљу општине Српска Црња.

Током 1923. године у љето и јесен врло много кућа је на прве двије колоније изграђено (Ново Село и Александрово). ”

„Ми смо сви бескућници и најсиромашнији смо из ових крајева” описивао је материјално стање насељеника из Српске Црње у Новом Селу предсједник аграрне заједнице добровољац српске војске Душан Мијучин 22. априла 1931. године. Насељени мјесни аграрни интресенти добијали су поткућнице површине 400 кв. хв, а колонисти, оптанти и добровољци поткућнице од 800 кв. хв. Градња Новог Села био је континуиран процес који је био интензиван у периоду 1921–1923. године, али је трајао непрекидно до 1941. године. Као и у другим насељима број надјељених поткућница био је већи од броја стварно подигнутих кућа, па су 5. јуна 1930. године 164 поткућнице издате на обраду у закуп насељеницима, док је 1932. године број ненасељених, а издатих у закуп поткућница износио 142 поткућнице. Што значи да је у периоду од љета 1930. године до краја 1932. године у новом насељу изграђено 22 куће. Од октобра 1931. године дошло је до досељавања групе добровољаца из Горњака, код Вуковара и од јуна 1932. до јесени исте године пристизала је и грађа за градњу кућа новим насељеницима. Да је број надјељених кућних плацева био много мањи од броја насељеника говори и ревизија кућних плацева коју је 5. маја 1930. године вршио Фрања Ратковић из Великог Бечкерека. Регулисање новог насеља Војвода Бојовић урађено је октобра 1931. године техничким елаборатом за експропријацију насеља инжињера Зорана Томића, из Панчева. По подацима од 27. марта 1930. године у колонији је било 438 кућа, али вјероватно се говори о броју надјељених кућних плацева од којих 142 поткућнице 1932. године нису биле насељене, па можемо рећи да је до 1932. године у колонији било саграђено 296 кућа.

400 КУЋА И САМО 60 ЕКОНОМСКИХ ЗГРАДА

Подјела 110 поткућница у колонији у периоду 1937–1940. године говори о убрзаном процесу појаве нових аграрних интресената, прије свега синова, браће и рођака колониста, који су излазили из матичних породица, стицали статус аутоколониста и који су надјељивани поткућницама. Колонија Ново Село 1938. године имала је изграђених 400 кућа што је стављало у ред већих банатских колонија, али је имала изграђених само 60 економских зграда што показује да већина досељеника сем куће није успјела да изгради зграде неопходне за једно сеоско домаћинство (шупе, плеваре, котарке, свињце...).

„Само имамо једно парче земље које копамо за подизање кућа” извијестио је 28. марта 1931. године предсједник аграрне заједнице Душан Мијучин, Савез аграрних заједница за Банат о томе како су се градиле куће у насељу Војвода Бојовић. Колонисти су копали земљу која је служила за градњу кућа од набоја, а у периоду 21–28. августа 1933. године девет насељених добровољаца склопило је уговоре о градњи кућа („набијању кућа”) са Ђоком Ранковим и Јоцом Савиним, мајсторима из колоније. Тако се Ђока Ранков 28. августа 1933. године обавезао колонисти Николи Пашајлићу, из Зови Дола, код Невесиња да „набије кућу од земље, 8 метара дужине, 20 цоли ширине зида за 400 динара и 4 литре ракије”. Исти мајстор за градњу кућа 25. августа 1933. године склопио је уговор са Савом Папићем, из Коравнице, код Никшића и Радославом Рођеновићем, из Бршна, код Никшића да „кућу дужине 10 метара набије за 600 динара и 5 литара ракије”. У уговору између Јована Ераковића из Никшића, и Ђоке Ранкова 21. августа 1933. године између осталог стоји да „у случају да кућа падне, да се нова подигне” што указује на чињеницу да су тако саграђене куће биле склоне паду нарочито код наиласка подземних вода. Стојану Будимиру, досељенику из Драксенића, код Босанске Дубице, 18. априла 1934 .године кућа још није била изграђена , јер „мајстори нису хтјели да раде без капаре.”

НЕНАМЈЕНСКИ УТРОШЕНА ГРАЂА

Градња кућа у колонији Војвода Бојовић доводила је до појаве ненамјенски утрошене или упропашћене грађе што је изазивало спорове међу колонистима. Влајко Богдановић, колониста из околине Вишеграда, 9. марта 1933. године жалио се да „кућу мора да диже у мочвари” што очигледно говори о појави подземних вода на мјесту на којем му је надјељен кућни плац. Међутим, исте 1933. године Влајко Богдановић је продао своју грађу добијену за подизање куће што значи да је вјероватно одустао од насељавања. Прва аграрна заједница 15. априла 1937. године обавијестила је Савез аграрних заједница да је „удовица Анђа Чеко подигла кућу, али се није трудила да је доврши, па јој грађу треба одузети.”

Ново насеље успјело је једино од јавних зграда да изгради школску зграду и да остане засебна парохија. Дјеца колониста из колоније Војвода Бојовић школу су похађала у Српској Црњи и пјешачила су до школе 3 км. Чињеница да су дјеца из колоније ишла у школу у Српској Црњи, а да је колонија припадала општини Немачка Црња изазвала је спор између двије сусједне општине 1926. године. „Колонисти су од 1923. године, па до школске 1925/26. нису имали своје заступнике у школи у Немачкој Црњи. Своју дјецу су слали у Српску Црњу, а општински прирез плаћали општини Немачка Црња.

Општина Српска Црња је имала трошкове око издржавања једног одјељења тих колониста и зато тражимо вагон дрва јер је општина Немачка Црња богатија од општине Српска Црња” (Школски одбор школе у Српској Црњи 19. децембар 1926. године). Општина Немачка Црња 1932. године издала је рјешење о закупу плаца за градњу школе у колонији Војвода Бојовић. Године 1936. материјал за градњу школе био је припремљен и то од порушеног магацина на колонији. Тек 22. марта 1938. године у свом извјештају начелник среза Јаша Томић говори о градњи школске зграде у колонији Војвода Бојовић. Поменута школска зграда вјероватно је ушла у употребу у јесен 1938. године.

Колонија Војвода Бојовић, у тренутку свога формирања добила је простор за цркву и гробље, а 1932. године основала је своју црквену општину. Због близине Српске Црње и укључивања у општину Српска Црња 28. децембра 1937. године парохија из Српске Црње тражила је спајање двије парохије. Тако је 16. јануара 1938. године парохија Војвода Бојовић присједињена парохији Српска Црња, али је ова одлука повучена 13. фебруара 1938. године јер становници колоније су се томе противили, па је 13. априла 1938. године епархијски одбор банатске епархије донио одлуку да Војвода Бојовић остане самостална црквена општина.

НАСТАВИЋЕ СЕ...

ОДРЖАНО 7. ВЕЧЕ СРБА ХЕРЦЕГОВАЦА У СУБОТИЦИ

Запјевала се ганга на сјеверу Бачке

Завичајно удружење *Херцеговина* из Суботице је по седми пут организовало Дан удружења које се по традицији одржава око Сретења што је и њихова крсна слава.

Својим радом и активностима ово Удружење одавно је превазишло локалне оквире, па су били приморани да ово вече организују у значајно већем простору које су пронашли у ресторану хотела *Галерија* гдје се окупило више од 400 Херцеговаца и њихових пријатеља.

Домаћин, предсједник Удружења Драгослав Андрић, пожелио је свима угодно вече и нагласио да је остало много појединаца који нису дошли до карте, јер је за овај скуп мјесецима унапријед интересовање било огромно.

» Драгослав Андрић, Боривоје Вукајловић и Никола Церовац

» Небојша Ратковић уручио поклон Богдану Лабану

ЛАБАН: ПОМАЖИМО ЈЕДНИ ДРУГИМА

Херцеговце је поздравио градоначелник Суботице Богдан Лабан који је свима пожелио да се уз пјесму и игру подсјете коријена и традиције.

– Треба да помажемо једни другима и да будемо сложни, јер сигуран сам да тада Србима нико ништа неће моћи – рекао је Лабан.

У име Представништва Републике Српске у Београду окупљене је поздравио Борислав Максимовић.

Међу драгим гостима био је и велики српски пјесник Перо Зубац. Овај рођени Невесињац је рекао да оно што се понесе из дјетињства гради личност сваког човјека.

– Радујем се доласку у Суботицу и прилици да видим многе мени драге људе, да чујем пјесму, јер у овим годинама се све теже одлучујем да то видим и чујем у крају у којем сам одрастао – рекао је Зубац.

Из Требиња је стигао и потпредсједник Скупштине Града Требиња Мијат Шаровић који је нагласио да је поносан на ЗУ *Херцеговина* јер одржавају везе са завичајем и његују и баштине богату традицију светосавске, световасилијевске Херцеговине.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА О ПОРИЈЕКЛУ

Скуп је поздравио и један од најцијењенијих српских новинара Бранко Станковић. Он је, још од прве донаторске вечери које је организовало ово Удружење, а које је било посвећено градњи Храма Васкрсења у Пребиловцима, редован и веома драг гост Херцеговаца у Суботици. У склопу своје културне емисије *Квадратура круга* направио је причу која свједочи како је Удружење Херцеговаца у Суботици подигло кућу свом обољелом земљаку Дејану Зуровцу. Станковић је тим поводом недавно ово Удружење наградио повељом за хуманост. Он је ексклузивно најавио и наредну емисију која је поново посвећена Херцеговини.

» Наступ АНИ *Јован Дучић* из Требиња

– Завршено је истраживање у Церници код Гацка, гдје је кратко столовао Свети Сава прије него што се замонашио. То откриће руши дио садашње историје, али истовремено потврђује генетска истраживања Херцеговаца. Њих 500 је учествовало у овом пројекту, генетичари, биолози, археолози и историчари су показали да Херцеговци носе највише словенске крви, 50 одсто, а остали Срби имају примесе и старобалканских племена, и Келта, Трачана, чак и Нордијаца – рекао је Станковић.

Божидар Пашајлић, предсједник Завичајног удружења Херцеговаца из Вршца навео је да су удружења из Суботице и Вршца врло слична јер су се Срби Херцеговци населили у Вршац 1923. године као Солунци, а и послије Другог свјетског рата као и у Суботицу.

– Ви живите 9 километара од границе, као и ми. Краљ нас је послао на границу, Тито нас је послао на границу – рекао је Пашајлић и додао да им жели да буду честити и поштени људи, који памте своје обичаје.

Предсједник ИО Удружења *Корени* Милан Гутић пренио је топле поздраве из Цириха, гдје је сједиште Удружења.

Предсједник Савеза гуслара Србије проф. др Јово Радош је казивао стихове своје поеме *Сањам те грудо камена*, коју је, како је рекао, посветио онима који Херцеговину воле као стару постојбину.

Стихове су још казивали и пјесникиња Сњежана Милинковић и Угљеша Слијепчевић.

У оквиру програма наступали су чланови АНИ *Јован Дучић*, са руководиоцем ансамбла Небојшом Ратковићем. Када су формирали „кулу" која је дио фолклорне традиције српске Херцеговине, многи су примјетили да је за кршне момке плафон ресторана био пренизак. У оквиру програма наступио је и млади гуслар Никола Косовић, а посебно је био упечатљив наступ хора *Мироносице* из Суботице.

ГУСЛЕ НАЈВРИЈЕДНИЈА НАГРАДА

На томболи су извучене многобројне награде. Срећне руке је био Ненад Церовац, коме су гусле уручили предсједник Удружења Драгослав Андрић и оснивач Школе гусала Боривоје Вукајловић.

Небојша Ратковић из АНИ *Јован Дучић* из Требиња уручио је поклоне предсједнику Завичајног удружења *Херцеговина* Суботица Драгославу Андрићу, Боривоју Вукајловићу, градоначелнику Богдану Лабану и народном посланику Милимиру Вујадиновићу.

Градоначелник Суботице Богдан Лабан посебно се обрадовао чувеној херцеговачкој капи „заврати".

Послије богатог културно-умјетничког програма, весеље је настављено до дубоко у ноћ, уз незаобилазну херцеговачку гангу.

Као и увијек, сада већ заштитни знак вечери Херцеговаца, шармантни и духовити новинар Миливоје Бештић водио је госте кроз програм, док је за забаву био задужен Богољуб Бошковић са својим *Боле бендом* из Гајдобре.

ДРАГАНА БОКУН

ДА СЕ НИКАД НЕ ПОНОВЕ ЗЛОЧИНИ ПОПУТ СТРАДАЊА УЧЕНИКА У ШАРГОВЦУ

Усташе су 7. фебруара 1942. године, у покољу у бањалучким насељима Мотике, Шарговац, Дракулић и у руднику Раковац, на најмонструознији начин убиле 2.300 Срба, међу којима и 551 дијете. Међу убијенима, без испаљеног метка, била су 52 ученика шарговачке основне школе.

За страдале ученике је испред споменика у дворишту школе *Ђура Јакшић* служен парастос, а одржан је и историјско-поетски час.

Обиљежавању 78 година од страдања 52 ученика Основне школе *Ђура Јакшић* присуствовала је министарка просвјете и културе Републике Српске Наталија Тривић. Она је истакла да је важно да се посредством образовног система и педагошких установа ученици и будуће генерације у Српској едукују о оваквим немилим дешавањима и чувају сјећање на све чији су животи уткани у слободу у којој данас живимо.

Градоначелник Бањалуке Игор Радојичић је поручио да је на садашњим генерацијама да његују сјећање на оваква страдања, буду свјесни да је зло, нажалост, могуће и да се више пута дешавало на овим просторима.

Он је данас засадио 52. младо стабло гинко билобе у будућем спомен-парку у кругу Основне школе *Ђура Јакшић* у Шарговцу, као симбол и знак сјећања на страдање ученика ове образовне установе које су звјерски убиле усташе током Другог свјетског рата. Директор Основне школе *Ђура Јакшић* Дарко Томић истакао је да се уз помоћ градских власти коначно реализује идеја о градњи спомен-парка у кругу школе.

СРНА

У СУБОТИЦИ ПРЕДСТАВЉЕНА ИЗЛОЖБА ФОТОГРАФИЈА И ФИЛМ *ДИЈАНИНА ДЕЦА* У ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗУ *ДАЛМАЦИЈА*

СЈЕЋАЊЕ НА НАЈВЕЋУ ХЕРОИНУ 20. ВИЈЕКА

Захваљујући ЗУ *Далмација* изложба *Дијанина деца*, посвећена хуманитарки аустријског поријекла Дијани Будисављевић и највећој акцији спасавања дјеце из концентрационих логора током Другог свјетског рата, свечано је отворена 1. фебруара у Великој вјећници Градске куће. Изложба се могла видјети до 10. фебруара.

Изложбу *Дијанина деца*, постављену у вестибилу Градске куће, отворио је Милан Почуча, живи свједок страдања у усташким логорима смрти. Милан Почуча из Дивосела крај Госпића, прошао је осам усташких логора, међу којима су и Јадовно и Јасеновац. Сада је настањен у Бачкој Тополи.

Након отварања изложбе, ауторке Слађане Зарић, приказан је документарни филм *Дијанина деца*.

Дијана Будисављевић рођена је у Инзбруку 1891. године. Током Другог свјетског рата спасила је 15.336 дјеце из усташких логора смрти у НДХ. Дјеца коју је покушавала да спаси била су, углавном, српска са Кордуна, Козаре, хрватских и босанских села. Ова акција је била једна од најтежих и по броју спасених најобимнијих хуманитарних акција везаних за концентрационе логоре у Другом свјетском рату. Умрло је 3.254 дјеце, током спасавања или одмах по напуштању логора, исцрпљено тортуром, глађу и болешћу, док је више од 12.000 избављене дјеце преживјело рат.

» Милорад С. Кураица и Шпиро Лазиница

Завичајно удружење *Далмација* је изразило захвалност представницима Министарства одбране и Граду Суботици на несебичној помоћи у реализацији изложбе *Дијанина деца* те је домаћин изложбе Завичајно удружење *Далмација*, односно Татјана Вукша Мандић додијелила пригодне поклоне представнику Министарства одбране – министру одбране Александру Вулину, представницима града Суботице – члану Градског вијећа Мирослави Бабић и секретару Секретаријата за општу управу и заједничке послове Петру Пантелинцу и Милану Почучи.

Колико је ова изложба значајна потврдио је и секретар ЗУ *Далмација* Милорад Кураица, наводећи да је спасити један људски живот велика ствар, а не оволики број.

– Ми овом изложбом желимо да обновимо сјећање на хероину, не само Другог свјетског рата, већ и хероину 20. вијека, која је била неоправдано запостављена готово 70 година – рекао је Кураица.

Дијана Будисављевић за живота није добила ниједну награду. Из ЗУ Далмација се надају да ће ова изложба надахнути многе.

– Волио бих када би овај наш подвиг био иницијална каписла да млађи људи се надахњују на тој племенитој идеји Дијане Будисављевић – рекао је Милорад С. Кураица и цитирао овом приликом патријарха Павла: „Будимо људи".

Химну је отпјевао члан Завичајног удружења *Далмација* млади Стефан Банић, а наступио је Дјечји хор Цркве Светог вазнесења Господњег у Суботици *Емануил*.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНО 11. НЕВЕСИЊСКО СИЈЕЛО

Невесиње испод Вјенчац града, ноћас пјева усред Београда

» Божидар Бјелица Јапан, Војин Гушић, Новица Гушић, Зоран Пејановић, Милан Шиљеговић и Никола Гузина

Већ по устаљеној традицији трећег викенда у фебруару, а уочи Васкршњег поста, уприличено је 11. Невесињско сијело у ресторану Центра Сава у Београду на коме се окупило више од 400 људи.

На почетку скупа гостима се обратио домаћин овогодишњег сијела генерал Светко Ковач, иначе, предсједник скупштине Удружења Невесињаца у Београду.

Да није било славне Невесињске бригаде, велико је питање да ли би данас постојала Република Српска и какву би судбину имала источна Херцеговина.

– Задовољство ми је да поздравим ратног команданта Невесињске бригаде пуковника Новицу Гушића, све официре и војнике ове славне јединице, представнике борачке организације Невесиња Милана Шиљеговића и борачке организације Републике Српске Војина Гушића – рекао је Ковач.

Он је посебно поздравио делегацију из Невесиња предвођену начелником Миленком Авдаловићем и народним послаником Илијом Таминџијом уз напомену да је међу земљацима и посланик у скупштини Републике Србије рођени Невесињац Милимир Вујадиновић, као и др Драган Вуканић који је иницирао братимљење београдске општине Вождовац и Невесиње. Посебно се захвалио сијелцијама који су допутовали из Њемачке, Аустрије и Мађарске.

Ковач је, као посебно значајан пројекат Удружења навео израду *Моноґрафије Невесиња* у коме је учествовао тим од 17 аутора.

Поздраве из Невесиња пренио је начелник општине Миленко Авдаловић. Он је изразио захвалност руководству Удружења на великом труду који улажу у организацију сијела, као и омогућавању седмодневног боравка у Београду најбољих основаца из Невесиња током љетњег распуста. Авдаловић је упозорио на чињеницу да је Херцеговина пала на свега 60.000 становника и да је обавеза да се створе што боље услови не само да се становништво задржи, већ и да се неки Херцеговци који данас живе у Србији, макар у пензионерским данима, врате завичају својих предака. Према његовим ријечима доста тога је урађено да се амбијент за бољи живот и стандард грађана поправи.

– Херцеговина је 50 година чекала пројекат Горњих хоризоната. У току је пробијање хидротунела који Републику Српску кошта око 130 милиона марака, а очекујемо почетак радова на изградњи бране и машинске радове чиме би се створили услови да прва у низу хидроцентрала буде пуштена у рад – рекао је Авдаловић.

Прије вечере скуп је благословио свештеник Лазар Манигода, коме су Невесињци изразили захвалност што се сваке године о Митровдану редовно одазове и служи помен палим борцима Невесињске бригаде.

Он је подсјетио на ријечи апостола Павла „будимо увијек једни са другима, носимо животно бреме и животни терет једни других јер ћемо само тако испуњавати заповијести Божје и завјет наше свете цркве."

Поред гусларске легенде професора Славка Алексића, гости су и ове године могли да уживају у наступу невесињске етно групе *Симонида* која је основана прије три године.

Ова група настала је из хора који је изводио првенствено литургијско појање, да би се издвојила група дјевојака које су, спојене љубављу према изворној српској пјесми, са професорком Јеленом Килибардом створиле *Симониду*, која са великим успјехом наступа на многим догађајима и манифестацијама у Републици Српској, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Србији.

Током вечери публика се упознала и са троје младих умјетника из Невесиња, који су на многим културним манифестацијама представљали Музичку школу *Свети Роман Мелод* и етно групу *Свети Димитрије*.

Наступио је Марко Зубац, студент прве године Електротехничког факултета у Београду, који је и у основној школи и у гимназији у Невесињу био вуковац и побједник на регионалним и републичким такмичењима из математике и физике.

На виолини је свирала Марија Пејичић, ученица средње медицинске школе у Невесињу и средње музичке школе у Мостару, док се као трећи члан овог састава представила Марија Радовић ђак генерације у основној и средњој музичкој школи. Учествовала је на више од 50 такмичења на којима је освајала вриједне награде. На међународном такмичењу у Русији 2017. освојила је лауреат првог степена.

Велики допринос унапређењу културног живота Невесиња дала је Музичка школа *Свети Роман Мелод,* која је основана 2005. године и њена директорка Драгана Будалић, која је у овој школи радила као наставник солфеђа и теорије музике, а уједно руководи и етно групом *Свети Димитрије*, која је формирана крајем прошлог вијека.

Завичајну пјесму употпунили су чланови мушке пјевачке групе КУД *Невесиње* која је успјешно наступала на многим саборима изворног пјевања и освајала бројна признања.

Први пут Удружење Невесињаца даровало је своје најбоље студенте Лану Ивковић (студент астрономије и астрофизике), Марију Вукајловић (Електротехнички факултет у Београду – смјер рачунарска техника и информатика), Николу Андријашевића (Факултет безбедности у Београду) и Кристину Шкипину (Филолошки факултет у Београду одсјек славистика). Награде је уручио предсједник Удружења Зоран Јањић.

Домаћини овог сијела организовали су такмичење у пјевању изворних невесињских пјесама – ганге и бећарца.

Официри су формирали групу, добро отпјевали и без конкуренције освојили награду.

Уприличена је и богата томбола, под надзором Бора Мишељића. Поред књига и монографија, џемпера, вунених чарапа, иконе, туристичких путовања, као највриједније награде уручене су гусле, пршут и сир торотан, дар општине Невесиње.

Представљен је и најмлађи сијелција Филип Самарџић који је са дједом уживао у завичајној вечери са земљацима, а неће изостати ни са сабора братства Самарџића које је заказано за 8. август 2020. године у Ивањици.

Невесињско сијело је незамисливо без Митра Ђерића Лакија који је казивао своје афоризме до 5 ријечи.

И ове године програм невесињског сијела водио је уиграни тандем Снежана Лукић и Миливоје Бештић, а уз Невесињце су били и представници братских херцеговачких удружења.

У забавном дијелу програма наступила је група *Ас*, али ни ово вече није могло да прође без ганге и стиха „Невесиње испод Вјенчац града, ноћас пјева усред Београда".

Т. ЂОРОВИЋ

РОЂЕНО 197 БЕБА

У општини Невесиње у 2019. години закључено је 56 бракова, што је за десет више него претходне године.
У породилишту је рођено 197 беба, од тога 81 чији родитељи имају пребивалиште у овој општини.

» Светко Ковач (слика у кругу), Илија Таминџија, Зоран Јањић и Милимир Вујадиновић

Одржано 42 . Кордунашко прело у Чоноплји

» ЧУВАР ТРАДИЦИЈЕ КОРДУНА: Милка Боснић

Културно умјетничко друштво *Вук Караџић* из Чоноплје и ове године 22. фебруара домаћин је 42. традиционалног Кордунашког прела у Чоноплји. То је манифестација са којом се завршава и сумирају резултати претходне, не лаке, али поносне године и окреће новим плановима и циљевима у 2020. години.

Како нам је рекла предсједница КУД-а Милка Боснић са драгим гостима из Инђије и Станишића, својом јединственом традицијом, обичајима, пјесмом и игром доказали су да и послије 75 година остају чувари традиције.

– Знамо ко смо, одакле смо и коме припадамо! – нагласила је Милка Боснић и додала да је баш ова 2020. година јубиларна и обавезујућа за све Динарце јер се обиљежава 75 година слободе – сеобе – заједничког живота на овим просторима.

– То је година када се сјећамо и клањамо храбрим прецима који су дали своје животе у борби са неманима, то је година када је један народ у „влаку без возног реда" кренуо у непознато оставивши своја огњишта, своја гробља, и наду, не знајући каква је храброст потребна за нови почетак у новим условима и културним и вјерским разликама – рекла је Боснићева.

Успјели су сачувати свој идентитет, свој горштачки смисао за хумор, свој интелектуални потенцијал и са културним прегаоцима у мултикултуралној средини научили да поштују туђе, а своје његују и преносе млађима.

– Наша је порука свима расељеним, ма гдје били, да сложније него икад уче, истражују и преносе млађима праве вриједности културе нашег рода. Ми остављамо благо и традицију у насљедство и чување. „Нашој дјеци да знају ко су им преци".

ДРАГАНА БОКУН

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНО ПРВО КОРДУНАШКО ПОП РОК ПРЕЛО

Сакупљен новац за изградњу споменика партизанском мајору Душану Бастаји

Прво Кордунашко поп-рок прело организовано је 13. фебруара у старом рибљем ресторану *Полет* у Београду, гдје се окупило око 100 Кордунаша, углавном Војнићана.

Прво и за сада једино прело у историји са префиксом „поп- рок" организовала је неформална група „грађана, радника, сељака и суве интелигенције", која носи симболичан и шаљив назив по узору на добро познате *Надреалисте*, а у фејсбук и твитер круговима познати под именом *Летећи одред Душана Бастаје*.

КОРДУН – ПРАВИ РАСАДНИК РОКЕРА

Групу чине млади Војнићани и Карловчани окупљени око идеје чувања и његовања традиције и обичаја Кордуна и Крајине, али и једне другачије музике, неуобичајене за Крајишнике и њихова прела.

– Неуобичајене само за неупућене, уколико узмемо у обзир да се рок на Кордуну свирао већ шездесетих и седамдесетих година прошлог вијека, при чему су Кордунаши само малчице каснили за Загребом, Београдом, Сарајевом. Из тог времена остали су забиљежени наступи групе ВИС *Млади* коју су чинили рођени Војнићани „појачани" гостујућим свирачима из Загреба и Ријеке, али опет поријеклом из Војнића и са Кордуна. Такође, осамдесетих година прошлог вијека формално у Загребу, а неформално на Кордуну, формирана је група *ИТД бенд* чији су чланови били из Вргинмоста, Војнића и Топуског (Мирослав Д. Рус, Милан Бекић и Бране Бекић, Виран, Јадранко Милесунић, Растислав Топољски...) и који су са својим хитовима „жарили и палили" широм бивше СФРЈ (*Лагано умирем, Двадесети вијек, Славенска минијатура, Војничка, Жена птица...)* Такође, ратних деведесетих, у Војнићу је био активан панк рок бенд *Брејн демиц*, а слични бендови постојали су и у Вргинмосту и Топуском. Гитаристи познатих панк рок бендова *Психомодопот* и *Гоблини* су такође Кордунаши поријеклом – објаснио је један од главних организатора вечери Нинко Кресојевић.

Кордунашко поп-рок прело одржано је са конкретним циљем организовања хуманитарне акције у којој су се прикупљала средства за подизање споменика мајору Народноослободилачке војске Југославије Душану Бастаји. Према ријечима организатора мајор Душан Бастаја имао је трагичну судбину, промрзао је на Богојављенску ноћ у једном сјенику у Утињи у Хрватској, а од посљедица смрзавања умро је 21. јануара 2004. године у болници у Карловцу.

» ПРИЛОЖЕН ДРЕС ЛЕГЕНДАРНОГ ГОРАНА БУЊЕВЧЕВИЋА: Слободан Шарац и Нинко Кресојевић

БАСТАЈА ЗАСЛУЖИО МОНУМЕНТАЛАН СПОМЕНИК

Организатор и покретач хуманитарне акције новинар Нинко Кресојевић и како за себе каже, портпарол *Летећег одреда Душана Бастаје*, уједно и фронтмен и кантаутор бенда Вокално избјеглички састав *Младићи*, објаснио је да је Бастаја сахрањен на Кордуну, а да је на том мјесту сада само једна од снијега и киша изблиједила крстача.

– Ту крстачу је направио мој брат. Ми желимо да овом великом човјеку подигнемо споменик, не класични надгробни, него заправо то треба да буде једно умјетничко дјело попут Мештровићевог београдског *Победника* или Бакићевог споменика на Петровој гори, наравно, колико је то у нашој моћи.Тренутно смо у преговорима са неколико познатих београдских вајара, а овим путем позивамо и људе добре воље из Крајине, Републике Српске, Црне Горе, Хрватске… надахнуте духом, да нам се јаве ради евентуалне сарадње коју ћемо платити из средстава прикупљених овом хуманитарном акцијом. Захвалан сам свима који су се одазвали позиву да учествују и допринесу да сакупимо средства и успјешно остваримо циљ, а посебно глумцу Дејану Стојаковићу који је на сцени *Полета* извео монодраму *Душан Бастаја*, по тексту историчара мр Миле Дакића – рекао је Кресојевић који је раније написао и компоновао и пјесму посвећену мајору Бастаји.

КО СЕ СТИДИ СВОГ ПОРИЈЕКЛА ВАЗДА РЂА ДОВИЈЕКА

– Искрено и чиста срца позвали смо представнике свих политичких организација у Београду који су поријеклом из наших крајева, а својим присуством нас је подржао једино предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта и хвала му на томе – рекао је Кресојевић.

Скупу је присуствовао Марио Малетић, из Министарства правде Владе Републике Србије, поријеклом Славонац, али и Шумадинац.

– Они који нису дошли, нити нам одговорили на званичан позив, нек се запитају гдје су им коријени и да ли их се можда, стиде. Циљ је остварен, средства су сакупљена, на реду је реализација идеје, односно изградња споменика – рекао је Кресојевић и најавио нове акције.

– Сљедећа акција коју планирамо јесте прикупљање средстава за иконописање и фрескописање цркве у Војнићу, на Коларићу – поручио је Кресојевић.

Он је додао да се рад њихове неформалне групе може пратити на фејсбук страницама *Кордунашка читанка* и *Летећи одред Душана Бастаје*, а на youtube каналу могу се чути и пјесме које он лично потписује, а изводи ВИС *Младићи* посвећене избјеглиштву и Олуји, у којима износи лична искуства из тог периода и тим пјесмама позива, не на мржњу и освету, него на помирење и опрост.

ВЕСНА ПЕШИЋ

ПОДРШКА ПРИЈАТЕЉА

Највећу подршку дали су НК *Петрова гора* Војнић, Центар за културу Барајево, Завичајни клуб Кордунаша, РТВ *Нијагара*, РТВ *Нарру*, Радио Београд 202 – јутарњи програм *Устанак*, РТС *Београдска хроника* – Радмила Рада Ђурић, *Крајишки привредник*, фолк маестро Боро Дрљача и ВИП радио, један од најбољих стрип цртача на свијету Ненад Цвитичанин – Кордунленд, чувени шумадијски хармоникаш Слободан Бетулић Бетула, као и бројни предузетници попут Агенције за информатички инжењеринг и пропаганду *Интернет медиа плус* из Барајева, али и један од најстаријих бомбонџија у Србији и Београду – *Босиљчић*.

Својим присуством увеличали су скуп и Партизанов боксерски шампион Синиша Чолаковић, фолк пјевач Марко Булат и Гробари Кордун – навео је Кресојевић споменувши и велики допринос Кошаркашког клуба *Црвена Звезда* који је донирао дрес познатог кошаркаша Владимира Штимца, док је Фудбалски савез Србије, односно Мирко Буњевчевић – донирао дрес легендарног фудбалера, некадашњег капитена *Црвене Звезде* и репрезентативца СЦГ, покојног Горана Буњевчевића, такође Кордунаша и некадашњег играча НК *Петрова гора* Војнић, *Хајдук* Сплит, *Тотенхем* и *Адо* Ден Хаг.

ОДРЖАНО 12. САНСКО ВЕЧЕ У ВОЈКИ

На празник Светог Трифуна у Војки (општина Стара Пазова) у ресторану *Крупа* окупили су се Срби поријеклом из Санског Моста. На једној страни проблеми, на другој пјесма и игра. Опхрвани проблемима Срби никада не посустају, а весеља попут овог са ојкачама и колима у мјесту прелијепог имена, Војка, помажу да се на моменат одмакну од мука и скупе снагу за наставак борбе.

Милорад Мићо Крунић замјеник предсједника Удружења грађана *Сана* Стара Пазова је тај покретачки дух који брине да се већ 12 пута сваке године Сањани нађу на једном мјесту.

– Оно што ме покреће је љубав према традицији, обичајима, некадашњим прелима како је то било у нашим крајевима – прича нам Крунић.

Иначе, коријени Крунића вуку се од Старе Херцеговине од Никшића, па су преко Лике дошли до Славоније одакле су их Хрвати отјерали.

» Милорад Мићо Крунић

Милорад има 11 унука, седам мушких и четири женска. Вјерује да ће их бити још, јер има још једну неудату кћерку.

– Унуци су велико богатство, а богатство је још веће што живимо у заједници. Имам три ожењена сина и нисмо се одијелили.

Крунић је захвалан предсједнику општине Ђорђу Радиновићу, „најбољем предсједнику", који поклања пуну пажњу *Сани*.

Умјетнички руководилац *Сане* Ранко Војводић Војвода води и женску и мушку пјевачку групу. Представља се као „љути Крајишник са Грмеча поноситог". Водећи је глас у мушкој пјевачкој групи која је на такмичењу у Приликама код Ивањице освојила прво мјесто у конкуренцији од 1.000 учесника.

– Одрастао сам у Новој Пазови од пете године, али захваљујући томе што је мој отац био дружељубив човјек код кога су се Крајишници скупљали растао сам уз ојкачу. Кад сам у прилици одем у наше село Јелашиновци. Иако је корида изгубила ону првобитну драж када се бик из једног села борио са најбољим из другог села, наставио сам да идем тамо, да срећем своје рођаке најчешће прве недјеље у августу.

Он се сјећа времена у коме је сваки рад у завичају био незамислив без пјесме.

– Некад није било машина, морало се радити на мобу и ручно и онда је било правило да је један косац вриједио за два копача. Било је то здраво ривалство, ниси био косац ако ниси био способан да извучеш да те прате. На страну када је гозба, сватови или слава, ми кажемо пир, то се подразумијевало. Наздрављало се из лиме (лонче од пола литре или литру) уз печење. Здравица је највећи вид поштовања – прича Војвода.

» Предсједник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић

Предсједник удружења давалаца крви *Сана – Сански Мост* Владо Шобот из Подлуга стигао је са супругом из Мајура на завичајни сабор. Крв даје на свака два и по мјесеца и то је до сада учинио 160 пута.

– Имам нулту позитивну која сваком одговара – прича Шобот.

На вечери у организацији УГ *Сана* Стара Пазова наступили су и пјевачке групе КУД *Младост* Нова Пазова и *Младен Стојановић* из Бачког Јарка.

Присутне су поздравили предсједник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић и предсједник скупштинског Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта који је позвао присутне да минутом ћутања одају пошту свим страдалим земљацима.

Д. БАШОВИЋ

» Слободан Крунић, Ранко Војводић, Славко Црномарковић, Миодраг Линта, Милорад Мићо Крунић, Ђоко Кнежевић и Ранко Кнежевић

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

Трагајући за сликом воде рјечице Бручине

Враћам се причом рјечици Бручини. Враћам се причом у њену слику. Враћам се у бистру воду њене слике. Или још тачније, искреније: враћам се у замагљеносјећајућу слику њене бистре воде.

Враћам се причом о томе како смо се рјечица Бручина и ја видјели први и једини пут. Видјели се, чули се. И у страху да ми заувијек не утече, да ми не отече њена вода из те моје слике – тражио сам је по далеким пејзажима неких других крајева.

Можда Бручина нема ону гргољивост какву има рјечица Маја. Можда јој ток и није тако брз као Мајин. И то Мајин док се превија између обала с растињем до Брезовог Поља. Па још и даље: у смирај равнице што се шири пред ушћем у ријеку Глину.

А рјечица Бручина нема ни ширину ни дубину ријеке Глине. Нема ни њену смарагдну боју у којој пливају рибе као патинаста бакарна провиђења. Као готска орнаментика што се час јавља близу површине, а час нестаје у дубини потпунога свог родног сумрачја и свога привиднога мрака.

Љепота живота је и у трагању за сликом што подсјећа на неку од драгих слика из дјетињства. Или за сликом која је негдје изненада виђена и упамћена, а онда се касније, такође изненада, јави и подстиче да се негдје тражи иста таква...

Не знам како сам и због чега ухватио себи у очи па онда и у душу једну љетну слику са рјечице Бручине. И отада је носим животом кроз свијет. И трагам за оном која би бар малко могла да буде налик овој мојој. Гдје год да сам: по ријекама, рјечицама, потоцима – тражим такву слику.

А какву?

Е, то је тешко објаснити. То је слика усликана приликом, рекох већ, нашег једног јединог виђења које се догодило у другој половини седамдесетих година прошлог вијека. На лијевој, градачкој обали Бручине – био сам у Малом Градцу (али не први пут) и малко шврљао.

У ствари били смо, ми, колеге с посла у Жељезари Сисак (и Срби и Хрвати, да не испадне, као што су неки бивши моји пријатељи писали, 1991. године, по Сиску, Загребу... да не испадне да су само Срби... и тако даље...), у кући, викендици професорке Мирјане Кољаје – она је била на реду да припреми једно лијепо дружење, гошћење... Па је умјесто да се то догоди у Сиску, она се одлучила за Мали Градац. Родно мјесто свог оца. (А њеног оца Владу, пуковника, након што је све средио, припремио, срели смо на путу из Малог Градца при нашем доласку а његовом одласку. Нисмо се ни заустављали ни поздрављали с њим – ми се огласили сиренама, он одговорио. А огласили смо се због тога да не испадне да Пуковнику нема ко да пише, најомиљенијем роману Габријела Гарсије Маркеса, њему најомиљенијем...

А онда се ја, у једном тренутку, оставивши друштво, спустих до рјечице – некима је она поток, мени је рјечица. Успут, да не заборавим, упитам за кућу родитеља пријатеља и некадашњег комшије из гарсоњере, дипломираног економисте Илије Кољаје. Мирјаниног брата од стрица, који је такође радио у Жељезари. Данас је он овдје, у Београду. Он и породица баве се приватним предузетништвом и несебично помажу многе културне и друге активности прогнаних Банијаца...

Него, да се ја вратим Бручини. Та, занимљивог тока рјечица извире на југозападним окрајцима горе Шамарице. Затим тече према сјеверу па испод села Влаховића, Шушњара, Дреновца... окреће југозападу, западу и улива се у рјечицу Мају. И скроз је банијска: од извора до ушћа.

И то стајање, тај водом привучен поглед у њу, е, то је усликано, уписано. Доље камење, вода га свладава, од удара се распрши па се поново смири и уведе у ток какав је од рођења освојила.

Није Бручина дубока. Мада је малко ниже, тако ми се чини, и вир. Како би било лијепо изути се и гурнути босе ноге у воду! У мојим очима обале су с доласком предвечерја ближе једна другој. Предвечерје је освијетљено појем птица у смирају: и на овој и на оној страни воде. Шум лишћа околног дрвећа као да се најприје чује негдје далеко, затим све ближе и ближе. Па поново одлази...

И онда се ухватим како се све упорније загледавам у воду – из бистрине просијава јој тамност какву нисам видио код других банијских рјечица. Код Маје, Ловче, Жировца... Док вода ријеке Глине посједује такву смарагдну боју која се не може упоредити с било којом у ближој па и у даљој околини. Осим, можда, с водом ријеке Цетине, у Далмацији... Па ни наша Суња никад није текла својом водом у таквој боји као што је ова: вода Бручине. Осим, опет можда, у горњем току. Док тече кроз Шамарицу па све до уласка у Комоговину, близу манастира Преображења Господњег.

Дакле, вода Бручине код мјеста до кога сам се спустио код Малог Грдаца посједује бистру а утамњену воду. И слику те боје тражио сам касније по водама многих ријека и рјечица. И кад сам помислио да сам је нашао, схватим да то није то. Или јесте, само малко другачије.

Тако сам је једном угледао у водама рјечица, прије ће бити – потока, Врњике и Дретуље, код Плашког, на западу Кордуна. А ту сам са породицом био у гостима у заселку Зебићу, код пријатеља (у ствари код његових родитеља) из Сисачке Жељезаре и првог комшије из зграде, дипломираног инжењера Ђуре Микулице. Ђуро и његов брат Дане, који је радио у Загребу, предложе ми да једног предвечерја одемо у лов на дивље патке. И даду они мени добру, модерну ловачку пушку (ловачки сам положио, али оружје за лов никад нисам куповао, никад нисам пуцао на животиње...). Одреде они мени правац кретања уз лијеву обалу Врњике (ја први пут у тим крајевима), а они одоше оном другом страном. Да ли заједно, или су се раздвојили... немам појма... А ја лијепо, негдје горе, кад сам се већ добро находао, далеко од било кога, засједнем изнад рјечице (потока), спустим пушку поред себе, слушам птице, сунце се није још скроз повукло на починак, дишем траву околних ливада, ваздух шума, а доље, у води, уз трску и шаш, пливају дивље патке. Играју се, радују се... Гледам патке, гледам воду: и одједном ми се отвори слика бручинске воде. Али што сам више гледао, слика ми је блиједила. Ипак је ова вода докраја свјетлије бистрине. Шта свјетлије?! Ово је најсвјетлија рјечица (поток), шта већ јесте да јесте, коју сам икад видио. Ходајући касније обалом, горе, уз воду, сад већ далеко од патака (а каквих су само оне боја!), могао сам да видим свако зрно пијеска на дну. И, ту и тамо, понеку пастрмку. А тако и касније, код Дретуље. Нигдје камичка.

Ето, то није то. То није она слика – слика воде банијске рјечице Бручине.

А онда још увијек (и вјечно) избјегличке 2004. године, мој колега с посла, овдје, у Београду, Светозар Данчуо, из Карловца, родитељи му са Кордуна (сад је са породицом у Чикагу), и ја нађемо се у Сибиру. Био сам вођа пута који је наш руски Лукоил организовао српским новинарима који у својим штампаним и електронским медијима прате енергетику. Новинаре смо водили да обиђу Лукоилова сибирска нафтоносна поља и његов град Когалим (град чудо, са 58.000 становника, модеран, уређен и уредан град, са свим и свачим што је потребно за савремен живот, а изграђен у половини прошлог вијека...), да обиђу и сједиште компаније у Москви. И, боравећи у Сибиру (из Москве смо кренули из температуре која је износила +25 степени, а стигли у Сибир на -1 степен), Свето и ја одемо до не тако велике сибирске ријеке Ингу-Ијагун. И ту, са моста, загледавши се у не толико дубоку колико брзу воду, угледам тамносну бистрину Бручине! Е, па ту смо! рекох у себи. Коначно... И тако усвојим и понесем и ту сибирску слику са собом, у себи.

Али, касније, исправљам у себи: ни то није то – ипак је вода Бручине другачија.

И дуго сам ја трагао за поријеклом имена Бручине, одгонетавао га. И ништа посебно нисам нашао. Осим што је највјероватније из келтских времена. Из којих су и многи други топоними по балканским просторима. У источној Француској постоји ријека Бриш (на француском: Bruche). Проф. др Ранка Куић, годинама истражујући келтске трагове на британским острвима (објавила је бројне књиге, научне радове...), биљежи, између осталог, и топониме ријека на тим острвима. А они су, на примјер: Liig – Љиг, Mur – Мура, Ram – Рама, Drem – Дрим, Lab – Лаб, Buna – Буна, Peukh – Пек, Varar – Вардар, Boyan – Бојана, Tuessis – Тиса, Morava – Морава, Kerka – Крка, Koruna – Корана и тако даље. Неке сам од њих и обишао, сједио на њиховим обалама. Посматрао воду, бручинско или сањско камење у води, исте рибе, па јошиће, врбе, тополе... И обавезно сам се, само кад је било и најмање прилике, изувао, скидао чарапе и квасио ноге. Боже, милине! ...

Међутим ни у тим водама нисам нашао слику воде рјечице Бручине. Па сам се помирио с том сликом: нека ми заувијек остане таква. Таква каква је – једна једина.

И нека остане као огледало у чијем сам сумрачју гледао у обрнуто и распукло лице које је одавно и само постало вода. Јер само таква, она је вода слободе. Ништа слободније на Кугли земаљској не постоји од воде. Па ћу води у част и у част слике воде банијске рјечице Бручине завршити овај запис првим дијелом пјесме *Лирика о води*, великог српског пјесника Стевана Раичковића, из књиге *Песме* (Српска књижевна задруга, Београд, 1963):

Кад воде осете да прилазим оне постају мирне
Изједначе се са мном и ја постајем као оне.
(Знам: То ми се тако само учини.
Али то је дубоко у мени
Толико дубоко да поверујем да је тако.)
Ево их: сада имају моје очи и замишљено гледају,
Имају моје руке и не знају шта ће с дубинама,
И моје ноге имају: и стоје запањено
Са охладнелим стопалима укоченим на дну
Где расте мали камен, земља, спирала траве
И два округла сјаја потонула из мене...

(СА ПОРТАЛА БАНИЈА ОНЛАЈН, УЗ НЕЗНАТНЕ АУТОРОВЕ ИСПРАВКЕ И КРАЋЕЊА)

КАКО ДО КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*

У продаји је друго издање књиге *Било једном на Банији* Милоша Кордића, чији је издавач *Инфо Рас* д. о. о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови... Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис кољевина. . . Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на и-мејл: miloskordic44@gmail. com

Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

КРОЗ ТРЊЕ И КАМЕЊЕ: Промоција књиге Дејана Радуловића у Сомбору

На празник државности Србије – празник Сретење, Завичајно удружење Срба *Коријени* организовало је промоцију књиге новинара Дејана Радуловића у Српској читаоници у Сомбору.

Познати ТВ новинар и добитник више награда и признања, Дејан Радуловић је истакао да приче са екрана Слике живота које је пренио у своју књигу *Кроз трње и камење*, представља велике приче о малим људима Србије која полако нестаје.

Бројни догађаји, обичаји, судбине, људи и крајолици Србије давно би били потиснути у заборав да нема документарних репортажа и књига као што је ова.

Како каже проф. др Зоран Јевтовић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу и гостујући рецензент на промоцији, овај вид документарне репортаже су потиснули ријалити.

Домаћин промоције је био мр Влада Ђурковић који се захвалио гостима и истакао да је колико год ове репортаже приказују предјеле, ипак је центар интересовања човјек односно човјекољубље. Овом промоцијом ЗУС *Коријени* су се придружили прослави Дана града Сомбора и прослави Дана државности Србије.

» Зоран Јевтовић, Владо Ђурковић и Дејан Радуловић

» Владимир Вујановић, Здравко Иљац, др Владо Стеванчевић, Милорад Глигић, Миодраг Линта, Урош Ђуран, Милорад Иветић, Милка Јурић и Ђуро Жига

У Бачком Јарку одржан 12. скуп Граховљана и Ливљана

Традиционално окупљање Граховљана и Ливњана одржано је 8. фебруара 2020. године по 12. пут у Бачком Јарку како би дружењем, игром и пјесмом сачували завичај од заборава. У организацији Завичајног удружења Ливњана и Граховљана овом приликом окупили су се земљаци који живе у Бачком Јарку, Темерину, Новом Саду, Београду, Бачкој Паланци, као и у другим дијеловима Србије, али и земљаци који су специјално за ову прилику дошли из Ливањског поља, Грахова и Дрвара. Скуп су увеличали предсједник општине Босанско Грахово Милорад Глигић, предсједник општине Темерин Ђуро Жига, народни посланик у Скупштини Србије и предјседник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима АП Војводине Душко Ћутило и предсједница Управног одбора Савеза крајишких удружења Ранка Срдић Милић.

Поред овог окупљања, земљаци сваке године на Светог Илију одлазе у завичај гдје је остало мало српског живља. Циљ оваквих окупљања је да се традиција и обичаји пренесу на млађе нараштаје који треба да наставе да их његују.

На почетку програма присутне је поздравио предсједник Управног одбора Завичајног удружења Ливњана и Граховљана Владимир Вујановић који је пожелио свима добродошлицу и истакао да је дружење Ливњана и Граховљана први пут организовано 2008. године и постало традиционална манифестација која његује завичајне обичаје и традицију људи поријеклом са тих простора.

– Окупљањем на овом традиционалном дружењу на којем његујемо и афирмишемо обичаје и културу из краја свог поријекла, дајемо велики допринос чувању од заборава нашег Грахова, Ливањског поља, планина које их окружују Динаре, Шатора, Старетине, наших села смјештених у подножју ових планина и свих љепота којима је овај наш крај препун – истакао је Вујановић.

Своје задовољство због присуства окупљању Граховљана и Ливњана изразио је и народни посланик у Скупштини Србије и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта и објаснио зашто су важна оваква окупљања.

– Наш народ из тих крајева чува своје обичаје и шаље поруку да се не одриче својих коријена. То је једна снажна порука без обзира што нам се десила трагедија у Федерацији БиХ одакле је протјерано пола милиона Срба да је то наш крај којег се никада нећемо одрећи. Такође, ова окупљања су важна јер се на тај начин шири и јача духовно и културно јединство српског народа без обзира одакле смо – поручио је Линта.

У име општине Темерин присутне је поздравио предсједник општине Ђуро Жига.

– Ово је прилика да чујемо нашу пјесму и да се подсјетимо наше игре. То је дио наше културне традиције и националног и духовног идентитета – рекао је Жига.

Начелник општине Босанско Грахово Милорад Глигић истакао је да је за њега велика част да учествује на оваквом дружењу. Такође, саопштио је да општина Босанско Грахово и ливањска села живе у доста тешким условима, али вјерује да ће се изборити са свим проблемима и да ће опстати на вјековним огњиштима.

– Оваква окупљања су перспектива за одржавање наших обичаја и традиције. Сви становници из Босанског Грахова и Ливањског поља који су избјегли треба да се учлањују у удружења и тиме их јачају – рекао је Глигић.

Предсједница Савеза Крајишких удружења Ранка Срдић Милић је истакла да су неформална дружења предуслов за добре резултате.

Након обрађања званица, а да би остали вјерни традицији и православним обичајима, водитељка програма Милица Марчета позвала је свештеника Илију из Бачког Јарка да поздрави и благослови скуп. Након благослова, слиједио је богат културно-умјетнички програм у којем су наступили КУД *Соња Маринковић* из Новог Сада и мушка пјевачка група КУД *Младен Стојановић* из Бачког Јарка. Присутни су имали прилику да чују пјесника Илију Иљца из Казанаца који је прочитао стихове своје нове пјесме.

По устаљеној традицији, Завичајно удружење Ливљана и Граховљана изразило је захвалност земљацима који дају допринос успјешности окупљања и свеукупног рада Удружења. Управни одбор донио је одлуку да ове године уручи захвалницу земљаку Здравку Томићу из Сирига, за велики допринос и подршку у остваривању циљева Удружења. Захвалницу Здравку Томићу уручила је предсједница Скуштине Завичајног удружења Милка Јурић.

Након званичног дијела програма, госте су забављали оркестар Новице Текића и група *Звуци Витороја*.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ТРАДИЦИОНАЛНО 7. ЛИЧКО ПРЕЛО У СУБОТИЦИ

Како би његовали своју културу и сачували обичаје Личани и Личанке су се у великом броју окупили 8.2. у ресторану *Спартак* у Суботици. Предсједник Удружења Милош Борјан нагласио је да је главни циљ Удружења очување традиције и обичаја, и приближавање те традиције мултикултуралној Суботици.

С тим се сложио и градоначелник Суботице Богдан Лабан.

– Овакве манифестације су право мјесто за подсјећање, ко смо и одакле смо. Градска управа ће увијек бити ту да помогне сва наша удружења и мислим да смо кроз ове године то и показали. Сигурно је ослонац за све нас, за нашу Србију – рекао је градоначелник Богдан Лабан, који је овом приликом добио торбу коју је шила Зорка Поповић (86) из Пировишта, Небљуси поред Доњег Лапца, са књигом *Залоѓаји сјећања* у којој су чувени лички специјалитети и ракију шљивовицу.

» Градоначелник Суботице Богдан Лабан и предсједник Удружења Личана Милош Борјан

КУД *Крајина* је показало свој богати репертоар. А Милорад Загорац руководилац КУД-а је рекао да традиција није само игра, већ и говор, храна, навике… Поред КУД-а *Крајина* наступала је и секција Удружења Личана *Лика* из Суботице. У забавном дијелу учествовали су *Мерак Крајине*, и познати крајишки пјевач Миле Делија. Дио прихода од продаје томбола иде за изградњу Храма на Банстолу, а главну награду – телевизор је однио Драган Гвозденовић.

ДРАГАНА БОКУН

ОМАЖ МАТИЈИ БАНУ: БЕОГРАД ПОДИЖЕ СПОМЕНИК ДУБРОВАЧКОМ СРБИНУ

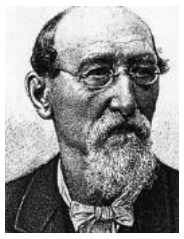

Градска општина Чукарица упутила је званичан приједлог Комисији за споменике и називе улица и тргова Скупштине града Београда да дубровачки Србин Матија Бан добије споменик у пријестоници. Ово је на свом фејсбук-профилу најавио замјеник градоначелника Горан Весић.

Како је рекао, монумент ће се налазити на Бановом брду, које је добило име по Матији Бану, у близини зграде ГО Чукарица.

– Одлуку о подизању споменика и расписивању конкурса донијеће Скупштина Београда. Тако ће, коначно, Град исказати поштовање према једном од својих најутицајнијих и најобразованијих становника у 19. вијеку, Србину католичке вјере из Дубровника Матији Бану – написао је Весић.

Иначе, док је био у Београду, Матија Бан је 1879. године први изнио идеју подизања Цркве Светог Саве на Врачару. Касније, 1895. године основано је Друштво за подизање Храма на Врачару, а 1905. је расписан јавни конкурс за израду пројекта.

ИГРЕ ИЗ СРПСКИХ КРАЈИНА У КАНАДИ

Школа српског фолклора *Слога* из Стони Крикапоред Хамилтона у Канади организовала је на празник Сретења Крајишко вече. Више од 100 чланова подијељених у пет ансамбла од најмлађих до омладинаца приказали су дио сачуваног културног наслијеђа са Кордуна, Баније, Лике, Далмације и Босанске Крајине. Сву љепоту народног блага дочарали су игром и пјесмом, али и оригиналним народним ношњама из тих крајева, што је публика у препуној сали у Хамилтону са великим одушевљењем прихватила и сваки наступ прекидала аплаузима. Посебност овог догађаја је и у томе што су родитељи дјеце фолклораша припремали аутохтона јела тих крајишких регија по рецептима својих бака. Крајишко вече је тешко замислити без крајишких пјесама за што су се пробринуле пјевачке групе *Синови Кордуна* и *Ђемер* из Торонта, као и Мирко Петрињац и оркестар Миливоја Доронтића.

Наредног дана чланови Школе српског фолклора *Слога* учествовали су на Фестивалу нација који је у Хамилтону одржан под слоганом „Заједништво кроз игру".

Школа српског фолклора у Хамилтону основана је 2010. године и поред организовања годишњег концерта и крајишке вечери наступају на смотрама фолклора и забавама у Хамилотну, Нијагари и другим градовима у Канади, а гостовали су и у Сједињеним Америчким Државама. Народне ношње овом ансамблу припремају Мица Навала (бака двоје играча) и њена кћерка Ђурђица Даић која организује све догађаје на којима *Слога* учествује. Од оснивања ове фолклорне групе у Стони Крику кореограф је Љубомир (Лука) Поповић.

И. ВУЈАНОВИЋ

ПОМОЋ ЗА ПАВЛА МОРА: ХУМАНИТАРНА МОТО ЖУРКА У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

Удружење Мањача из Сремске Митровице на челу са Драганом Божићем и три мото клуба *Срем*, *Дебели Сремци* и *Ескалибур* организовали су Хуманитарну мото журку 29. фебруара у Хрватском дому у Сремској Митровици на којој су се прикупљала средства за лијечење Митровчанина Павла Мора, четворогодишњег дјечака којем је дијагностикован злоћудни тумор на мозгу.

Мјесна заједнице *Блок Б*, на челу са Драганом Божићем, Удружење *Краљевина Србија*, Завичајно удружење *Мостови на Дрини* и Завичајно удружење *Мањача*, претходно су прикупили дио средстава на 2. Чваркијади у Сремској Митровици. Позиву на хуманост одазвао се велики број Митровчана љубитеља мотора и прикупљено је доста новчаних средстава.

Прилози се могу и даље уплатити на број рачуна Александре Моро 340-000003202340567.

У ФУТОГУ ОБИЉЕЖЕНО 11 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА ЈАЊАНА У СРБИЈИ

На славу Светог Симеона Мироточивог Јањани се окумили са Доњовакуфљанима

У ресторану *Кум* у Футогу Завичајно удружење Јањана је 26. фебруара 2020. године прославило своју крсну славу Светог Симеона Мироточивог и обиљежило 11 година од оснивања. Прва слава, прије 10 година је одржана у Сремским Карловцима у мотелу *Дунав*.

Ове године је домаћин славе Мјесни одбор ЗУ Јањана Равно Село, на челу са предсједником Одбора Гораном Кргићем. Поред овог мјесног одбора Јањани имају своје филијале у Будисави, Обровцу, Перлезу и Банатском Новом Селу.

Јањани су вјековима са својим комшијама дијелили добро и зло. Бројне кумовске и родбинске везе везују Јањане и Доњовакуфљане, па је ова крсна слава послужила да се завичајна удружења из ових крајева окуме. Част да буде овогодишњи кум славе припала је Душку Ћутилу директору Фонда за помоћ избјеглим, прогнаним и расељеним лицима АП Војводине.

– Када људи постану кумови тада и њихово пријатељство добија посебан облик. Овим чином смо дали посебан печат поштујући наше претке који су вјековима у слози сарађивали – рекао је Душко Ћутило. Он је са свештеником Стојаном Билићем из Удружења Доњовакуфљана уручио куму предсједнику ЗУ Јањана Зорану Црепуљи пригодан поклон – Свето писмо.

» ХРИСТ ПОСРЕДИ НАС: Свештеник Миле Мајкић са домаћином и гостима обавио славски обред

» Зоран Црепуља, Душко Ћутило и свештеник Чедомир Арамбашић

Након славског обреда, футошки свештеник Миле Мајкић је поручио да се у вјери налазе и част и образ, домаћинска слика, све оно што ваља и што сваки човјек треба да буде, да будемо дјеца Светог Саве.

– Нисте случајно узели себи за заштитника оца Симеона, оца који је Богу на првом мјесту угађао, а угађајући Богу угађао је и свом роду.

Јањани су познати по очувању традиције, па је и овом приликом Бране Миловац из Обровца „прочитао" славу. Миловац је овом приликом читао славу како се то радило у Јању, а ову духовну традицију је научио од свог дједа и прадједа. Читање славе је настављено са здравицом „првом здравим у славу Бога живога, овом десном да свима буде срећно, живјели и здрави били уздравље и помогао вас Бог".

Протојереј-ставрофор отац Чедомир Арамбашић је пренио присутнима благослов владике Сергија и позвао све да сачувају своју вјеру православну, да буду достојни насљедници својих предака и сачувају свето име Србиново и Јањ да носе у срцу, ма гдје били.

» Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада

» Милан Плавшић, предсједник СО Шипово

» Миле Ђукић, Душан Блажић, Недељко Керлец, Милан Панић, Милован Клисарић и Мирко Јокић (горњи ред), Зоран Ракита и Дане Антић (доњи ред)

ВУЧЕВИЋ ПОЗВАО НА СЛОГУ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Милош Вучевић градоначелник Новог Сада и велики пријатељ Јањана, је нагласио да је велика част имати патрона у Светом Симеону Мироточивом, у утемељивачу и српске државе и српске духовности и цркве.

– Никада овдје нису била лака времена. Тамни су облаци над нама, од Косова и Метохије, Црне Горе… Укида се српски језик, ћирилица, протјерују Светог Саву и Светог Симеона Мироточивог. У Федерацији БиХ константно нам дирају Републику Српску, покушавају да изврше ревизију Дејтонског споразума, односно да укину Републику Српску – рекао је Вучевић.

Он је указао и на погубну чињеницу да се Срби дијеле по свакој основи, и позвао на слогу и уједињење.

– Нећемо све притиске и нападе издржати ако се не будемо држали заједно. Иако мислимо различито, мора постојати заједнички циљ, имамо одговорност, не само према прецима који су нам подарили слободу, него је наша обавеза према нашим потомцима.

ЛИНТА: БУДИТЕ ПОНОСНИ НА ЉЕПОТЕ ЈАЊА

Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије је подијелио утиске са 11. Јањског вишебоја, на коме је боравио као гост оцјењујући да су Јањани са разлогом поносни на свој завичај.

– Тамо се на најљепши начин чувају српски обичаји и традиција. Посјетио сам Стројице гдје је био избор најљепше јањске ношње, развијање јањске пите, натпјевавање јањских пјесама… Манастир Глоговац је драгуљ Јања, и посебно ми је било драго присуствовати литургији у част Светог великомученика Прокопија у селу Бабићи – рекао је Линта и захвалио се ЗУ Јањана и неуморном водичу секретару удружења Цвијану Савковићу.

ПЛАВШИЋ: СТРАТЕГИЈА ЗА ПОМОЋ ЗАВИЧАЈУ

Милан Плавшић предсједник СО Шипово се осврнуо како је Јањ некада био велики и моћан, са 20.000 становника, а сада нажалост има тек 1.100 становника.

– У већини села су школе затворене. Постоји могућност да буде угашена једина школа на десној обали Јања, школа у Бабићима. Недалеко уназад та школа је имала близу 800 ђака – рекао је Плавшић и апеловао на све да помогну Јању.

– Оживимо Јањ, јер имамо ресурса у природним љепотама – рекао је Плавшић. Он је изразио захвалност локалној самоуправи која је у сарадњи са Владом Републике Српске учинила доста корисних ствари од асфалтирања путева, водоснабдијевања.

Зоран Црепуља, предсједник ЗУ Јањана је заједно са свим члановима удружења и свим гостима ове вечери упутио поздрав подршке дугогодишњем предсједнику Удружења Милану Маријанцу, власнику компаније *Витороī* који се налази на лијечењу у Београду што је поздрављено громогласним аплаузом.

Марјанац је упутио писмо у коме је захвалио градоначелнику Новог Сада Милошу Вучевићу, и посланици Јасмини Обрадовић на подршци коју пружају ЗУ Јањана.

Овом скупу је поред поменуте народне посланице Јасмине Обрадовић, присуствовао начелник Градске управе за грађевинско земљиште Града Новог Сада Дејан Мандић, представници секретаријата за културу Аутономне Покрајине Војводине и представници Управе за културу Града Новог Сада, представници Удружења *Јањ* Шипово на челу са предсједником Зораном Марјанацем, представници братских завичајних удружења у Војводини – *Змијање* из Каћа, Удружење Срба Доњовакуфљана, Удружење Крајишника *Крајина* из Врбаса, Удружење *Мањача*, Удружење *Гламочко коло* и Удружење Петровчана.

Посебан поздрав упућен је јермонаху оцу Теофилу, сада игуману манастира Прибојска бања, а некада намјесника манастира Глоговац.

Весеље је настављено до раних јутарњих часова, уз пјесму и игру, уз срдачне загрљаје и здравицу. **ДРАГАНА БОКУН**

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА МОМЧИЛА САКАНА

На завичајном дружењу представљена је и једна знаменита књига за Јањане *Мој завичај Шипово – Јањ*, аутора Момчила Сакана. Он је рекао да га посебно радује што су Јањани привржени завичају.

– Чувајте љубоморно удружење и везу са завичајем – мјесту гдје смо постали и одакле потичемо.

Потом је представио књигу за коју је рекао да садржи читљиву причу о људима из завичаја онако како их је он доживио у дјетињству.

– Настојао сам да опишем основне физичко-географске карактеристике завичаја, особине људи нашег поднебља, начин живота и привређивања, обичаје и жртве прошлог вијека. Ријеч је о предањима људи о једном времену и начину живота. Међутим, само оно што је записано има трајну вриједност.

Подаци о жртвама су приказани за цијелу општину, а у прилозима је публиковано казивање очевидаца и савременика стравичних злочина окупатора.

– Тако су, на примјер, у селу Греди (појата Луке Илића) запалили 83 лица, у Кичелевом Брду (стари турски чардак) — 76, у Подосојама (кошара Николе Миличића) — око 60, у Просјеку (Ћатина кошара) — 44, у Доњим Мујићима — око 40, у Јеркићима – 11, у Бабићима (појата Мирка Плавшића) — 7 лица итд. Жртве никада не смијемо заборавити. Нека опрости ко може, али заборавити не смијемо никада – рекао је Сакан.

ПОВОДОМ ОСНИВАЊА ГУСЛАРСКОГ ДРУШТВА У ГАЈДОБРИ УПРИЛИЧЕН СКУП ЉУБИТЕЉА ЕПСКЕ ПОЕЗИЈЕ

» Славко Алексић

» Лазар Комад

» Вељко Ђурановић

» Срђан Авдаловић

У част и славу војводе Луке Вукаловића

У ловачком дому у Гајдобри 20. фебруара 2020. године уприличено је гусларско вече.

Ово је била прва активност новоформираног Гусларског друштва *Војвода Лука Вукаловић* чији је предсједник Немања Ковач.

Скуп је свесрдно подржала Мјесна заједница Гајдобра на челу са Ристом Дангубићем.

ДР ЈОВО РАДОШ: 29. НОВЕМБАР – ПРАЗНИК СРПСКИХ ГУСЛАРА

Окупљене је у име домаћина поздравио један од легендарних Гајдобрана проф. др Јово Радош, иначе актуелни предсједник Савеза гуслара Србије.

– Овако су се наши стари окупљали око огњишта, на сијелима, славама и другим пригодама, и увијек су ту биле присутне гусле јаворове. О томе свједочи пјесник Алекса Шантић у својој можда најљепшој пјесми *Претразничко вече*. И ми који смо из Гајдобре памтимо да је готово свака кућа у селу имала гусле, да се ишло на сијела која су трајала до касних ноћних сати гдје се играло, пјевало, причале се приче, пјевала ганга и слушале гусле и онда је наступило једно вријеме гдје се чинило да су гуслама одбројани дани.

Гусле су све мање биле у употреби, а све више су повлачене у етнографске збирке и музеје старина. Међутим, на срећу гусле су спашавала гусларска друштва којих и данас има активних у Србији око 35, у Републици Српској 18 и у српској Црној Гори кровно друштво *Душаново царство* окупља 17 друштава. Постоје и два гусларска друштва у Канади, један у Чикагу – рекао је Радош.

Он је истакао да Срби славе као један од највећих празника 29. новембар 2018. године када је УНЕСКО на својој 13. сједници која је одржана на Маурицијусу уврстио пјевање уз гусле на Унескову листу нематеријалне културне баштине.

ОТАЦ АЛЕКСАНДАР: ГУСЛЕ ЋЕ БИТИ ТАМО ГДЈЕ ЗАСЛУЖУЈУ ОНДА КАД ПРИОНУ ЗА СРЦЕ СВАКОГ СРБИНА

Скуп је благословио мјесни свештеник Александар Брашанац.

– Нема смисла живота у неком новонасталом поретку у коме се Бог, црква, гусле, традиција и култура изостављају. Наша жива душа пулсира и тражи заједништво и саборност. Док гусле не устану, васкрсну и не приону за срце сваког човјека не можемо рећи да су оно што би требало да се подразумијева да јесу – поручио је отац Александар.

» Ристо Дангубић

» Свештеник Александар Брашанац

ДАНГУБИЋ: ЧУВАМО ТРАДИЦИЈУ СРПСКЕ ХЕРЦЕГОВИНЕ

Госте је поздравио Ристо Дангубић, предсједник МЗ Гајдобра описујући ово мјесто које је окренуто традицији и српској Херцеговини.

– Поносни смо што можемо да кажемо да у Гајдобри данас не ради само онај ко неће. У мјесту које има 2.500 становника, имамо 1.200 запослених са трендом да се тај број у будућности повећава – рекао је Дангубић, који је и као привредник покровитељ свих важнијих манифестација у Гајдобри.

ЛИНТА: ГУСЛЕ СУ, КАО И НАШ НАРОД, ПРЕД СТАЛНИМ ИСКУШЕЊИМА

Први пут као гост у Гајдобри боравио је Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону. Он се посебно на позиву захвалио проф. др Јову Радошу.

– У најтежим временима гусле су храбриле Србина да опстане, да не поклекне, да се не преда. Због тога су сви окупатори забрањивали гусле јер су уочавали који је њихов значај гусала за српски народ који је готово стално био пред искушењима и у тешкој борби за слободу. Ни данас нажалост ситуација није боља. Сви добро видимо како су и спољни и унутрашњи непријатељи се удружили против нашег народа. Али истовремено пратимо величанствену борбу српског народа у Црној Гори да сачува своје светиње. Та је борба тешка, али сам сигуран да ће српски народ да побједи у тој борби, јер је показао чврсту вјеру и јединство – рекао је Линта. Он је истакао да се задњих деценија жели прекројити историја по којој се српски народ представља као агресорски.

– Није довољно што ми знамо шта је права истина, ми морамо да се боримо да та истина буде препозната у међународним оквирима. И тамо постоје институције и угледни појединци, и медији који су спремни да чују и другу страну. Зато је важно да заједно наше двије српске државе упознају свијет и међународну заједницу, да тражимо савезнике, да кажемо да је српски народ '90-их година водио одбрамбени рат, да је нападнут и од стране усташког режима Фрање Туђмана, и од стране исламског режима Алије Изетбеговића, и од стране терориста предвођених ОВК и да у тој борби, нажалост, нисмо имали подршку. Не смијемо одустати од борбе за истину, али истовремено не смијемо одустати од борбе да стално јачамо српско културно и духовно јединство српскога народа. Морамо стално да афирмишемо српски језик, ћирилицу, да славимо нашу славу, да никад не заборавимо наше страдале сународнике, да његујемо културу сјећања на наше страдале Србе и у Првом свјетском рату и у Другом свјетском рату и '90-их година прошлога вијека, да поштујемо нашу СПЦ, да исповиједамо нашу православну вјеру – закључио је Линта.

У програму који је услиједио присутни су у позоришној тишини слушали вишеструког гусларског шампиона Вељка Ђурановића, актуелног првака Србије Срђана Авдаловића, као и сјајне мајсторе на струнама Пера Вујовића и Божидара Миљанића.

Домаће Гусларско друштво *Лука Вукаловић* репрезентовао је гуслар Лазар Комад.

Гусларска легенда професор Славко Алексић дао је посебан печат овој вечери.

Веома надахнут, осим сјајног наступа, на одушевљење присутних испричао је бројне анегдоте и народне приче.

Међу гостима су били предсједник Општине Бачка Паланка Бранислав Шушница са сарадницима, професор доктор емеритус Славко Гордић, потпредсједник Савеза гуслара Србије Слободан Бобан Драшковић, истакнути привредник и доброчинитељ Радиша Томашевић, Васо Крчмар, Миодраг Бјелица, Милош Мацут и многи други.

Овакав догађај није могао да прође без Анђе Г. Шушић која је прије неколико мјесеци, након петогодишњег, обимног и озбиљног, истраживачког рада и стварања, публиковала монографију *Гајдобра – наслеђе и савременост*.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ФОТО: МИЛЕ ШАПИЋ

ТРГ ХЕРЦЕГОВАЧКОМ КАРАЂОРЂУ

Утисак је да се нигдје као у Гајдобри толико не поштује лик и дјело Луке Вукаловића. Приликом прославе крсне славе Светог Петра и Павла 2015. године, на централном тргу у Гајдобри, откривен је импресиван споменик посвећен „херцеговачком Карађорђу", на чијем постољу су уклесани Шантићеви и Дучићеви стихови. Од тог дана и трг у Гајдобри носи име Луке Вукаловића.

На тргу који је тематски осмишљен, поред велелепне статуе је и фонтана која представља брод којим је Лука отишао у Руси у нади да ће се вратити међу своје Херцеговце и довршити борбу за слободу против отоманске немани. Вукаловић није дочекао херцеговачку побједу над Турцима, али никад није изашао из срца Херцеговаца. Споменик је рад гласовитог вајара Ђорђа Лазића Ћапше, а захваљујући Гајдобранима исте године идентичан споменик изливен је и постављен на Вукаловићевим родним Зупцима, а потом и у Требињу.

» ДОМАЋИН: Предсједник Савеза гуслара Србије проф. др Јово Радош поздравља госте

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ОСНИВАЧКА СКУПШТИНА КРАЈИШКЕ СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЈЕТНОСТИ

» Жељко Кукић, проф. др Мирко Томасовић, Драган Колунџија, мр Миле Дакић,Тања Андријић и проф. др академик – Велимир Ћеримовић

Проф. др Дејан Микавица на челу КСАНУ

Поред предсједника, на скупштини, одржаној 29. фебруара, у сали Општине Нови Београд, изабрани су и њени органи Предсједништво, Извршни и Надзорни одбор, Суд части, Кадровска комисија, три замјеника предсједника и генерални секретар. Донесена је одлука да Скупштина овлашћује Предсједништво да доврши конституисање свих потребних органа и остале неопходне радње, што би било верификовано на наредном засједању КСАНУ.

РАД НА УНАПРЕЂЕЊУ СРПСКЕ НАУКЕ

На почетку засједања, химну Србије *Боже правде*, извела је оперска дива сопран Тања Андријић, минутом ћутања одата је почаст свим жртвама које су своје животе положили на олтар Крајине, а скуп је, испред Српске православне цркве, благословио свештеник Дарко Кончаревић. Предсједавајући Жељко Кукић, предсједник Културне заједнице Крајине, предложио је радно предсједништво од шест чланова, које је акламацијом прихваћено и Скупштина је почела са радним дијелом усвајајући једногласно и дневни ред.

О разлозима конституисања Крајишке српске академије наука и умјетности, која својим саставом и функцијом треба да репрезентује достизање оних научних, стручних и умјетничких идеала којима је српски народ у својој историји вјековима тежио, уводно излагање поднио је проф. др Дејан Микавица са Филозофског факултета у Новом Саду.

– Наше данашње окупљање не може и не смије имати другог циља изузев да нама, дјеци овог стољећа, као и новим и наступајућим покољењима, која чекају искушења ако не већа него наша, а оно сигурно једнака по снази, укаже да ћемо, не будемо ли се сабирали у врхунским научним и културним резултатима, лако изгубити свој идентитет, своју вјеру и своје национално достојанство. Задатак који смо себи дали при оснивању Академије, уједно и наш императив, јесте неуморни рад на унапређивању и усавршавању српске науке, подстицање умјетничког изражавања и стварање снажног и инспиративног културног обрасца заснованог на принципима хуманости и спознавања добробити свеобухватног цивилизацијског напретка српског народа –истакао је професор Микавица, нагласивши да, иако је простор Српске Крајине стољећима уназад био трусно тло на којем су се укрштали мачеви свјетских и локалних завојевача, зачуђујући и охрабрујући податак је то што је управо оно изњедрило имена као што су Никола Тесла, Милутин Миланковић и други велики и значајни „умственици и духовници нашег народа".

БОРБА ЗА ИСТИНУ

Кукић је у наставку сједнице образложио пратеће документе и приједлог статута Скупштине наглашавајући да Академија није замишљена да буде опозиција било коме, већ напротив, да буде огранак Српској и Академији наука и умјетности Републике Српске (САНУ и АНУРС). Да заиста тако и мисле, можда најбоље говори и један члан Статута, у коме се, по ријечима Кукића, наводи да у случају било ког разлога престанка рада Академије све оно што у материјалном и нематеријалном смислу посједује КСАНУ оставља САНУ.

Прије него што су положили заклетву, академицима су се обратили потпредсједник АНУРС Васкрсија Јањић , предсједник Вукове задужбине др Миодраг Матицки, потпредсједник Равногорског покрета Милан Баришић, др Миленко Мацура, пожеливши успјешан рад КСАНУ и изабраним академицима.

На приједлог новоизабраног генералног секретара проф. др Мирка Томасовића одлучено је да слава КСАНУ буде Видовдан, а након тога су на Јеванђељу новоизабрани академици положили заклетву.

Присутнима се обратио академик Јован Деретић.

– Дошао сам да бих помогао да се нешто конкретно и позитивно уради за наш напаћени народ. Није ми стало ни до каквих титула, два пута сам биран за академика, већ је моја жеља и циљ да се борим за одбрану истине о српском народу – рекао је, у својој бесједи, академик Деретић.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су ЖПГ *Извор* – КЗК, пјесник Гојко Шашић, МПГ *Славонија у срцу*, здравичар Драгиша Симић и солиста на тамбурици Радомир Веиновић.

ЖЕЉКО ЋЕКИЋ

РИЈЕЧ ПРЕДСЈЕДНИКА

Проф. др Дејан Микавица је навео да је циљ оснивања КСАНУ искључиво промоција знања и идеја.
– Наша је мисија да пратимо, подржимо и верификујемо рад блиставих умова. Наш је задатак да се, путем издавања монографских публикација, зборника научних радова, те организовањем изложби, промоција књига, концерата, представа итд. дјело српских одличника трајно утисне у наше доба, али и у наступајуће године, деценије, па и вјекове. Стога, са огромном љубављу и пожртвовањем, приступамо организацији оснивачке скупштине Крајишке српске академије наука и умјетности, увјерени у њен огромни значај, у њену свеопшту мисију, у њене узвишене идеале – истакао је новоизабрани предсједник КСАНУ.

КО ЧИНИ КСАНУ

За предсједника Скупштине и Предсједништва КСАНУ изабран је проф. др Дејан Микавица.
Његови замјеници су проф. др академик – Велимир Ћеримовић, проф. др Саша Граворац и Жељко М. Кукић
Генерални секретар КСАНУ је проф. др Мирко Томасовић.
Поред њих Предсједништво још чине проф. др Мирко Томасовић, проф. др Душан Бањац, проф. др Милош Ковачевић и проф. др Сања Ранковић.
Предсједник ИО је Жељко М. Кукић, а још га чине чланови Душан Вјештица, Дарко Кончаревић, Милан Баришић, Боривој Рашуо, Ратко Личина, мр Душан Ећимовић, др Драган Васиљевић, Дамир Ковачевић и Милорад Буха.
Предсједник Надзорног одбора је Миле Дакић, а Суда части Драган Колунџија. Предсједник Комисије за пријем у КСАНУ је проф. др Станислав Глумац.
КСАНУ се састоји од Одјељења за српски језик, књижевност и писмо, Одјељења историјских наука, Одјељења за фолклористику и етномузикологију, Одјељења за умјетност и спорт, Одјељења друштвених наука, Одјељења природних наука, Одјељења за духовна и вјерска питања, Одјељења техничких наука, Одјељења за сарадњу са државним институцијама и помоћ Србима у Крајини и региону и Одјељења војних наука и прогностике.

» Новоизабрани академици полажу заклетву

ЖИВОТНА ПРИЧА ГАЈА РАДМИЛОВИЋА

Посљедњи гуслар из Жегара

„Ја сам Гајо Радмиловић из села Жегара, посљедњи гуслар из свог краја. То ми је садашња титула." Тим ријечима описује себе један од млађих људи жегарског краја који, заједно са својом породицом, настоји да наставља традицију и да живи некадашњим животом својих предака.

Иако већ читаву деценију живи у селу Рашковић надомак Книна, Гајо Радмиловић свакодневно је у мислима са својим родним крајем. Кроз пјесму, игре, обичаје, здравице, народне гусле и ношњу својих предака, оживљава оно што је, за многе, временом пало у заборав. Животни пут и љубав довели су га у Рашковић, због жене и њеног посла одлучио се на живот ван Жегара. Ту је стекао породицу, добио двије ћеркице и сада, како каже, има с ким да настави оно што је сам започео.

– Садашњу супругу упознао сам на сајму, за Преображење, баш као што се то раније радило, када су се момци и цуре сретали и обећавали једни другима на сајмовима. Једно вријеме смо се забављали и одмах одлучили да се узмемо. Ја сам до тада живио скромно, у својој кући и на имању које имам у Жегару. Тешко је било вријеме, радило се мало, дневнице мале, а она је овдје већ имала посао. Тако смо одлучили да дођемо у овај крај и оснујемо породицу – присјећа се Гајо једне од важнијих одлука у досадашњем животу.

Баш као и женидба, све остало везивало се за обичаје и традицију некадашњих времена. Наставио је одлазити на сајмове, пјевао, држао здравице, гуслио када му се за то укаже прилика. Оно што воли постало му је начин живота.

Након што је добио насљеднице, добио је и појачање, имао је са ким употпунити сваки свој наступ међу људима који су га све чешће звали. Упознао их је са својим Жегаром, Стојаном Јанковићем и сви оним са чим се свакодневно поноси.

Иако је то, како каже, многима необично или чудно, он са мишљењима других нема проблем, поштује туђе, а воли и чува своје. Но, ипак су бројнији они који га разумију и подржавају његове изборе. Баш због њих и своје дјеце, недавно је са пријатељем и побратимом Златком Пераком, Хрватом из Лађевца надомак Скрадина, регистровао КУД *Досиħеј Обрадовић* кроз који желе да дјецу и одрасле подучавају традиционалним вриједностима и некадашњим обичајима.

– Првенствено смо то замислили као радионицу за дјецу, али наравно да су добродошли и одрасли који то желе, гдје учимо те старинске напјеве из Буковице, здравице, обичаје. Све чешће нас људи зову на наступе и заиста се трудимо да им ово што радимо приближимо, да упознају све то нематеријално благо које имамо. Недавно смо учествовали на Међународном дјечјем фестивалу у Шибенику, били смо на овогодишњем Сијелу Тромеђе, затим свим јубилејима који су прослављени у нашој Епархији, крајем мјесеца идемо за Београд, а могли би и даље само да је финансија више. Све се ово ради искључиво из љубави, а како људи раде и имају неке друге обавезе, није увијек лако организовати ни наступ ни путовање – искрено ће Гајо.

За њега гусле нису само инструмент већ начин живота.

– За гусле знам од када знам за себе, а биле су дио мог живота и прије него сам тога био свјестан. Од кума сам их, као дар, добио одмах по рођењу. Са дједом сам учио гуслати, затим са старим кумовима. Као дијете сам ишао на прела и села, слушао и учио од старијих. Тако сам наслиједио ту оставштину својих предака. Жегарчани су били познати и гуслари и јунаци – присјећа се Гајо, истичући како то није увијек ни лако, узевши у обзир глобално наметање истих вриједности гдје многи губе своју посебност.

Гусле нису само комад дрвета ни само инструмент, већ и средство путем којег се преносила историја, живот, битке и јунаци, све оно што човјек није увијек био у стању да запише, а о чему би Гајо сатима причати могао.

– Да никада не будемо оно што нисмо, већ да се истински вратимо правим вриједностима које су нас одржале. Да сачувамо од заборава мог Жегарчанина Стојана Јанковића чија је кућа у Жегару, а коме смо мој пријатељ Злајо и ја недавно поставили и спомен плочу.

Иако је мало таквих, који истински живе оно што воле, што приповиједају и другима преносе, увијек је лијепо знати да има још неки Гајо, код Книна или у Жегару сасвим је свеједно, који ће наставити да чува од заборава све оно што је дубоко укоријењено у богатој традицији једног народа, српског, далматинског, изворног буковачког.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИ.ХР

КОРЕНИ ДЕЛУЈУ И У ШВАЈЦАРСКОЈ

Представници Удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* боравили су почетком фебруара у Швајцарској гдје су присуствовали свечаности обиљежавања Дана Републике Српске.

Обиљежавање Дана Републике Српске почело је ломљењем славског колача у Храму Свете Тројице у Цириху, а прослави у Дитикону присуствовао је епископ аустријско-швајцарски Господин Андреј. У пригодној бесједи протејерејБранимир Петковић, старјешина храма захвалио је гостима на присуству и честитао свим грађанима у матици и дијаспори Дан Републике Српске. Гости из Републике Српске и Републике Србије заједно са организаторима посјетили су и Храм Успења Пресвете Богородице у Швамендингену који је дио Цириха. У име Владе Републике Српске свечаности је присуствовао предсједник Народне скупштине Републике Српске Недељко Чубриловић који је истакао да је Република Српска гарант културног, просветног, националног и сваког другог опстанка Срба. Прослави Дана Републике Српске присуствовали су амбасадор БиХ у Швајцарској Боро Бронза, амбасадор Србије у Швајцарској Горан Брадић, државни секретар министра за екологију Владе Србије Бранимир Блажић и други званичници из локалних заједница Србије и Републике Српске као и велики број припадника дијаспоре.

У оквиру обиљежавања Дана Републике Српске, у Цириху је одржан округли сто на тему *Сарадња матице и дијаспоре* на којем су представници Републике Српске и Републике Србије разговарали са члановима завичајних удружења о могућности чвршће сарадње, заједничких пројеката и институционализације представника дијаспоре у органима власти у отаџбини. На састанку је постигнута сагласност о потреби укључивања представника заједнице у дијаспори у систем одлучивања о Републици Србији и Републици Српској. За ту иницијативу добијена је сагласност од дипломатских представника матице у Швајцарској. На састанку је донијета одлука о ширењу мреже Удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* који ће од сада дјеловати и у Швајцарској. За предсједника *Корена* у Цириху изабран је Чедо Паповић.

– Искористили смо прилику да формирамо Иницијативни одбор Удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* јер сигурно овакав скуп буди осјећај одговорности и мислимо да односи и сарадња између матице и дијаспоре морају да буду на вишем и квалитетнијем нивоу, истакао је предсједник Иницијативног одбора *Корени* Милан Гутић.

Закључак округлог стола је да је унапређење односа матичне државе са српском заједницом у дијаспори и региону један од највећих државних и националних интереса. У том циљу ове године ће бити организован свесрпски сабор који би требало да резултира конкретним помацима.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

Фудбалски клуб из Цириха једини у Европи носи име *Република Српска*

У оквиру обиљежавања Дана Републике Српске у Швајцарској, одржан је други турнир у малом фудбалу за млађе категорије. Прво мјесто на турниру у конкуренцији такмичара узраста 12 и 13 година освојила је екипа *Република Српска*.

Предсједник ФК *Република Српска* Саво Митровић, родом из Прибоја код Лопара, нагласио је да је годинама постојала идеја да се оснује клуб који ће носити име Република Српска. Ове године тај клуб обиљежава 20 година постојања.

– Група ентузијаста жарко је жељела да клуб носи назив *Република Српска* и успјели смо. Идеја је реализована 2000. године на задовољство свих нас који живимо и радимо у Швајцарској – истакао је Митровић.

У оквиру клуба постоји осам екипа, а прва екипа се такмичи у трећој Швајцарској лиги. На самом почетку имали су једну екипу, а сада имају сениоре, ветеране и четири јуниорске екипе. Фудбалска школа овог клуба броји 25 дјечака и дјевојчица узраста од 7 до 13 година. Овогодишњи турнир је био други по реду, а постоји жеља да одржавање турнира пређе у традицију.

Сретењски сабор Далматинаца на 3. Великом прелу Врличке Крајине

На велики државни и вјерски празник Сретење Господње, трећу годину заредом окупили су се Врличани жељни да виде позната лица и „прозборе коју", као и да се, уз препознатљиви културно-умјетнички програм, што више приближе завичају. С обзиром да је владало велико интересовање, организатори скупа су се одлучили да изнајме салу на Лединама (општина Сурчин) капацитета преко 700 мјеста. С тим у вези, овогодишње сабрање Далматинаца потеклих поред горњег тока ријеке Цетине, добило је назив – 3. Велико прело Врличке крајине.

МИЛАНОВЕ ДИПЛЕ ПОДСЈЕТИЛЕ НА ЗАВИЧАЈ

Из поштовања, што је више деценија широм свијета са успјехом представљао Врличку Крајину, прву музичку нумеру уочи почетка Прела, извео је легендарни диплар Милан Рнић – Мијовић, родом из Отишића. Иако се налази у поодмаклим годинама (86), смогао је снаге да се, уз помоћ кћерке Наде, појави у сали и на традиционалном, пастирском, музичком инструменту – диплама – покаже своје умијеће.

Слиједе препознатљиве слике завичаја из краћег филмског записа које су неколико минута заокупиле пажњу присутних.

Скуп је званично отворио један од организатора Прела – Драган Петковић родом из Маовица, захвалио се присутнима што се на Сретење срећу у овако импозантном броју, пожелио им пријатно вече, уз жељу да дружење Врличана прерасте у традицију.

Ради његовања колективне културе сјећања, свим страдалим земљацима у Другом свјетском рату, затим у рату од 1991, умрлим у избјеглиштву, као и свим упокојеним прецима, одата је почаст минутом ћутања.

Са више пјесама завичајног карактера, програм је отворила женска пјевачка група *Цетина*, појачана са Драганом Томић. Иначе, Драгана је маовичко-отишићког порријекла и од ње се тек очекује велики допринос у чувању обичаја и традиције Врличке Крајине.

Потом је микрофон уступљен самоуком, најбољем гуслару кога имамо – Дејану Баришићу, родом из Цетине. Он је уз гудало отпјевао пјесму *Под стољетним маслинама* и тиме нас у мислима вратио прађедовским огњиштима.

У наставку програма, прилику да искаже дјелић свог богатог музичког репертоара добио је Милан Вашалић. Квалитет његовог умјетничког свирања на гајдама и диплама резултирао је са великим бројем признања у земљи и иностранству, чиме је стекао свјетску славу.

Ред је дошао на пјесникињу Босиљку Перић Батак која потиче из засеока Читлук у Цивљанима. Она је типични представник генерације на чија је плећа, од раног дјетињства натоварен огроман терет, пошто је најстарије од шесторо женске дјеце и по том основу је помагала мајци у подизању млађих сестара. Склоност ка стиховима уочили су просвјетни радници током њеног школовања, а Боса је то касније и потврдила. Поетски зенит достиже послије акције *Олуја* кроз пјесме родољубивог и духовног карактера. Из тог опуса припремила је четири самосталне збирке поезије, а њене пјесничка остварења су присутна у стручним часописима и антологијама. Живи и ствара у Батајници – далматинском епицентру у Србији, а присутнима је прочитала нову пјесму *Радујте се*.

Као и прошле године, тако су и у сали на Лединама, Врличко прело уљепшали млади, наочити Личани из групе *Плитвице*. Избором пјесме *Ој, Цетино моја плава ријеко* код присутних су погодили танана врличка осјећања.

ПОЗДРАВ ИЗ АМЕРИКЕ

У име више десетина хиљада Врличана расутих по свијету, поздрав прелцијама је, из Сједињених Америчких Држава, упутила пјесникиња Сандра Ратић Зечевић, родом из Отишића. Прво је честитала велики празник Сретење Господње, а затим је подсјетила присутне земљаке на раскошну љепоту врличког крајолика, планина Динаре и Свилаје, ријеке Цетине, као и православних светиња – манастира Драговића, Цркве Св. Спаса, Св. Николе, Св. Арханђела Михаила и Свете Недјеље. Позвала се на дио рецензије оца Живојина из своје најновије пјесмарице који се односи на ријечи Светог владике Николаја: „Видиш, овај свијет је суд пун хране, а српски народ је његова со. Бог је расуо Србе по цијелом свијету да дају укус тој храни." Послије наведеног комплимента цјелокупном српском роду, истакла је да, иако смо одвојени од завичаја, морамо да преузмемо одговорност и улогу чувара – кустоса наших огњишта и села, а у том послу најважније је да родну груду сачувамо од заборава и да то оставимо у аманет новом покољењу. Поздрав земљацима је зачинила са пјесмом *Жеља сунцу* коју је прочитао водитељ програма Дејан Рнић.

ГУДАЛО ЈЕ ВЈЕРУ ОЧУВАЛО

Осим Личана, изузетан допринос далматинској атмосфери дао је и представник Буковице – млађани гуслар Петар Манојловић, родом из Ивошеваца. Природно надареним и у стручној школи избрушеним гласом, представио се пјесмом *Нема пјесме ко некада*, те задобио велику наклоност публике, уз општу оцјену да је пред њим „свијетла гусларска будућност".

Ред гусларски, па опет ред пјеснички преузима Сава Гајић Ивић, која је комплетна Врличанка, пошто је по оцу Божи Гајићу из Отишића (са десне стране ријеке Цетине и испод планине Свилаје), а по мајци Милици – дев. Стричевић (са лијеве стране ријеке Цетине из Коњана, подно Динаре). Потомак је међуратних, врличких колониста бачених на мочварне недођије Прилепског поља. У потрази за бољим животом, са мужем и 3 кћерке преселила се из равног Баната у планинама обдарену Швајцарску. Огромне рељефне разлике између, Панонске низије на једној и планинског вијенца Алпа на другој страни, нису негативно утицале на њено педесетогишње поетско стваралаштво. Напротив, што је даље од отаџбине, код ње је израженији родољубиви набој прожет православљем, што најрјечитије свједочи њен долазак из Швајцарске на Врличко прело и представљање пјесме *Тамо гдје је Книн, тамо гдје је Врлика*.

VRLICKAKRAJINA.ORG

» Баја Мали Книнџа одушевио публику

ВИШЕ ОД 500 ГОСТИЈУ НА 13. ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ВЕЧЕРИ ЗМИЈАЊАЦА У КАЋУ

» Свештеник Илија Проле

» Милош Пантелић, Душко Ћутило, Ђорђе Пантелић, Милош Вучевић, Недељко Чубриловић, Драгослав Вуковић, Миодраг Линта и Милован Амиџић

ДОСТОЈНИ ПОТОМЦИ ВЕЛИКОГ КОЧИЋА

Више од 500 гостију окупило се на вечери Змијањаца и њихових пријатеља 22. фебруара у ресторану Оморика у Кићу.

Била је то нова прилика да се окупе стари пријатељи, комшије, рођаци, а уједно прилика и за склапање нових познанстава.

Отац Илија Проле је молитвом благословио ово вече.

– Ми се овдје сабирамо да сачувамо завичај од заборава, да видимо кумове, пријатеље, и да не дозволимо да прашина заборава падне на нашу савијест и наше душе.

Ђорђе Пантелић, предсједник ЗУ Змијање поздравио је госте и свима пожелио угодан боравак.

Зимјање је поздравио Недељко Чубриловић предсједник Народне скупштине РС. Он је навео да је у Републици Српској још као у вријеме Петра Кочића, па се не зна је ли земља царска или спахијска.

– Сигуран сам да ће ова генерација Срба знати да се избори, да се више никада не деси да имамо све своје, а да не знамо чија је земља. Република Српска сада има и несебичну помоћ Србије, а вјерујем да су томе допринијели и предсједник Вучић и предсједник Додик – рекао је Чубриловић и додао да увијек са задовољством долази у Кић гдје сретне драге људе.

Чубриловић је позвао на слогу и јединство, с вјером да ће Република Српска и Србија остати заувијек заједно, а поготово Змијањци.

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић није крио задовољство што је на Вечери Змијањаца и што је Нови Сад као нови дом многих прекодринских Срба, постао само богатији.

– Ви сте својим трудом и радом, као и ваши очеви, синови и ћерке учинили да Нови Сад постане већи, богатији и снажнији град. Забрањују ћирилицу, српску цркву нападају, хоће да избришу готово свуда наше име и презиме, нема мјеста гдје нисмо угрожени иако никада нисмо водили мирнију политику као сада. Данас немамо права да се дијелимо око кључних питања, због наше дјеце и унука – рекао је Вучевић и поручио Змијањцима да буду достојни потомци великог Кочића, Змијања и чувари традиције.

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону скупштине Србије поздравио је Змијањце као њихов пријатељ, гдје се како је и сам рекао осјећа као међу најрођенијима.

– Наш народ се често налазио пред великим искушењима, борио се за опстанак. Морамо да јачамо духовно јединство српског народа, да чувамо своје писмо – ћирилицу и славимо славу. Немојте никада заборавити наше страдале сународнике из Првог свјетског рата, непојмљиви геноцид за вријеме Независне Државе Хрватске, трагичне догађаје и етничка чишћења деведесетих година – рекао је Линта.

Линта је додао да се морамо још јаче и снажније борити у међународним оквирима за истину шта се стварно дешавало деведесетих година прошлог вијека. Ипак, од свега најважније је да се међусобно уважавамо, помажемо једни другима, опраштамо и на тај начин ћемо бити достојни наших дједова и прадједова.

Душко Ћутило директор Фонда за помоћ избјеглим и расељеним лицима је нагласио колико су завичајна удружења важна јер представљају мост између свих наших завичаја.

– Покрајински фонд је са Завичајним удружењем Змијање имао одличну сарадњу, увијек ћемо бити ваша сигурна подршка. Очекујем да наш сљедећи сусрет буде на Кочићевом Змијању и зато је важно да ова друштва постоје.

У културном дијелу програма наступили су гуслари Жељко Хајдер и Витомир Вулин, КУД Младен Стојановић из Бачког Јарка.

Пјесник из Трамошње Миле Јовишић је у својим пјесмама пренио своју љубав према селу, једну пјесму је посветио свештенику свих Змијањаца Илији Проле.

Пјесник Ђорђо Курица прије читања својих стихова упутио је присутнима поздраве у име ЗУ Срба поријеклом из Босне и Херцеговине *Петар Кочић* из Апатина које траје већ 20 година.

На вечери Змијањаца се могла и купити књига професора Здравка Малбаше *Први српски кодекс дипломатикус*.

Послије уводног дијела програма, настављено је весеље и музика. Стихови о завичају су се низали, могли су се видјети срдачни поздрави и загрљаји. Дружење пријатеља, рођака, земљака је трајало до раних јутарњих часова.

Ово дружење су увеличали и други званични гости као и побратими Јањани.

А многи су отишли и богатији кући за освојену награду на томболи.

ДРАГАНА БОКУН

ПО ПРВИ ПУТ ОРГАНИЗОВАНА ГРАДСКА ТУРИСТИЧКА ТУРА „12 ЗНАМЕНИТИХ ХЕРЦЕГОВАЦА У БЕОГРАДУ“

ЖИВО СВЈЕДОЧАНСТВО О ДОБРОЧИНСТВУ ЛУКЕ ЋЕЛОВИЋА ТРЕБИЊЦА

У Београду је по први пут организована градска туристичка тура „12 знаменитих Херцеговаца у Београду“, уприличена као поклон Београђанима од Удружења туристичких водича Србије, а поводом Свјетског Дана туристичких водича. Имао сам част да отворим – прву стазу Херцеговаца у Београду – и као Херцеговац и као аутор ове туристичке путање.

Како су дошли у Београд, гдје су и како живјели, на којим мјестима вољели боравити, како им је престони Београд пружао велике прилике и како су му се они захвално одужили. Лука Ћеловић Требињац је до данас највећи добротвор првог српског универзитета, први је уредио градски парк у Београду и први у њему засадио украсне руже. Др Нико Миљанић је оснивач Медицинског факултета у Београду и први предавач анатомије на Београдском универзитету, први је установио и болницу за сиромашне и немоћне у славу Светог Василија Острошког, први покренуо и надгледао градњу споменика захвалности Француској и њеном народу, а за указану љубав и окриље српској сирочади и ђацима током Великог рата.

Архимандрит Нићифор Дучић први је написао историју Српске православне цркве, основао Српску читаоницу у Паризу и постао велики задужбинар Српске академије наука и београдске богословије. Алекса Шантић је написао прву званично изабрану химну Србије, а Јован Дучић је Краљевини Југославији поклонио велелепну вилу у Будимпешти у којој и данас службује српска амбасада. Мустафа Голубић је примио највиша српска знамења за храброст и пожртвовање, а у Београду је задњи пут погледао небо… И тако редом, цијела једна Херцеговина кроз Београд.

» Горан Лучић са туристима испред бисте Јована Дучића на Калемегдану

Иначе, ово је била само једна од неколико тематских градских тура које су организоване од туристичких водича из Београда. Грађани су могли да крену и у разгледање Земуна, Врачарског платоа, да истраже историју и занимљивости Новог гробља – као музеја на отвореном, те Ђерам пијаце и Нушићевог Београда.

Стаза Херцеговаца завршена је код споменика Алексе Шантића на Калемегдану, а једна заједничка фотографија направљена је за успомену на овај дан.

Потом је услиједила и награда за мене. Пришла ми је једна ликом и ставом племенита Београђанка и пожељела да ми нешто исприча.

– Знате, не знам колико можете бити свјесни величине и доброчинства Луке Ћеловића Требињца, али ево ако може нека Вам послужи и моје породично предање. Ја сам Ангелина Ђокић, дипломирани технолог и магистар хемије, живим у Београду. Још у вријеме Краљевине Србије мој дјед Милош Николић уписао се на студије фармације у Загребу. Но, негдје средином студија, породица је запала у проблеме и он је остао без потребног новца. Морао је напустити студије и вратити се у Београд. Почео је да ради како би породица преживјела. Било му је много тешко као и цијелој његовој породици, јер имао је силну жељу за образовањем. Један од тих његових нежељених послова био је и да наплаћује возне карте у београдском превозу. И како то већ живот уреди, неком приликом срео је Луку Ћеловића Требињца, а кога није познавао.

Видјевши необично племенитог младића да цјепка возне карте, Лука се заинтересовао за њега. Ко је, одакле је, чији је?! Када је сазнао за случај да је морао напустити студије фармације у Загребу, позвао је мога дједа на разговор. Понудио му је новац за довршетак студија, са условом да студије фармације мора привести крају, а дуг вратити тако што ће када постане новчано стабилан финансирати школовање неког даровитог српског студента који нема новца. Дјед је испунио Лукин завјет, дипломирао је фармацију у Загребу, вратио се у Србију и у Прокупљу отворио апотеку. Испунио је и други дио завјета, платио је школовање једном сиромашном српском студенту. Ето, колико је био велики Лука Ћеловић Требињац. Он је за мене први знаменити Херцеговац и дошла сам најприје због њега. Хвала Вам што сте га поменули.

ГОРАН ЛУЧИЋ

СВЕЧАНОСТ У БУСИЈАМА

40 година свештеничке службе проте Миле Јокића

Свечано и литургијско обиљежавање четири деценије свештеничке службе протојереја-ставрофора Миле Јокића, архијерејског намјесника старопазовачког одржано је 1. марта у Бусијама. Литургија је одржана у порти Храма Светих Кирила и Методија у којој је сада прота Миле старјешина. Литургију је служио епископ сремски Василије са више свештенослужитеља, а затим је одржан свечани ручак у парохијском дому Храма у Бусијама.

ЧЕСТИТКА ВЛАДИКА ВАСИЛИЈА

Прослави овог јубилеја присуствовали су бројно свештенство, часни оци и ђакони и други званичници, пријатељи и породица проте Миле, а први се у свом обраћању осврнуо на његов рад и дјело преосвећени владика Василије, који је проту Милу затекао својим доласком у Епархију сремску из далеке Аустралије, 1986. године.

– Честитам нашем проти 40 година службовања својој светој цркви. Колико је само одслужио литургија за ових 40 година, колико је исповједи вјерника, колико је причестио и здравих и болесних људи, колико је Богу молитви упутио за добробит нашег народа… Данас имамо ту част да се окупимо овдје и захвалимо Господу што је ово чељаде упутио ка нама. На многаја љета –поручио је владика Василије.

Домаћин, прота Миле Јокић изразио је велико задовољство што је велики број пријатеља на овај свечани дан са њим.

– Неки су ми рекли, зашто толико људи зовем, па нису ми сви можда пријатељи. Ја сам одговорио, можда нису, али ја јесам свима пријатељ и полазим од свога срца. Да сам сваке године по пет људи упознао, овдје би било бар 200 људи. Данас не могу много рећи, јер су помијешане емоције. Почевши од Старе Пазове, Јакова, Њемачке… гдје сам све службовао, имало би се много шта рећи, али данас овдје у Бусијама гдје служим и из овог мјеста поручио бих нашем народу „Све за Христа, Христа ни за шта. Без Бога нисмо ништа". Настављам даље у својој служби, са истом љубављу и снагом. Љубав је и мотив данашњег сабрања. Све радости дијелим са Господом и са пријатељима, а све муке само дајем Господу у руке – закључио је прота Миле.

ПОСВЕЋЕНИ НЕИМАР

О посвећености свештеничком позиву проте Миле Јокића приређена је презентација са изабраним фотографијама, док је излагање о животу и дјелу слављеника припремио вјероучитељ Стефан Гавровски.

– Протојереј-ставрофор Миле Јокић, рођен је 5. октобра 1957. године, у Блатници (општина Теслић, Босна и Херцеговина). Основну школу завршио је у родном мјесту, а Богословију Светог Арсенија Сремца у Сремским Карловцима. У току школовања у Богословији, прота Миле показао је склоност и љубав према књизи и науци Господњој. Остао је привржен књизи, као свом добром пријатељу, и читању и писању. Његова библиотека садржи више хиљада наслова, исто толико часописа. Врло брзо настају његови литерарни радови и било их је доста. По завршетку школовања у Богословији, прота Миле уписује студије на Православном богословском факултету у Београду. Службеник патријаршијског управног одбора био је у периоду од 1978. до 1980. године. Администратор Епархије сремске, епископ бачки Никанор (Иличић), рукоположио га је у чинове ђакона, у Инђији, 2. марта, и презвитера, у Младенову код Карађорђева, 9. марта 1980. године. Служио је у парохијама у Старој Пазови у периоду од 1980. до 1987. године, у Јакову од 1987. до 1995. године и Бремену, у Епархији средњоевропској од 1995. до 1996. године. На парохију при Храму Свете Тројице у Новој Пазови долази 1. јула 1996. године. За старјешину Храма Преподобне мајке Параскеве постављен је 1. јула 2007. године, док су му дужности Архијерејског намјесника старопазовачког повјерене од 1. фебруара 2009. године. Епископ сремски Василије одликовао га је правом ношења црвеног појаса, у Старој Пазови 1987, протонамјесничким и протојерејским чином у Јакову 1988, и Новој Пазови 2004. године, као и правом ношења напрсног крста, на Цвијети 2014. године, у Храму Преподобне мајке Параскеве, у Новој Пазови. 20 година обављао је дужност црквеносудског тужиоца Епархије сремске. На дан празника Преподобне мајке Параскеве, 27. октобра 2018. године прота Миле прелази на парохију у Бусије. Протиним доласком у Бусије завршена је материјална, али са својим сабратом протом Мићом Ристићем наставља рад на духовној обнови. Основан је Црквени хор Свети Јован Златоусти, којим руководи Тамара Пајдић, професор музике. Прота Миле основао је и дјечји црквени хор *Анђелчићи*. Сваке недјеље, у црквеној сали организују час вјерске наставе при храму, као и дјечјег црквеног хора. Прота Миле старао се о изградњи храмова. Његово неимарство и труд на обнављању светиња започело је још у Јакову. Његовим залагањем изграђен је Светосавски дом у порти Цркве Свете Петке у Новој Пазови. Ожењен је Видом, рођеном Спасојевић, са којом има кћер Божидарку, која му је родила унуку Сару – прочитао је вјероучитељ Гавровски упознајући присутне о детаљима из живота проте Миле, а колико је прота Цркву волио, цркви служио и неуморно служи и даље, говори једна порука на коју је Гавровски у закључку подсјетио: „Много пута прота нас подсјећа да уколико нам Црква није мајка, не може нам ни Бог бити отац".

Један од његових пријатеља и колега са студија, протојереј ставрофор Гојко Терзић који се са протом Милом познаје од 1973. године говорио је за *Српско коло* о свом брату, како каже по Христу, по школи и по хљебу.

– Тешко је говорити о њему. Осим што је добар човјек и велики шаљивџија, он је првенствено скроман. Ми смо пет година на Богословији дијелили и добро и зло, он нас је и лијечио… Он је прави примјер хришћанског човјека, посебно свештеника, оног човјека каквог је Христос у Јеванђељу насликао, са свим својим врлинама и манама. Прота Миле се труди да достигне то савршенство, коме сви треба да тежимо, јер ријечи Светог Писма и кажу: „Будите савршени као што је отац ваш небески савршен".

НАСТУПИО И ЦРКВЕНИ ХОР

У богатом културно- умјетничком програму свечаности учестововали су црквени хор *Свети Јован Златоусти* при Храму Светих Кирила и Методија у Бусијама, којим руководи проф. музике Тамара Пајдић, пошалице из народа о свештенику говорио је Милан Мићо Дудић, затим своје казивање о проти Милу говорила је чланица хора Радмила Лазаревић, рецитовала је Нађа Љубић, док је Појачка група *Стара Србија* коју сачињавају свештеници Драган Зорица и Слободан Вујасиновић, Миодраг Миша Близанац, професор Јован Катић и Марко Башица отпјевала пјесму посвећену борби у очувању светиња коју српски народ у Црној Гори води.

Правом народном пјесмом госте су забављали легендарни Миланче Радосављевић и Јасна Кочијашевић.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ПРЕПОРУКА ЗА КУЋНУ БИБЛИОТЕКУ

ИЗ ШТАМПЕ ЈЕ ИЗАШЛА КЊИГА „БАШТИНА КРАЈИШКИХ СРБА"

У издању Завичајног удружења *Сава Мркаљ* из Новог Сада из штампе је изашла књига *Баштина крајишких Срба*. Књига има 240 страна, тврде корице, штампана је на квалитетном бијелом папиру и обогаћена фотографијама у боји.

Овом књигом настојали смо да кроз историјски оквир широј јавности представимо и приближимо материјалну и нематеријалну културну баштину крајишких Срба. Намјера нам је била да сва сазнања о српској култури на подручју Хрватске од 16. вијека до данас учинимо доступнима, да се лако може препознати и издвојити све што је било вриједно у нашој баштини. Вјерујемо да ћемо овом књигом унаприједити знања и развити свијест о значају његовања и чувања културне баштине крајишких Срба, али и Срба на свим другим просторима – рекла је поводом изласка књиге предсједница Завичајног удружења "Сава Мркаљ" Зорица Влајинић.

„Завичајно удружење Сава Мркаљ се овом књигом укључује у токове који су од посебног националног и научног значаја. Након егзодуса 1991. и 1995. године и данас, 28 година касније, сасвим је јасно да је један дио српског народа заувијек напустио просторе од Дубровника преко Книна, Карловца до Пакраца и Вуковара. Ти простори су испражњени, а тенденција је и да ћемо у будућности након свега имати врло мало становника у тим крајевима.

Након свега остаје нам историја, културни артефакти, књижевна и сакрална баштина, али и етномузиколошки записи и језик, који је најугроженији, јер припадници ових говора биолошки изумиру. Због свега, неопходно је указивати и проучавати историју овог „закрајињеног" народа, његову специфичну културу која је увијек била на границама или ободима и држава, царстава, али и научних интересовања.

Завичајно удружење Сава Мркаљ је зборником радова Баштина крајишких Срба дало значајан прилог том времену и народу којему је остао само још дио сјећања на простору сасвим отуђеном, опустошеном физички, али још увијек натопљеном гласовима његових становника и дјелима која нас обавезују на културу сјећања и памћења.

У низу претходних научних студија ова књига би могла да буде нека врста обавезне кућне библиотеке сваког припадника српског народа из Крајине, али и читалаца који су изузетно заинтересовани за свеукупну историју и културну баштину српског народа расуту по регијама и подручјима која више нису станишта на којима живе Срби" – истакла је у рецензији књиге др Светлана Шеатовић, виши научни сарадник на Институту за књижевност и умјетност у Београду.

Заинтересовани за куповину књиге могу да се јаве преко контакта на сајту удружења www.zusavamrkalj.com или на број телефона 064 297 3929.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

ЕМИНЕНТНА ИМЕНА МЕЂУ АУТОРИМА

Аутори стручних текстова и области:
ИСТОРИЈА – др Софија Божић, виши научни сарадник Института за новију историју Србије.
КЊИЖЕВНОСТ – проф. емеритус др Душан Иванић, књижевни теоретичар.
ЈЕЗИК – академик Павле Ивић, био је српски филолог, лингвиста и члан САНУ.
ФОЛКЛОР – др Славица Гароња, српска књижевница и професор универзитета.
ТРАДИЦИОНАЛНО ПЈЕВАЊЕ – др Сања Ранковић, етномузиколог.
САКРАЛНА БАШТИНА – др Љиљана Стошић, саветник Балканолошког института САНУ.

БОРЦИ ИМАЛИ КЉУЧНУ УЛОГУ У ОДБРАНИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцијенио је да је 15. фебруар – Дан бораца одбрамбено-отаџбинског рата – један од најзначајнијих датума у историји Републике Српске и да садашње и будуће генерације имају обавезу да чувају вриједности и тековине својих предака. Борци су имали кључну и незамјенљиву улогу у одбрани Републике Српске која је настала прије почетка ратних дешавања. Република Српска се налази пред многим изазовима и зато је важно да се брани пуна истина о карактеру рата. Главни кривац за рат јесте исламски режим Алије Изетбеговића који је имао за циљ стварање унитарне Босне и Херцеговине у којој би Бошњаци имали доминацију, а Срби били грађани трећег реда, дискриминисани, прогањани и убијани. Бошњачки политичари предвођени Бакиром Изетбеговићем покушавају уз помоћ Тужилаштва и Суда БиХ да суде припадницима Војске Српске и МУП-а Српске на основу лажних доказа да би оправдали лажну и апсурдну тезу о тобожњој српској агресији на Босну и Херцеговину.

Линта је истакао да су српски борци водили борбу да одбране своја огњишта, дјецу и породице од непријатеља. Због тога је обавеза свих да се сјећају њиховог лика и дјела и да преносе успомену на млађе генерације. Посебно је важно да се чува и јача слога и јединство какво је владало у борбеним редовима Војске Републике Српске током одбрамбено-отаџбинског рата. Такође, Дан борца је прилика да се сви присјетимо великих јунака и хероја који су обиљежили историју стварања и одбране Републике Српске, а да им одамо дужно поштовање. Линта је нагласио да смо свједоци разних насртаја и бруталних напада на Републику Српску као што је подизање оптужнице против предсједника Борачке организације Републике Српске Миломира Савчића, отимање пољопривредног земљишта, оспоравања Дана Републике Српске и др. Из тог разлога посебну одговорност за очување Републике Српске има Република Србија која је гарант Дејтонског споразума и која треба да настави још више да помаже и јача сарадњу са Републиком Српском у свим областима.

ЛИЦЕМЈЕРНЕ И БЕЗОБРАЗНЕ ИЗЈАВЕ ЧЛАНОВА ПРЕДСЈЕДНИШТВА БИХ КОМШИЋА И ЏАФЕРОВИЋА

Лицемјерне су и безобразне изјаве предсједавајућег Предсједништва БиХ Жељка Комшића и бошњачког члана Предсједништва БиХ Шефика Џаферовића да предсједник Србије Александар Вучић није реаговао на поруке српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Комшић и Џаферовић су представници неодговорне и деструктивне бошњачке политике и дијела међународне заједнице чији је циљ потпуно урушавање Републике Српске и стварање унитарне и централизоване Републике Босне и Херцеговине у складу са Декларацијом Странке демократске акције. Јасно је да Џаферовић и Комшић заједно са предсједником СДА Бакиром Изетбеговићем и другим бошњачким странкама активно раде на рушењу дејтонске Босне и Херцеговине која је по Уставу државна заједница састављена од два ентитета односно од двије државе и три конститутивна народа. Бошњачки политичари својим сталним нападима на Републику Српску и Дејтонски споразум све више угрожавају мир и стабилност у Босни и Херцеговини. Један од главних инструмента политичког Сарајева против Републике Српске јесте Уставни суд који своје одлуке доноси прегласавањем тројице страних и двојице бошњачких судија.

Линта истиче да Жељко Комшић и остали бошњачки политичари свако мало износе најбезочније измишљотине о тобожњој агресији Србије и српског народа на Босну и Херцеговину и о тобожњем геноциду над Бошњацима у Сребреници. Наведене бруталне измишљотине су један од главних темеља бошњачке политике и служе им као провидно оправдање да од завршетка рата воде ратнохушкачку политику. На тај начин бошњачки политичари константо подстичу напетост, распирују тензије и продубљују подјеле између српског и бошњачког народа. Због тога је важно увијек понављати пуну и праву истину да је главни кривац за рат режим Алије Изетбеговића који је два пута одбио споразум са српским народом и жртвовао мир за независну и унитарну БиХ. Поред тога, бошњачки политичари лицемјерно оптужују српску страну да наводно угрожава суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине што је апсолутна лаж, а истовремено подржавају једнострану проглашену независност Косова и Метохије и залажу се за признање ове лажне државне творевине.

Уставни суд БиХ брутално крши Дејтонски споразум

Уставни суд Босне и Херцеговине наставља са бруталним кршењем Дејтонског споразума оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Уставни суд БиХ је својом срамном одлуком прогласио неуставним Закон о пољопривредном земљишту Републике Српске с намјером да све пољопривредно земљиште буде имовина Босне и Херцеговине, а не имовина Републике Српске. Апсолутно је јасно да се ради о безочном и антиуставном отимању територије Републике Српске с циљем њеног урушавања и стварања унитарне и централизоване БиХ у којој би српски народ доживио ново угњетавање, прогон и страдања. Бројне чињенице потврђују да Уставни суд својим антидејтонским одлукама производи нестабилност и шири неповјерење и продубљује подјеле између српског и бошњачког народа. Уставни суд БиХ је у ранијем периоду, између осталог, оспорио грб (двоглави орао са четири оцила) и химну (Боже правде) Републике Српске и донио неколико скандалозних одлука које су се односиле на оспоравање имена Републике Српске.

Линта истиче да је потребно да се покрене снажна дипломатска, правна и политичка иницијатива с циљем да се донесе закон којим би Уставни суд БиХ био реформисан тако да се укину мјеста за стране судије.

Добро је познато да Уставни суд БиХ у предметима који се тичу апелације за оцјену уставности доноси политичке одлуке путем прегласавања. Тројица страних судија заједно са двоје бошњачких судија су у суштини политички инструменти СДА и других бошњачких странака и Високог представника који доносе одлуке на штету Републике Српске и српског народа. На тај начин се крши једно од темељних европских вриједности владавина права и систематски подрива Дејтонски споразум.

Уставни суд БиХ не може бити легитиман и независтан док су тројица судија странци које именује предсједник Европског суда за људска права без сагласности домаћих институција.

Према Уставу БиХ стране судије су требале да престану са радом након петогодишњег прелазног периода и да се након тога донесе закон о Уставном суду. Међутим, СДА и друге бошњачке странке скоро двије деценије блокирају доношење закона којим би се укинуле стране судије и на тај начин шаљу поруку да никад нису одустале од ратних циљева Алије Изетбеговића.

ЛИНТА: Скандалозна намјера власти у Сарајеву да уништи 13.000 српских гробова

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да кантонална власт у Сарајеву хоће да избрише све трагове постојања Срба у овом граду. Власти у Сарајеву најављују доношење скандалозног закона на основу којег намјеравају да ископају посмртне остатке око 13.000 давно умрлих Срба чије би се кости ископале и пренијеле у костурницу за спаљивање.

Кантонална власт тобоже као разлог наводи чињеницу да се гробно мјесто или гробница могу прекопати десет година послије сахране у случају да се за њих не плаћа новчана накнада или се не одржавају. Не смије се заборавити чињеница да је из Сарајева током и послије рата протјерано више од 150.000 Срба који живе у Српској, Србији и широм свијета и многи од њих не знају за ову намјеру. Такође, многи протјерани Срби због даљине не могу да иду редовно на гробове својих најближих, а власт нема разумијевања због трагичних догађаја који су се десили Србима у Сарајеву деведесетих година прошлог вијека.

Линта истиче да је апсолутно очигледно да власт у Сарајеву хоће да цементира етничко чишћење српског народа и на тај начин затре све трагове његовог вишевјековног постојања.

Он наглашава да је послије протјеривања и убијања Срба, уништавања и отимања српске имовине на ред дошло и уништавање српских гробова. Сасвим је јасно да је крајњи циљ најављеног уништавања српских гробова да се докаже и пошаље шовинистичка порука како Срби никада нису ни живјели у Сарајеву.

На тај начин настоји се додатно промовисати најбезочније измишљотине да су Срби извршили агресију на Босну и Херцеговину и да су чинили масовне злочине и геноцид над Бошњацима.

Врхунско је лицемјерје слушати изјаве бошњачких политичара како је Сарајево тобоже мултиетнички град у којем се поштују права свих њених грађана. Због тога је веома важно да Министарство спољних послова Србије упути протест надлежнима у Сарајеву и тражи да одустану од скандалозне и антицивилизацијске намјере уклањања посмртних остатака Срба.

Доношење првог Устава 28. фебруара 1992. темељ на коме почива Република Српска

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да је 28. фебруар 1992. године посебно значајан историјски датум у историји Републике Српске јер је тада донијет Устав који представља темељ на коме почива Република Српска. Устав Српске као највиши правни акт јесте такође темељ слободе и гарант јачања и развоја Републике Српске и заштите равноправности и једнакости свих грађана и народа који у њој живе.

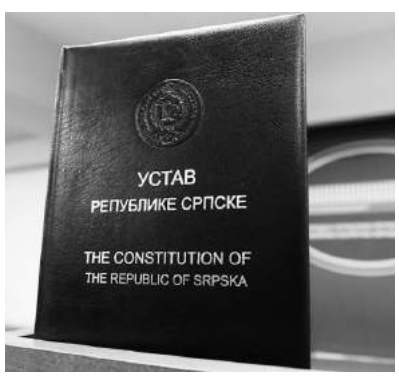

Важно је нагласити чињеницу да се навршава 28 година од доношења Устава Републике Српске којим је трајно потврђен резултат референдума српског народа у новембру 1991. године и 9. јануар као Дан Републике. Он је истакао да је Устав Републике Српске први Устав донесен прије оружаних сукоба у БиХ што јасно свједочи о томе да је Република Српска настала у миру, а да је одбрањена у рату.

Линта је нагласио да је јединство српског народа један од кључних предуслова да се заштите уставни принципи на којима почива Српска од бројних напада и насртаја иза којих се крије намјера урушавања и укидања наше Републике. Њиме се гарантује и пуна заштита људских права и слобода, владавина права, социјална правда, вишестранички систем, парламентарна демократија, заштита права етничких мањина и тржишна привреда. Важно је истаћи да Република Српска има своју територију и Устав, Уставни суд, законодавну, извршну и судску власт, те утврђену унутрашњу организациону структуру што потврђује да има сва обиљежја државе. Непобитна је чињеница да је доношењем првог Устава дефинисан политички оквир Републике Српске и функционисање њених демократских институција. Због тога се 28. фебруар 1992. године може сматрати и другим Даном Републике Српске.

Усташки графити уобичајена појава у Хрватској

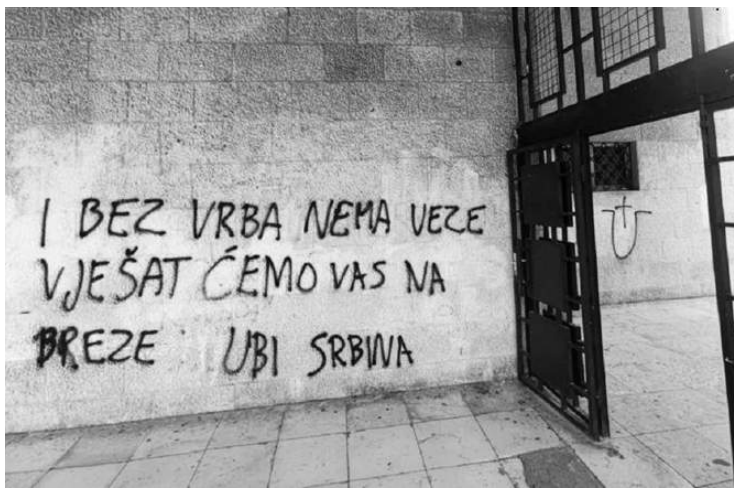

Најновији усташки графити у Сплиту и Кистању већ 30 година уобичајена појава у шовинистичкој Хрватској, оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

На фасади Основне школе Спинут и околних зграда у Сплиту појавиле су, по ко зна који пут, бијесне поруке мржње према Србима: „И без врба нема везе вјешат ћемо вас на брезе", „Убиј Србина", „Усташе", а у Кистању је исписан србомрзачки графит „НДХ". Апсолутно је свима јасно да усташке снаге плански и организовано раде на застрашивању преосталих Срба и рехабилитацији усташког покрета Анте Павелића и геноцидне НДХ.

У Хрватској се ништа друго и не може очекивати ако се зна да се масовно некажњено користи усташки поздрав „За дом спремни", усташки грб односно усташка шаховница са првим бијелим пољем и посебно усташка куна која је уведена као платежно средство 1994. године.

У Хрватској преживјели усташки зликовци примају пензију од 1993. године, а Хрватски сабор је покровитељ комеморације убијеним усташама у Блајбургу гдје редовно одлазе највиши хрватски званичници и католички надбискупи и бискупи и мноштво народа.

Линта истиче да ће се усташки графити и бијесне поруке мржње, као и физички напади на Србе у Хрватској, редовно и некажњено дешавати и у наредном периоду. Главни разлог јесте чињеница да се хрватски народ није суочио са својом усташком и злочиначком прошлошћу.

То потврђује, између осталог, чињеница да се у Хрватској несметано штампају књиге, пишу и објављују чланци и интервјуи, одржавају трибине, снимају документарни и играни филмови и емитују телевизијске емисије у којима се негира или умањује геноцидни и злочиначки карактер НДХ, док државни органи све то игноришу или чак подстичу на разне начине (финансијски, медијски и др.).

Ниједна хрватска власт није ништа учинила да се санкционишу србомрзачке поруке и усташки графити, а камоли да се Кривични закон допуни са одредбом да се строгим затворским казнама кажњава свако ко пропагира усташке поруке и симболе по узору на Италију и Аустрију.

ЛИНТА: ЕУ да позове власт Црне Горе да покрене дијалог са СПЦ о измјенама закона

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта позива Европску унију да пошаље снажну поруку власти у Црној Гори да што прије покрене дијалог са Српском православном црквом о измјенама антиуставних и дискриминаторских одредби Закона о слободи вјероисповијести чији је циљ отимање православних светиња и друге црквене имовине. Крајње је вријеме да Европска комисија на конкретан начин покаже да јој је један од стратешких циљева стварно, а не декларативно, поштовање европских вриједности на простору бивше Југославије и тиме и очување трајног мира и стабилности. Бројне чињенице потврђују да режим Мила Ђукановића спроводи бруталну дискриминацију српског народа посебно од осамостаљења Црне Горе. Доношење антицивилизацијског и антиевропског Закона о слободи вјероисповијести без договора и концензуса представља само врх леденог бријега и врхунац шиканирања и угњетавања српског народа и Српске православне цркве у Црној Гори.

Линта истиче да је апсолутна измишљотина власти у Подгорици да је имовина Српске православне цркве у ствари имовина државе Црне Горе и да српски народ тобоже има право да и даље користи цркве и манастире као што их је и до сада користио. Наведену измишљотину режима најбоље демантују масовна, мирна и достојанствена окупљања и протесне шетње грађана различитих нација и вјера и други облици протеста, као што је сликање тробојки. Трагична је чињеница да режим безуспјешно и провидно покушава да величанствена и ненасилна окупљања грађана представи као удар на црногорску државност с циљем рушења Црне Горе. Права је истина да су грађани устали у одбрану права Српске православне цркве, али и у одбрану Устава и послали јасну поруку да желе Црну Гору као истински демократску државу у којој се једнако поштују права свих вјерских заједница.

ИЗЈАВА РАДМАНА ДА ТРЕБА БИТИ ЗАХВАЛАН СТЕПИНЦУ ЈЕ ШИРЕЊЕ МРЖЊЕ ПРЕМА СРБИМА

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да изјава министра спољних послова Хрватске Гордана Грлића Радмана да треба бити захвалан људима као што је злогласни кардинал за вријеме НДХ Алојзије Степинац представља брутално ширење мржње према Србима. Многе чињенице потврђују да је надбискуп Алојзије Степинац ратни злочинац који је имао једну од кључних улога у геноциду који је почињен над Србима, Ромима и Јеврејима у Независној Држави Хрватској. Алојзије Степинац је већ 16. априла 1941. године посјетио Анту Павелића дан након што је он дошао у Загреб, а крајем априла је послао допис бискупима у којем је изразио одушевљење оснивањем НДХ. Важно је нагласити да је крајем јуна 1941. одржана дводневна бискупска конференција на којој је, између осталог, закључено да сви надбискупи и бискупи на челу са Степинцем посјете Анту Павелића и тиме пошаљу поруку свим католицима да су одани новој држави и поглавнику. Као што се може видјети врх Католичке цркве је изразио пуну оданост НДХ иако су добро знали да су до поменуте конференције донијети расни закони и почињени непојмљиви и плански злочини над Србима, Јеврејима и Ромима.

Линта истиче да је Алојзије Степинац читаво вријеме рата подржавао усташки режим посјећујући званичне државне скупове уз Павелића. Он се никад није одрекао геноцидне творевине НДХ и никада јавно није осудио масовне злочине над Србима, Ромима и Јеврејима. Линта подсјећа да је Степинац био војни викар НДХ и да је имао кључну улогу у покатоличењу више од 250.000 православних Срба како је сам навео у писму папи Пију XII маја 1943. године. Степинац је фебруара 1942. године присуствовао свечаном сазивању Сабора и дочекао је Павелића и посланике поздравним говором испред Цркве Светог Марка. Он је имао све информације у највећој фабрици смрти на Балкану Јасеновац, али никада није јавно осудио масовне злочине и није се противио његовом постојању.

За своју подршку геноцидној НДХ поглавник Павелић је 1944. године Степинца одликовао високим орденом за заслуге „Велеред са звијездом". Колико је Степинац био посвећен очувању НДХ, без обзира на њен геноцидни карактер, показује и његова одлука да, на иницијативу усташког водства, крајем марта 1945. године сазове Бискупску конференцију на којој је учествовало више надбискупа и бискупа. Бискупска конференција је у свом писму од 25. марта 1945. године дала посљедњу званичну подршку усташком режиму и очувању НДХ.

КОМЕ СМЕТА ТРОБОЈКА?

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује масовну употребу сузавца и хапшење младих људи у Подгорици од стране антисрпског режима Мила Ђукановића. Скандалозна је и трагична чињеница да је полиција у пуној опреми дошла у подгоричко насеље Златица с циљем да по сваку цијену прекречи српску тробојку која је исцртана на зиду у близини Основне школе *Драгиша Ивановић*, а коју су бранили млади људи са осталим мјештанима. У питању је један у низу доказа да режиму Мила Ђукановића смета све што подсјећа на српско па, између осталог, и српска односно стара црногорска тробојка. Брутална употреба силе против младих људи само зато што бране уништавање тробојки потврђује да Црна Гора није слободна држава. У Црној Гори се систематски крше људска права и демократија и шири мржња и нетрпељивост према свакоме ко не пристане да се одрекне свог српског националног и културног идентитета.

Линта даје пуну подршку Српској православној цркви и стотинама хиљада грађана који недјељама одржавају мирне и достојанствене протестне литије с циљем да изврше притисак на режим Мила Ђукановића како би се неуставни и антицивилизацијски закон о слободи вјероисповијести ставио ван снаге. Такође, Линта подржава величанствени и ненасилни отпор младих људи широм Црне Горе који у посљедњих неколико дана масовно сликају старе црногорске тробојке на зидовима и другим просторима. У готово свим црногорским градовима освануле су један или чак неколико десетина наведених графита што представља један од начина изражавања оправданог бунта против антиправославног закона о слободи вјероисповијести. Млади људи шаљу јасну поруку да не пристају на фалсификовање историје и отимање православних светиња и да се неће одрећи традиционалне црногорске заставе и традиционалних вриједности Црне Горе.

ЛИНТА ОСУДИО СРАМНА ХАПШЕЊА 17 СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује срамно хапшење предсједника Праве Црне Горе Марка Милачића, мајке једног од лидера Демократског фронта Милана Кнежевића и још 15 особа од стране црногорске полиције. Трагична је чињеница да режим Мила Ђукановића наставља са политиком бруталног застрашивања људи који учествују у масовним литијама чији је циљ повлачење и измјена неуставног и антиправославног Закона о слободи вјероисповијести. У питању је још један у низу доказа да се у Црној Гори систематски крше људска права српског народа, Српске православне цркве и сваког појединца или групе грађана који мисле другачије од владајућег режима. Жалосно је да Европска унија и друге међународне организације нису послале јасну поруку црногорском режиму да је неприхватљиво да се у Европи у 21. вијеку брутално и отворено више од једне деценије дискриминише читав један народ и његова црква.

Линта истиче као најбезочнију измишљотину изјаву црногорског предсједника Мила Ђукановића да узрок протеста није антицивилизацијски закон о слободи вјероисповијести већ да је он тобоже алиби за антицрногорску кампању с циљем нестанка Црне Горе. Потпуно је безумље да највиши представници режима стотине хиљада грађана свих националности који учествују у мирним и ненасилним протестима широм Црне Горе називају лудацима и антидржавним елементима, а литије политичким скуповима који су уперени против државе. Очигледно је да режим иде на додатно заоштравање политичке ситуације и изазивање сукоба и хаоса умјесто да прихвати дијалог са Српском православном црквом. Циљ дијалога јесте да се Српској православној цркви гарантује неповредивост власништва над светињама и осталом црквеном имовином, а не никакво рушење Црне Горе и негирање њене државности. У овом тренутку је најважније да протесне шетње и све друге акције и даље буду искључиво мирне и ненасилне, као и да се истраје до испуњења кључног захтјева ових масовних протеста.

СРЕТЕЊСКИ ЗАВИЧАЈНИ СКУП У СМЕДЕРЕВУ

36. СЛАВОНСКО ВЕЧЕ У СМЕДЕРЕВУ

У организацији Удружења за његовање обичаја и културних традиција Славонаца у Смедереву 15. фебруара одржано је 36. Славонско вече. У ресторану *Холивуд* окупило се око 500 Славонаца и пријатеља Славоније гдје је дружење уз музику и евоцирање успомена на родни крај трајало до касно у ноћ.

Вече је отворено пјесмом *Славонијо моја преголема туго*, а затим је присутне поздравио предсједник Организационог одбора Славонске вечери Симеон Јовановић.

– Славонско вече је посебно, не само зато што је најстарије, што смо заједно већ четири деценије, не рачунајући изнуђену паузу деведесетих због прогона и страдања нашег народа. Наша посебност је што смо овдје нашли себе, своја боравишта, гдје смо добро прихваћени, али никада не заборављајући своје родно огњиште. Ми имамо двије мајке, једну биолошку која нас је родила и мајку Србију која нас је прихватила и зато јој неизмјерно хвала – рекао је Јовановић и позвао земљаке да дружење наставе весело, како им и приличи.

» Перо Књегињић, Станиша Радојчић, Миодраг Трбојевић, Стево Војнић, Миодраг Линта, Симеон Јовановић, Драган Војновић, Душан Вуксановић, Младен Бранежац и *Нон стоп* бенд

» Младен Бранежац

» Симеон Јовановић

» Жељко Мандић

ПОДУНАВЉЕ НАСЕЛИЛИ 1941. ГОДИНЕ

– Славонци су весели прије свега, и највише им одговара овакав вид дружења уз музику и игру. Нама су долазили људи из Аустралије, Њемачке, Швајцарске… само због дружења Славонаца у Смедереву. Ми имамо одличну сарадњу са другим удружењима Славонаца широм Србије, Београда, Суботице итд. Генерације су долазиле и насељавале ове крајеве, још од 41. године, затим један дио је дошао седамдесетих, а највише нас је дошло деведесетих због прогона са својих огњишта. Раније се долазило из економских разлога. Смедерево је због Жељезаре било привлачно за посао, ту се доста наших људи запошљавало – испричао је Симеон који је родом из Миљановца код Дарувара, а живи у Пожаревцу од 1970. године и на челу је Организационог одбора непуних 25 година.

У име града домаћина Смедерева, Славонце је поздравио члан Вијећа Саша Бранежац, а овом приликом представљен је и роман *Бљесак* аутора Жељка Мандића, који је књигу издао крајем прошле године у Бањалуци, поводом обиљежавања дана РС Крајине (19. децембра 1991. године).

Аутор је истакао да роман говори о сјећању на ратно страдање обичних људи. У свом обраћању Мандић је Славонце подсјетио на прве ратне године у Западној Славонији одакле је био ратни извјештач, док читаву причу о посљедњој деценији двадесетог вијека на овом простору доносе свједочанства записана на страницама романа *Бљесак*.

На вријеме доласка у смедеревски крај и напуштање родног краја подсјетио се и Младен Бранежац који је родом из Дубоке, Славонска Пожега.

– Много житеља Западне Славоније се опредијелило за Смедерево послије Бљеска, град који је некад био престоница Србије и опјеван је кроз историју. Смедеревци су прихватили наше људе срдачно, Жељезара је запошљавала наше људе и нико није остао без хљеба. Дочекали су нас комшије, пријатељи и родбина која је већ населила ове крајеве 40- их и 70- их година – додао је Младен који је доласком у Смедерево приватно основао мало трговачко предузеће, док му је супруга добила посао у текстилној школи.

– Данас смо пензионери, идемо често у Славонију гдје у родном селу имам викендицу коју сам обновио послије рата. Тамо је некада живјело око 350 људи, а данас само 30, међутим радо одлазимо свакако и проводимо по три мјесеца у родној Дубокој – закључио је Бранежац.

ЛИНТА: СЛАВОНЦИ НИКАД НИСУ КЛОНУЛИ ДУХОМ

Скупу је присуствовао предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта, који је у свом обраћању прво позвао присутне да минутом ћутања одају почаст свим Славонцима и уопште свим Србима, који су страдали на простору бивше Југославије деведесетих година прошлог вијека само зато што су били Срби.

– Славонци и други крајишки Срби доживјели су бројна страдања у прошлости, геноцид у Другом свјетском рату, доживјели су брутално етничко чишћење, злочине, отимање и пљачкање њихове имовине деведесетих година, али у том злу десило се нешто величанствено, створена је наша драга Република Српска. Иако је наш народ доживио катастрофу, није клонуо духом, наставио је да се бори у новом завичају, да скући себе и своје породице, али у тој борби није заборавио своје коријене, традицију и обичаје и то и даље преноси на своју дјецу и унучад – нагласио је Линта.

Велики допринос успјеху и ове Славонске вечери дали су пријатељи Удружења, спонзори, без којих се не би организовала богата лутрија. Међу њима су фирме *Стаклоформ* Салаковац, *Мутата ауто* Београд , *Хана продукт*, *Naai* спортска опрема Београд, ракија *Браћа Радојчић* из Лештана, *Лазаро* Пожаревац и бројни други.

МЕТЛА И ОКЛАГИЈА ЗА НАЈБОЉЕ ПЛЕСАЧЕ

Вече је зачинио и обавезан дио програма Славонске вечери, тзв. *Плес срца*, такмичење парова у плесу. Плесни пар из Беле Цркве који је први напустио подијум освојио је симболичну награду метлу и оклагију, а пар из Смедерева који је посљедњи напустио подијум за плес, освојио је награду у виду два ручна сата, спонзор фирма *Стаклоформ* из Салаковца.

За добру атмосферу на Славонској вечери били су задужени *Звуци завичаја*, а осим традиционалне пјесме, Бећарца, Логовца, Заврзламе и Тарабана, чули су се и звуци народне музике у извођењу *Нон стоп* бенда.

ВЕСНА ПЕШИЋ

Дурбин грофа Саве Владиславића представљен новосадској публици

Романсирана биографија о величанственом руском и српском грофу Сави Владиславићу Рагузинском, *Дурбин грофа Саве Владиславића* аутора Велимира Ивановића, представљена је 11. фебруара у читаоници Градске библиотеке у Новом Саду. О књизи су, поред аутора, говорили др Жарко Димић, др Владимир Давидовић и Драган Аврамов.

» др Жарко Димић, Велимир Ивановић, др Владимир Давидовић и Драган Аврамов

Од уреднице културног програма у Градској библиотеци, Весне Живковић, сазнали смо да је аутор Велимир Ивановић, човјек богате биографије и разноликих интересовања, економиста, писац, сликар, рестауратор, школовао се у Југославији, Индији, Аустрији, Италији и Америци. Његово прво књижевно дјело, *Дурбин грофа Саве Владиславића* је романсирана биографија једног од најмаркантнијих историјских личности с краја XVII и почетка XVIII вијека, рођеног у Јасенику крај Гацка 1668. у племићкој херцеговачкој породици, на Светог Саву, по коме је и добио име; једног од најближих сарадника руског цара Петра Великог, царског савјетника и опуномоћеног руског амбасадора при кинеском двору.

Др Жарко Димић, директор Архива САНУ у Сремским Карловцима подсјетио је на период од прије десет година, када је заједно са др Владимиром Давидовићем и Драганом Аврамовим, размишљајући како освијетлити лик и дјело великана какав је гроф Сава Владиславић, у контексту нових руско – српских односа, покренут пројекат *Повратак из заборава*, те је први споменик Владиславићу подигнут у Сремским Карловцима 2009. године, рад академског вајара Ђорђа Лазића Ћапше.

Др Владимир Давидовић, помоћник министра правде, преводилац и приређивач књиге Саве Владиславића *Тајна информација о снази и стању кинеске државе*, уз запитаност како је српски народ успио сам од себе да сакрије великана таквог формата, истакао је да је Сава Владиславић други најмоћнији Србин свих времена и један од најмоћнијих људи свога времена, човјек који је неизбрисив траг оставио на три највеће војне силе истока Европе: Шведску, Русију и Турску. Био је лични и поуздан пријатељ Петра Великог, основао руску обавјештајну службу, Петру Великом је поклонио младог роба – црнца, чији је праунук велики пјесник Александар Сергејевич Пушкин; на самој граници Русије и Кине основао је, на Свету Тројицу 1727. град који је назвао по Светом Сави, Троицкосавск (данашња Кјахта) са црквом посвећеном првом српском архиепископу.

Драган Аврамов, пословни човјек који живи у Русији, подсјетио је шта је све учињено од кад је покренут пројекат *Повратак из заборава*, те истакао да је након споменика у Сремским Карловцима, подигнут споменик и у Гацку, Херцег Новом и у Кјахти. Урађена су два документарна филма о Владиславићу, Дучићева књига *Гроф Сава Владиславић* предевена је на руски, снимљено неколико телевизијских емисија.

Аутор Велимир Ивановић, обраћајући се бројној новосадској публици, рекао је да је пишући роман о Владиславићу, желио да ову значајну историјску личност извуче из мрака заборава и да постоји велико интересовање читалаца, не само код нас него и у иностранству. Читајући књигу Велимира Ивановића имамо прилику да макар накратко провиримо у тајну живота и дјела Саве Владиславића који нас подсјећа ко смо и шта смо, какви смо и какви би требало да будемо и што нам показује мјеру нас самих.

ЈОВАНКА ИВАНИШЕВИЋ/ ВОЈВОЂАНСКЕ

ХЕРЦЕГОВАЧКИ СРЕТЕЊСКИ САБОР

Одржано 10. Гатачко сијело у Београду

На празник Сретења Господњег који се у Србији слави и као Дан државности, у ресторану Центра Сава, пред више од 400 људи уприличено је јубиларно 10. Гатачко сијело. Овај скуп је, већ по традицији, благословио бивши гатачки прота, данас пензионисани свештеник из Земуна Лазар Манигода. Познати као средина која је још у времену заједничке државе имала највећи проценат високообразованих становника није чудо што се и на овом скупу окупила интелектуална елита.

Предсједник Клуба Гачана Светозар Црногорац поздравио је госте међу којима је било 42 професора и доктора природних и друштвених наука, предвођених академиком Миодрагом Марковићем, више од 75 власника и менаџера успјешних компанија, 66 студента Београдског и Новосадског универзитета, редакција часописа *Нова Зора* и многи други.

– Хвала донаторима до неба! Ту су лидери Дејан Слијепчевић и Дарко Бајчетић, уз Родољуба Драшковића и браћу Кртолице, они су највећи. Дејан нам помаже кад год треба и не знам како бисмо без њега – рекао је Црногорац.

» Завичајна пјесма уз пјевачку групу Тешан Подруговић из Гацка

Осим гостију који су дошли из Гацка, Црногорац је посебно поздравио пријатеље Клуба Гачана др Драгана Вуканића, Жељка Чуровића, борце Републике Српске и Слободана Илића, предсједника координационог одбора Борачких организација Источне Херцеговине, као и представнике братских херцеговачких удружења.

Црногорац је захвалио својим сарадницима истичући да би овај скуп био незамислив без великог труда Слободана Бобана Драшковића и Трифка Вуце.

Замјеник предсједника општине Гацко Радоица Антуновић је пренио поздраве из завичаја. У свом говору је истакао да локална самоуправа улаже велике напоре у инфраструктуру и изградњу система водоснабдијевања према Придворици. Он је позвао на сарадњу и јединство.

– Захваљујем се Републици Србији која помаже Републику Српску. Често се у јавности потенцира како су баш све општине у РС добиле помоћ из Србије. Истине ради, желим да се зна да ниједан динар помоћи из Србије није стигао у Гацко. Завичајно веће ипак треба да буде резервисано за лијепе приче. Нека нам Бог да добро здравље и сваки напредак – поручио је Антуновић.

» Светозар Црногорац

Најсрећнији добитници томболе радовали су се сабраним дјелима Пера Слијепчевића и Радослава Братића.

Међу наградама је била и икона Светог Василија Острошког, умјетничка слика општина Гацко, дводневни боравак у хотелу *Метохија*, викенд за двије особе у Кампу *Волујак*, печено прасе, пршут, дуњевача, срчаник, као и вриједне књиге Ранка Гојковића...

Професор Радослав Вучковић уручио је књиге и мајице СПКД *Просвјета* Гацко. Он је искористио прилику да најави 22. скуп историчара који ће ове године бити посвећен теми *Осам вјекова православља у Херцеговини*.

Вучковић је захвалио др Милимиру Кошутићу и Дејану Мастиловићу који су поклонили 450 наслова библиотеци у Гацку која у свом фонду има око 23.000 књига.

Водитељ програма Миливоје Бештић изнио је низ занимљивости везаних за Гацко. Брине податак да је током прошле године у овој општини склопљено свега 19 бракова, као и да у граду од 10.000 становника постоји 17 мјеста за клађење што је највише по глави становника у БиХ.

Програм је почео пјесмом *Востани Сербие* у извођењу етно поја Љубе Манасијевића. Он је током вечери премијерно извео и своју пјесму *Дрино водо*.

Своје стихове казивала је пјесникиња Дара Радојевић Зеленовић из Горњег Милановца.

Завичајна пјесма се чула у извођењу мушке и женске групе подмлађеног састава Гусларског удружења *Тешана Подруговића*, који је прошлогодишњи екипни првак Републике Српске.

Окупљенима је наздравио млађани Крсто Шупић из Гацка, а публици су се представили млади гуслари Радан Бјелоглав и Милош Лучић.

За забавни дио програма био је задужен, међу Херцеговцима, најпопуларнији *Боле бенд*, предвођен Богољубом Бошковићем из Гајдобре.

Међу гостима Клуба Гачана били су представници херцеговачких удружења из Новог Сада, Панчева, Вршца, као и представници београдских удружења Невесињаца, Билећана, Љубињаца, СНД Пребиловци, а све је посебно обрадовао долазак родоначелника херцеговачких удружења чувеног Петра Пеја Бајчетића. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

НАГРАДЕ НАЈБОЉИМ СТУДЕНТИМА

И ове године Клуб Гачана је уручио новчане награде најбољим студентима који су се пријавили.
Донатор награда Славко Гојковић уручио је награде Марији Бјелогрлић (Рударско-геолошки факултет, друга година, просјек 9,57), Стефану Гојковић (Медицински факултет, трећа година, просјек 9,29) и Жељки Достанић (Правни факултет, трећа година 8,83).
– Никад не заборавите да бити Херцеговац значи бити Србин. Кад год у Гацко одете свратите на гробље својих предака и тамо размислите о пролазности земног живота и о завјету који нам остави Свети кнез Лазар „Земаљско је за малена царство, а небеско увијек и довијека". Ма колико знања стекли у овом животу, ма којим се наградама закитили и ма које похвале добили немојте се због тога гордити јер је то смртни гријех – поручио је Гојковић.

» Славко Гојковић даровао новчаном наградом најбоље студенте

НОВА ЗОРА ЈЕ АМБЛЕМ ХЕРЦЕГОВИНЕ

Главни уредник *Нове Зоре* проф. др Милош Ковачевић је подсјетио да је овај часопис, као настављач *Зоре*, коју су 1896. године у Мостару покренули Алекса Шантић и Светозар Ћоровић недавно обиљежио 15 година постојања и да је у припреми 64. број.
– Према замисли оснивача Радослава Братића циљ *Нове Зоре* је да Херцеговина као колијевка нашег језика понуди херцеговачки и свесрпски поглед – рекао је Ковачевић наводећи да је у 15 година постојања објављено више од 3.000 текстова од 1.500 аутора.
– *Нова Зора* је амблем Херцеговине чије име је први пут поменуто 1. фебруара 1454 године. Можете замислити у тих готово 600 година шта је све Херцеговина понудила српској култури – рекао је Ковачевић који се посебно захвалио општини Гацко и Клубу Гачана.
– Гатачко сијело је главно херцеговачко саборовање, зато што је Гацко као средина одувијек највише држало до културе, књижевности и науке. Онај ко нема културу, књижевност и науку, заправо нема ни перспективу. Гачани су је, заједно са Херцеговцима, понудили свим Србима за вијек вјекова – закључио је Ковачевић.

800 УЧЕСНИКА ОСВОЈИЛО ЦРНИ ВРХ

ОДРЖАН ДЕВЕТИ ГРМЕЧКИ МАРШ

Одржан је 9. Грмечки марш, односно планинарски успон на Црни врх, највишу географску тачку на овој планини, чија висина износи 1.605 метара. Овом догађају присуствовало је око 800 учесника, од чега највећи број планинара из 13 планинарских друштава, као и један број љубитеља природе и планинарства.

Организатори марша били су Завичајно удружење Сањана *Грмеч*, које постоји и дјелује у Бањалуци, и Планинарско-алпинистичко-оријентациони клуб *Бањалука*, док су покровитељи били општина Дринић и Планинарски савез Републике Српске.

– Морамо захвалити и становницима села Бравско, надомак Босанског Петровца, гдје је била и полазна тачка одакле се кренуло ка највишем грмечком врху. Они су се потрудили да све учеснике угосте на најбољи могући начин и снабдију свим што је потребно – истакла је Александра Рибић, предсједница поменутог удружења. Иначе, овај догађај има и своју историјску симболику јер се одржава у знак сјећања на партизанске борце у Другом свјетском рату, који су пружили снажан отпор фашистичком непријатељу на почетку Четврте офанзиве у фебруару 1943. године и одбранили слободну територију на подручју Грмеча. Након што је сломљена поменута офанзива, створени су предуслови за ослобађање Санског Моста и цијелог подгрмечког краја, што се и догодило у октобру 1943. године. Успон на Црни врх трајао је неколико сати и том приликом су учесници прешли стазу укупне дужине око 16 километара, а у вишим планинским подручјима кретање је отежавао снијег.

Према ријечима Нена Добријевића, љекара и члана Управног одбора Планинарског савеза Републике Српске, циљ догађаја је првенствено промоција планинарства и спортског живота, али и природних љепота Грмеча.

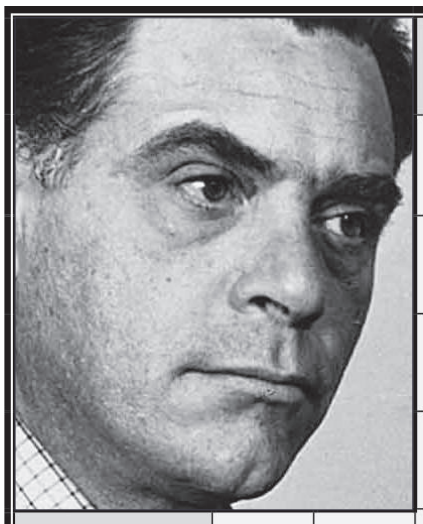

СРПСКИ КЊИЖЕВНИК, РОЂЕН У ДАЛМАЦИЈИ ПРИЈЕ 115 ГОДИНА (СА СЛИКЕ)

МАРКА РАДАРСКИХ СИСТЕМА

УСКОК, ПРЕДАК ПИСЦА СА СЛИКЕ

ПОКРАЈИНА У АУСТРИЈИ

РОД, СОРТА, ВРСТА

ЛАТИЦЕ

СТАРОРИМСКИ БОГ ЉУБАВИ

ДЕЈАН ОДМИЉА

РОДНО МЈЕСТО КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ

МАЈСТОР КОЈИ ОКИВА

БИЉКЕ ЗА РАСАЂИВАЊЕ

ЈЕЗЕРО У РУСИЈИ / ДИО ХЕКТАРА

ГЛУМАЦ РАДМИЛОВИЋ

НЕПЕР / ТУМАЧИ НЕКЕ ИДЕОЛОГИЈЕ

ПРВО СЛОВО

МАЛОДУШНОСТ (ФИГУР.)

ПЈЕСНИК ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ

ЕДИТА ОДМИЉА / ГЛУМИЦА ЈАНКОВИЋ

СТВАРНО СТАЊЕ СТВАРИ

ДИО СЦЕНЕ У ПОЗОРИШТУ (МН.)

ПРОИЗВОЂАЧ СЕРВИСНОГ ПОСУЂА

СРПСКО КОЛО

ЧАС / ЖЕТЕЛАЧКА АЛАТКА

ЖИТЕЉ ОБЛАСТИ УЗ НИЛ / ДВОЈЕ

СЈЕВЕР

ШТАКОРИ / ДРУГИ И ПРВИ ВОКАЛ

МАЈКА РОМУЛА И РЕМА (МИТ.)

ЊЕМАЧКИ ФУДБАЛЕР, ДАВИД / КАРАТ

ЗЕЛЕНА ПОВРШИНА У ГРАДУ

ИЛИНКА ОДМИЉА

РЈЕШЕЊЕ: ерст, лати, Амор, Дејо, Апан, Зоран, Н, акадија, Дис, Еда, авансени, "Радиоок", у, Нилот, С, пауови, Реа, Азин, парк, Ина

ОДРЖАНА ИЗБОРНА СКУПШТИНА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА БАНИЈАЦА

» Повјерење земљака: Душан Богичевић

» Мирослав Ковјанић и Дшанка Лукић

Проф. др Душан Богичевић нови предсједник Скупштине Банијаца

У просторијама Општине Нови Београд, у недјељу 23. фебруара 2020. године одржана је редовна Скупштина *Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније* из Београда. Била је то прилика да се рекапитулира стање у претходној години и представе члановима планови и пројекти за текућу годину.

Потпредсједник Скупштине удружења Милош Бајић и предсједник Управног одбора Мирослав Ковјанић истакли су да је претходна година била више него успјешна. Прошле године у марту одржана је редовна Изборна скупштина, почело се са озбиљним радом фолклорне секције, женске и мушке пјевачке групе, радило се на повећању броја чланова, али и на набавци опреме за фолклорну секцију, мушку и женску пјевачку групу удружења. Основана је издавачка дјелатност удружења.

У априлу одржан је 2. турнир у „Бели", у мају 12. по реду Банијско вече, у јуну 13. по реду турнир у малом фудбалу КУП *Банија*, у септембру одржана је прва етно – ревија под називом *Умотворине и рукотворине Банијаца* по пројекту који је подржала Општина Земун. Истог мјесеца одржан је први *Банијски спортски вишебој* у Крњачи чији је пројекат подржала градска Општина Палилула.

У октобру мушка пјевачка група је учествовала на фестивалу *Крајишки бисери* у Пландишту гдје је освојила прво мјесто.

У новембру у Дому културе у Угриновцима је одржано 5. по реду *Банијско плетено коло* док је у децембру одржан пројекат *Превентивом до бољег здравља становништва*, освајање другог мјеста на фестивалу Крајишких пјесама у Суботици на којем је учествовала мушка пјевачка група, одржан је и 3. по реду турнир у *Бели*, добијен је пројекат *Злочини на Банији 1991– 1995*. Година је завршена дружењем уз музику, јело и пиће у просторијама удружења.

Више него успјешну годину потврдио је и предсједник надзорног одбора Драган Цветојевић финансијским извјештајем у ком се види да је удружење успјешно пословало.

У текућој 2020. години планиран је такође велики број пројеката.

Ова Скупштина била је и изборна. Пошто досадашњи предсједник Скупштине Ђуро Милинковић, није у могућности да се у потпуности посвети вршењу функције, споразумно се повукао са мјеста предсједника. На његово мјесто, једногласно је изабран проф. др Душан Богичевић који је истакао да ће дати све од себе да допринесе раду удружења.

Предсједник удружења захвалио је свима који помажу удружење, посебно народном посланику и предсједнику Савеза Срба из региона, Миодрагу Линти који је, обраћајући се присутнима, истакао да му је задовољство радити са удружењем попут Завичајног удружења Банијаца које својим радом доприноси очувању културе краја из ког потичу.

Велику подршку удружење има и од других удружења међу којима је и ЗУК *Никола Тесла* из Пландишта и предсједник Никола Везмар који је био присутан на данашњој Скупштини.

Удружење не заборавља ни своје чланове и оснивaче, те је у знак захвалности Душанки Лукић уручена плакета за несебичан рад, труд и велики допринос.

БАНИЈА ОНЛАЈН

САСТАЛИ СЕ ДУРМИТОРЦИ, ПЉЕВЉАЦИ И МОЈКОВЧАНИ

» Стоје: Ранко Пешић, Миро Калпачина, Недјељко Марковић, Миодраг Линта, Мирчета Јокановић, Вукосав Кнежевић, сједе: Петар Шишовић, Петар Бадњар, Миливоје Грбовић, Душан Дреч, Саша Јелић, Славица Пешић, Мила Поповић, Рајка Поповић и Јелена Бодирога

И у Београду *Сињајевина* и гусле окупљају браћу из Црне Горе

Три удружења – Дурмиторци, Пљевљаци и Мојковчани чији чланови носе порријекло из општина Мојковац, Пљевља и три дурмиторске општине Жабљак, Шавник и Плужине окупили су се 7. фебруара у ресторану *Сињајевина*, власника Недјељка Марковића како би се договорили да у предстојећем периоду интензивније организују заједничка дружења.

Како је рекао предсједник Удружења Дурмитораца у Београду Мирчета Јокановић у питању су три братска удружења која имају жељу да организују заједничке веселе игранке.

Рајка Поповић секретар Удружења Дурмитораца је напоменула, да је овај скуп организован да би се договорили о будућим активностима.

Гост овог дружења био је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАН 5. ТУРНИР У КАРТАМА (БРИШКУЛА) У СИВЦУ

Ловорике за дует из Станишића

У организацији Завичајног удружења *Далмација* из Суботице у Сивцу је 8. фебруара 2020. године одржан турнир у картама. На турниру је учествовало 27 екипа, које су чинила по 2 такмичара. На турниру се играла само бришкула. Побједник је била екипа која је стигла прва до пет добијених (малих) партија. С обзиром да је био непарни број екипа, жребом је једна екипа ишла директно у друго коло. У треће коло су ишле 4 екипе, а једна екипа је жребом ишла у полуфинале.

Организатори наглашавају да је турнир протекао у другарској атмосфери, и што је најважније фер плеју. Циљ оваквих такмичења није искључиво надметање, него окупљање, и дружење.

Треће мјесто је освојила екипа из Станишића у саставу Стево Колар и Душан Боснић, њима су додијељене бронзане медаље и мајице Завичајног удружења *Далмација* и новчана награда од котизације коју су уплаћивали учесници, која је за трећа мјесто износила по 1.000 динара за сваког члана екипе.

» Такмичари се надају да ће овај турнир постати традиција

Екипа из Новог Сада је освојила друго мјесто у саставу Миле Атлагић и Миле Матић. Поред сребрних медаља и мајица добили су новчану награду у износу од по 2.000 динара.

Побједници овог турнира, и екипа која је однијела злато и новчани износ од по 3.000 динара долази из Станишића, Горан Цвјетичанин и Александар Дрча.

Мирко Комазец је као прави домаћин припремио богату вечеру, а након вечере није мањкало ни добре музике, па је Рајко Лалић са својим колегама приредио богат музички програм. Забава уз крајишке пјесме трајала је до дубоко у ноћ. Тако да су послије турнира кући сви отишли као побједници.

Поред велике захвалности коју су упутили домаћинима, такмичари су апеловали да се турнир организује традиционално сваке године.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА БОРАЦА, РВИ И ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ ВОЈВОДИНЕ

Борци су незадовољни статусом

Удружење бораца и ратних војних инвалида и породица погинулих Војводине је у Ветернику 16. фебруара одржало годишњу скупштину. Удружење има 22 одбора, у Главном одбору су предсједници седам војвођанских округа. Предсједник Удружења је Драго Ступар, а замјеник Саво Павловић кординатор округа Срем. Замјеник се сваке године мијења по окрузима. Како наводи Ступар до краја јуна планирају да имају одборе у свим општинама, градовима, да имају и мјесне одборе, а послије Војводине надају се да ће им се приључити и борци из осталих дијелова Србије, али да центар остане у Новом Саду.

– Очекујем да ћемо бити најкомпактније удружење. Већ нам се јављају поред бораца из Војводине, и из осталих дијелова Србије. Борци су незадовољни статусом који имају у Србији, поготово сада када је изгласан Закон у којем се не признају крајишки борци који су се борили послије 1992. године. Многи се сада плаше и да напусте земљу, јер је матица Србија дигла руке од њих, па шта тек могу да доживе од Хрватске – рекао нам је Драго Ступар и додао да их многи проблеми сустижу, здравствени, материјални, али им ипак најтеже пада игнорисање државе.

» Драго Ступар

Поред омасовљавања Удружења, планирају да се посвете и подмлатку.

– Поред формирања и регистровања мјесних одбора, планирамо да оснујемо и омладинске одборе. То су сада одрасли људи, који су прошли *Бљесак* и *Олују*.

Чланови Удружења ће организовати скупштину и крајем марта, када планирају да се договоре шта се може подузети у даљој борби за признавање статуса бораца Крајишника.

ДРАГАНА БОКУН

ТРИБИНА „ИДЕНТИТЕТ СРБА У ХРВАТСКОЈ“ У СКЦ ПРИВУКЛА ВЕЛИКИ БРОЈ ЉУДИ

Познавање језика и писма чува идентитет

Трибина под називом „Идентитет Срба у Хрватској“ одржана је у Вуковару у организацији Српског културног центра као дио програма „СКЦ средом”.

Лингвиста Павле Ћосић у својој књизи *Речник синонима* написао је, између осталог да је идентитет „осјећај припадности неком ентитету”. Покушај да се добије одговор на питање: „Шта је то идентитет Срба у Хрватској? ”, била је тема трибине коју је Српски културни центар организовао у својим просторијама. Учесници који су дали своја мишљења у вези са овом темом били су парох прве вуковарске парохије протојереј-ставрофор Саша Кузмановић, предсједник Заједничког вијећа општина Срђан Јеремић и награђивани књижевник Ђорђе Нешић.

Током нешто мало више од сат времена трибине чији је модератор био новинар Никола Милојевић, ова три угледна представника јавног живота Срба са истока Републике Хрватске причала су о елементима идентитета, одговарали на питања из својих области, па чак и одлазили ван граница своје струке.

– Познавање свог језика и писма је предуслов да се ви национално освијестите и да знате ко сте и шта сте. Други веома битан сегмент је просвјетна аутономија, односно да нашу дјецу образујемо на матерњем језику и писму, да их учимо нашу традицију, обичаје и да им укажемо на још један важан елемент, а то је Српска православна црква и светосавље – испричао је предсједник ЗВО-а Срђан Јеремић који се осврнуо и на политичка питања српског идентитета у Хрватској те рекао да се идентитет мора његовати од дјетињства.

О Српској православној цркви и њеном утицају у стварању и јачању српског идентитета, како у Хрватској, тако и широм свијета, говорио је парох вуковарски Саша Кузмановић.

– Без обзира што носи предзнак Српска православна црква, она је дио једног организма, цркве у свијету, и не разликује се ништа од Бугарске православне цркве, Руске, Румунске или Грчке. Суштинске разлике између СПЦ-а у Хрватској или у Београду или у Грачаници нема, свугдје је то иста црква, али положај Срба диктирају околности – изјавио је Саша Кузмановић, а потом дао и коментар о литији и освештању Богојављенског крста у Вуковару.

– Првобитна намјера литије и освештања Богојављенског крста у Вуковару није била јачање српског идентитета, мада сам од неких припадника наше заједнице добио поруке које нису биле разумљиве, а рекли су да је тако све почело и 1991. Шокирао сам се након тих порука јер је та литија првенствено продужетак Свете литургије када смо отишли до крста на обали Дунава, освештали га и истом линијом се вратили у храм. Тај догађај шаље позитивну поруку о положају православних вјерника у Републици Хрватској – каже протојереј-ставрофор Кузмановић који је нагласио да је такође добио и много порука подршке од пријатеља и познаника, али и људи које није познавао.

Књижевник из Бијелог Брда Ђорђе Нешић је у свом излагању нагласио да су „два од три најважнија српска научника” Никола Тесла и Милутин Миланковић Срби из Хрватске, те да управно они, уз књижевнике Владана Десницу, Симу Матавуља и Григора Витеза, али и многе спортисте, те остале јавне личности чине веома битан елемент српског идентитета у Хрватској.

– Култура је један од фактора који битно обиљежавају идентитет свих народа, па тако и српског. Кад кажем култура, мислим на културу у најширем смислу која укључује и језик, који најдуже памти. За идентитет су јако важни и митови који су се преносили и кад није било књига, путем усменог стваралаштва. Нас су каналисали тако да се бавимо претежно фолклором, што ми се не чини као важан дио националног идентитета јер се не ради о некаквим оригиналним играма, него о стилизацији одређених плесова – рекао је Нешић оцјењујући да идентитет народа прије свега одређује језик...

– Наравно да идентитет обликује и друштвена стварност у којој одраста онај чији се идентитет формира, а можемо рећи да су то некада биле пјесме Јована Јовановића Змаја или Душка Радовића, то је и несумњиво и цртани филм који се гледа на телевизији, али и музика и филм. Ипак, пошто су музика и филм глобалне категорије, мислим да они немају националну означеност као што то има језик – закључује Ђорђе Нешић.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ/СРБИ.ХР

» СЛАВСКИ КОЛАЧ: Боро Ераковић, Драган Дашић, Жељко Перић са пријатељима прославили Сретење Господње

У Суботици обиљежено 20 година постојања ЗУ Славонија и Барања

У Суботици је на празник Сретења одржана свечана академија којом је обиљежен Дан државности Републике Србије, крсна слава и двадесетогодишњица ЗУ Славонија и Барања.

Организатори свечане академије су у пријеподневним часовима дочекали госте из Белог Манастира, Вуковара, Маркушице и Острова, гдје је најприје у Градској кући потписан споразум о сарадњи између Града Суботице и Заједничког вијећа општина из Вуковара.

Након ручка у ресторану *Спартак* и разгледања града, сви су се упутили у Дјечје позориште на свечану академију.

Мр Стеван Бошњак, као домаћин се први обратио гостима наводећи како су многи људи поријеклом из Славоније и Барање стекли образовање, породице, звање у Суботици, али мислима су често у родном крају.

– Наша страдања записана су у нашим богомољама, гробовима, ручним радовима, музици. Сада у новом прибјежишту имамо двије историје, двије географије, два језика – рекао је Бошњак и поручио како свима жели мир у души и вјеру у сретнију будућност.

У име Града Суботице обратио се Срђан Самарџић, члан Градског вијећа задужен за област туризма, инвестиција и међународне сарадње.

– Из сваке шаре на народним ношњама и сваког веза, сваког такта и стиха пјесме и игре наши стари проговарају и подсјећају на оне врлине и вриједности које су нас учили. Желим вам свима да пренесемо те врлине нашим потомцима – поручује Самарџић.

Колико му је драго што Славонци и Барањци чувају традицију и обичаје у Суботици истакао је и Срђан Милаковић, доградоначелник Града Вуковара. Док је предсједник Вијећа српске националне мањине Осјечко-барањске жупаније Дејан Јеличић донио дарове предсједнику ЗУ Славонија и Барања Стевану Бошњаку и секретару Игору Прерадовићу напомињући да му је драго што је опет у Суботици, некада је долазио као играч КУД-а *Јован Лазић* из Белог Манастира.

Прије резања славског колача, отац Драган Стокин је поздравио присуте подсјећајући колико је српски народ страдао.

– Страдали смо, као што је страдао мало који народ у историји човјечанства, само Јасеновац да је, не би требало више. Нисмо уништени, захваљујући томе што смо постојање своје темељили на ономе који је вјечни и непропадљиви и који је једини силан. Долазите у цркву јер без Бога и литургије човјек не постоји – поручује отац Драган Стокин из Суботице који је дошао заједно са оцем Илијом Анђелићем.

Из Славоније су допутовали и игуман Манастира Ораховица Павле Радусиновић и отац Драган Гаћеша, слатински парох.

Нажалост, како рече отац Драган Гаћеша, Срби у Славонији су се одрекли Христа и цркве и тако су и страдали.

– Међутим, данас са поносом могу рећи са доласком његовог преосвештенства Јована у Славонију на трон епископа пакрачког и славонског, Славонија се обнавља, у Славонији има вјерника и служе се свете литургије, народ се причешћује, дјеца се причешћују и сусрећемо се са Христом – рекао је отац Драган и све позвао да дођу и обиђу светиње, да обиђу гробља…

– Тако ћете нама који смо тамо дати снагу, љубав и вјеру да наставимо и радимо у нашој Славонији, да је обнављамо и да се тамо окупљамо.

Овогодишњи кум Жељко Перић је кумство предао Барањцу Драгану Дашићу.

Да се у Славонији и Барањи чува традиција показали су и Чувари традиције барањских Срба из Белог Манастира, из Белог Манастира је дошао и КУД *Јован Лазић*, дјеца из Острова, из истоименог КУД-а су изазвали громогласан аплауз.

Наступао је још и хор Геронтолошког центра Суботица *Веселице*, док је стихове о завичају читала млада Славонка Санела Павлица, као и Софија Гердијан.

Свечаности су присуствовали и Срђан Јеремић, предсједник ЗВО, Јован Влаовић предсједник одбора за људска права при ЗВО, Светлана Жарковић предсједница ВСНМ Бели Манастир и уједно и предсједница КУД-а Чувари традиције барањских Срба, Будимир Драча начелник општине Маркушица, др Светлана Пешић предсједница КУД-а *Јован Лазић* и Снежана Јовановић предсједница КУД-а *Острово*.

Игор Прерадовић, секретар Удружења захвалио је Градској управи Града Суботице, Дјечјем позоришту и спонзорима.

ДРАГАНА БОКУН

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

У БАЊИ ЈУНАКОВИЋ, ПОРЕД АПАТИНА, ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО 7. ЛИЧКО ПРЕЛО

Најмасовнији скуп Личана у Србији

Под геслом „Личани су гором огрнути", Удружење Личана *Никола Тесла*, у сарадњи са општином Апатин, Туристичком организацијом града и ГКУД *Дунав*, организовало је 28. фебруара 7. Личко прело.

Милан Бурсаћ, умјетнички руководилац групе за његовање традиције ГКУД *Дунав*, са својим сарадницима, добро је укомпоновао прело и друге личке обичаје, а све је то попраћено изворним пјесмама у извођењу већег броја мушких и женских пјевачких група.

Добродошлицу на прело присутнима је пожелио предсједник општине Апатин и Удружења Личана *Никола Тесла* Милан Шкрбић, уз здравицу Добривоја Павлице. Шкрбић је заједно са проф. др Милорадом Ђукићем званично отворио ово вече. Након тога, уз пратњу учесника програма, отпјевали су пјесму *Пјевај ми, пјевај, соколе*, коју је прихватио и велики број посјетилаца придошлих са разних страна.

Гости и извођачи програма почели су да се окупљају у Бањи Јунаковић још од раних вечерњих часова, а ове године их је било преко осам стотина. Уживали су гледајући како вјеште преље упредају прећу на вретено, младићи и дјевојке мотају вуну, женске и мушке пјевачке групе изводе старе личке пјесме, а фолклорни ансамбл игре из Лике. О Лици, њеном поднебљу, кухињи, и обичајима, на самом почетку вечери, говорила је водитељка програма Јелена Косановић.

» ПОЗДРАВ ДОМАЋИНА: Милан Шкрбић, предсједник општине Апатин

ПОСЈЕТИЛАЦА СА СВИХ СТРАНА

Да су наша предвиђања тачна и да се можда и највећи број људи окупио ове године на Личком прелу потврдио је нешто касније и Милан Шкрбић, предсједник општине Апатин, поздрављајући присутне.

– Као што сам најавио прошле године, ове године нас има највише. Постављено је 750 мјеста за сједење, па смо због тога морали да правимо и нови распоред и да бину поставимо на супротну страну. Овдје нас има са свих страна Србије, ту су и наша драга браћа са друге стране Дунава, али посебно бих поздравио наше Личане из Чикага који се вечерас налазе овдје међу нама. Захваљујем се Бањи Јунаковић, бројним спонзорима, а извињавам се свима онима који нису успјели да обезбједе резервацију – рекао је, у кратком обраћању, Милан Шкрбић пожеливши свима угодан провод и пријатно вече.

Након већ поменуте здравице и званичног отварања вечери част да прве наступе имале су чланице женске пјевачке групе *Оїњиште* које раде при ГКУД *Дунав* Апатин. Кренуле су пјесмом *Добро вече браћо у туђини* погађајући баш оне што их нешто раније помену Шкрбић. Скоро тридесетак година дјелује ова група, а вјековима траје и преслица која ни ове године није изостављена из програма, а и како би. Из преслице се рађа нит-прећа, које су вриједне Личанке претвараде у кошуље, цемпере и вунене чарапе.

УНА, РИЈЕКА КОЈА СПАЈА, А НЕ РАЗДВАЈА

Непосредно након женске, мушка пјевачка група *Унски бисери* запјевала је пјесму *Тромеђа*, јер баш се око Уне, неком невидљивом нити, као оном из преслице, спаја српски народ из Лике, Босне и Далмације.

Лика је била и биће позната по својим прелима, окупљањима код домаћица које жене позивају на чијање перја, чешљање вуне, предење и плетење. Знало се ту запричати, запјевати и заиграти. Гдје има младих жена има и момака. Заиграло би се и коло, понекад глуво личко, а понекад кукуњешће, уз тамбурицу. А у колу се и за руку ухватити, младић и дјевојка, у очи погледати, осмијех измамити. Лијепо су то на великом подијуму представили чланови фолклорног ансамбла ГКУД *Дунав*.

Нису само Личани били извођачи програма, има у Апатину и Срба из Босне, а и њих је Бог обдарио стасом и још бољим гласом. Заорила се пјесма *Грмеч їоро* у извођењу мушке пјевачке групе Завичајног удружења *Пеїар Кочић*.

Змијањцима дужни остали нису ни чланови мушке пјевачке групе ЗУГ Ћиро Личка Калдрма – Дрвар, пјесмом баш пригодном за њихово име *Дрвар, Лаїац, Пеїровац, Грахово*. Што је програм више одмицао и атмосфера се лагано подизала групе су се измјешале, запјевале пјесму *Шїа їо радиш Маро*, а они нестрпљивији посјетиоци већ су се почели хватати у коло.

Пошто наш народ каже да ваља засвирати, али и за пас задјенути, схватили су то и извођачи програма, па су оно што им је најмилије оставили за крај. Мира Чанковић и Јово Ћопић започеше *Нема раја без родноїа краја*, прихватише остали учесници програма, а за њима и читава сала. Импресивна слика за крај званичног дијела програма.

Ту није био крај. Плочанин Добривоје Павлица, уз пратњу солисте на хармоници Кореничанина Нине Огњеновића, отпјевао је сплет народних пјесама, а затим је група *Балкана* са својим репертоаром прошетала Крајином, са ове и оне стране Уне, да би на крају стигло и изненађење вечери. Вриједило је доћи, видјети, подсјетити се на нека давна времена, на старе обичаје и традицију. Уживати у музици и игри, а што не рећи и личким кулинарским специјалитетима.

Довиђења, до неке наредне прилике у највећем личком граду – Апатину.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

БАЈА ПОНОВО ОДУШЕВИО

Ове године, као и ранијих, част да заврши ову манифестацију припала је Баји Малом Книњи. Мирко Пајчин, како је право његово име, пјевач, пјесник, текстописац, између осталих и пјесме *Нема раја без роднога краја*, са одличном пратећом групом, својим наступом довео је атмосферу до усијања. Готово да није било човјека у сали који је остао да сједи за столом, када је Баја кренуо са својим богатим репертоаром родољубивих, али и љубавних пјесама. Сијевали су блицеви, прављени видео снимци на мобилним телефонима и одмах уживо емитовани, али најважније од свега је то да је публика уз њега отпјевала готово сваки стих пјесама од *Пјевај Србијо*, до добро познате *Не родила ни шљиво, ни њиво*.

ЛИЧКИ СПЕЦИЈАЛИТЕТИ НА МЕНИЈУ

Већ годинама је познато да осим добре забаве на Личком прелу у Апатину, посјетиоци могу да уживају и у кулинарским специјалитетима везаним за родни крај. Баса и уштипци, кисели купус са месом, сланином, кобасицама и неизбјежним кромпирима и ове године сервирани су као специјалитет куће. Уз све то посјетиоци су могли уживати у добром пићу и љубазности особља Бање Јунаковић, па се тешко могла наћи било каква замјерка организатору, када је овај дио угођаја у питању.
Ако се томе дода и сјајан пршут и други домаћи специјалитети које је са собом понијело друштво на челу са Милом Самарџијом, власником *Џими комерца* из Пригревице, и несебично са њима почастило посјетиоце за околним столовима, ово вече, уз умјетнички и забавни програм, највише оцјене понијело је и у оном дијелу везаном за кулинарство.